2013 liepos 29
Nr. 7 / 397
ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus
BAŽNYČIA – DIEVO TAUTA 2
BAŽNYČIA – KRISTAUS KŪNAS 3
BAŽNYČIA – DVASIOS ŠVENTOVĖ 4

Ganytojų žodis

VYSKUPŲ LAIŠKAS LIETUVOS PIRMININKAVIMO EUROPOS SĄJUNGOS TARYBAI PROGA 5

Homilijos

BUDĖKITE IR BŪKITE PASIRENGĘ! / 19 eilinis sekmadienis (C) 6
ŽOLINĖS IŠKILMĖ / Žolinė (C) 7
NESANTARVĖ DĖL JĖZAUS / 20 eilinis sekmadienis (C) 8
ANKŠTI VARTAI / 21 eilinis sekmadienis (C) 9
VIETOS PRIE STALO / 22 eilinis sekmadienis (C) 10
Josef Weber. MIRTIS BUS SUNAIKINTA! / Žolinė (C) 11

Straipsniai

Mons. dr. Algirdas Jurevičius
DIAKONATAS: ISTORINĖ APŽVALGA (*Pabaiga*) 12

Klier. Robertas Urbonavičius
NEKANONINIŲ V–VI A. TRADICIJŲ, PASAKOJANČIŲ APIE MERGELĖS MARIJOS ĖMIMĄ Į DANGŲ, TEOLOGINĖ PRASMĖ 25

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos jaunimo dienos 32
Miesto misijų savaitė Kaune 33
Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai 35
Padėkos šv. Mišios 38
Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlaidai 41

Papilio g. 5
44275 Kaunas, Lietuva
Telefonai: (37) 32 38 53, 32 27 58
El. paštas lkbic@lcn.lt
www.baznycioszinios.lt

Popiežius Pranciškus

Bažnyčia – Dievo tauta

2013 m. birželio 12 d.

Šiandien norėčiau trumpai aptarti kitą sąvoką, kuria Vatikano II Susirinkimas apibrėžė Bažnyčią, – Dievo tautos sąvoką (plg. *Lumen gentium*, 9; Katalikų Bažnyčios katekizmas, 782). Iškelsiu keletą klausimų, kuriuos kiekvienas galės apmąstyti.

Ką reiškia būti Dievo tauta? Pirmiausia tai reiškia, kad Dievas nėra jokios tautos nuosavybė, nes būtent jis mus kviečia, sušaukia, pakviečia tapti jo tautos dalimi. Šis kvietimas yra skirtas visiems, be išlygų, nes Dievo gailestingumas „trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti“ (*1 Tim* 2, 4). Jėzus neliepia apaštalams, nė mums susiburti į išskirtinę elitinę grupę. Jėzus sako: eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones (plg. *Mt* 28, 19). Šv. Paulius tvirtina, kad Dievo tautoje, Bažnyčioje, nebėra „nei žydo, nei graiko <...>, visi yra viena Kristuje Jėzuje“ (*Gal* 3, 28). Norėčiau kreiptis į tuos, kurie jaučiasi esą toli nuo Dievo ir Bažnyčios, kurie yra baimingi ar indiferentiški: Viešpats kviečia ir tave tapti jo tautos dalimi, kviečia su didele pagarba ir meile! Jis mus kviečia tapti šios tautos, Dievo tautos, dalimi.

Kaip tampama šios tautos nariais? Ne per fizinį gimimą, bet per gimimą iš naujo. Evangelijoje Jėzus sako Nikodemui, jog reikia gimti iš aukštybės, iš vandens ir Šventosios Dvasios, kad patektum į Dangaus Karalystę (plg. *Jn* 3, 3–5). Į šią tautą esame įvedami per Krikštą, per tikėjimą į Kristų. Tas tikėjimas yra Dievo dovana ir turi būti maitinamas ir auginamas per visą mūsų gyvenimą. Klauskime savęs: kaip galiu auginti per Krikštą gautą savo tikėjimą? Kaip galiu auginti tikėjimą, kurį gavau ir kuris priklauso Dievo tautai?

Kitas klausimas. Koks yra Dievo tautos įstatymas? Tai meilės įstatymas, meilės Dievui ir savo artimui pagal naująjį Viešpaties paliktą įsakymą (plg. *Jn* 13, 34). Meilė nėra bevaisis sentimentalizmas ar kažkas neapibrėžto. Mylėti – tai pripažinti Dievą kaip vienintelį gyvenimo Viešpatį ir tuo pat metu priimti kitą kaip tikrą brolį, įveikiant susiskaldymus, varžytines, nesupratimą, egoizmą; šie du dalykai eina drauge. Kiek daug dar turime nukeliauti, kad konkrečiai gyventume šiuo nauju įstatymu – mumyse veikiančios Šventosios Dvasios įstatymu, gailestingumo ir meilės įstatymu. Skaitydami laikraščius ar žiūrėdami televiziją matome daugybę karų tarp krikščionių, kaip tai įmanoma? Tiek daug karų Dievo tautos viduje! Gyvenamuosiuose kvartaluose, darbo vietose tiek karų dėl pavydo! Kiek karų taip pat šeimų viduje! Turime prašyti Viešpaties, kad mums padėtų teisingai suprasti meilės įsakymą. Kaip gražu yra mylėti vienam kitą, kaip tikriems broliams. Kaip tai gražu! Padarykime šiandien vieną dalyką. Visi turime simpatijų ir antipatijų. Gal kai kurie iš mūsų yra šiek tiek supykę ant kito. Pasakykime Viešpačiui: „Viešpatie, esu supykęs ant jo ar jos, meldžiu už jį ar ją.“ Melstis už tuos, ant kurių esame supykę, yra gražus žingsnis meilės įstatymo link. Ar žengsime jį? Padarykime tai šiandien!

Kokia Dievo tautos misija? Nešti pasauliui Dievo viltį ir išganymą: būti Dievo, visus kviečiančio draugauti su Juo, meilės ženklu. Būti raugu, kuris suraugina visą tešlą, druska, kuri suteikia skonį ir saugo nuo gedimo, būti šviesa, kuri apšviečia. Aplink – pakanka, kaip sakiau, atsiversti laikraštį, – matome egzistuojantį blogį, veikiantį velnią. Tačiau norėčiau garsiai sušukti: Dievas yra stipresnis! Ar tikite tuo, kad Dievas yra stipresnis? Pasakykime tai kartu, ištarkime visi drauge: Dievas yra stipresnis! Ar žinote, kodėl yra stipresnis? Nes yra Viešpats, vienintelis Viešpats. Norėčiau pridurti, kad kartais tamsi, blogio paženklinta tikrovė gali pasikeisti, jei mes pirmi įnešime Evangelijos šviesą, ypač savo gyvenimu. Jei stadione, tarkime, Romos olimpiniame arba Šv. Lauryno stadione Buenos Airėse, tamsią naktį vienas žmogus įžiebia šviesą, ji vos regima, tačiau jei daugiau kaip 70 tūkstančių žiūrovų įžiebs savo šviesas, stadionas nušvis. Tegu mūsų gyvenimas būna Kristaus šviesa; drauge nešime Evangelijos šviesą į visą tikrovę.

Koks Dievo tautos tikslas? Tikslas yra Dievo Karalystė, kuri buvo pradėta žemėje paties Dievo ir kuri turi būti išplėtota iki pilnatvės, kol pasirodys Kristus, kuris yra mūsų gyvenimas (plg. *Lumen gentium*, 9). Tikslas – visapusiška bendrystė su Viešpačiu, artimas ryšys su juo, kad įžengtume į patį dieviškąjį gyvenimą, kuriame išgyvensime jo begalinės meilės džiaugsmą, visišką džiaugsmą.

Brangūs broliai ir seserys, būti Bažnyčia, būti Dievo tauta pagal didį Tėvo meilės planą reiškia būti Dievo raugu mūsų žmonijoje, reiškia skelbti ir nešti Dievo išganymą į šį pasaulį, kuris dažnai vedamas klaidingu keliu ir kuriam reikia atsakymų, teikiančių drąsos, vilties ir naujų jėgų kelionei. Tegu Bažnyčia būna Dievo gailestingumo ir vilties vieta, kur kiekvienas galėtų jaustis išklausomas, mylimas, jaustų, kad jam atleidžiama, būtų drąsinamas gyventi pagal gerą Evangelijos gyvenimą. Kad kitas jaustųsi išklausomas, mylimas, padrąsintas, kad jaustų, jog jam atleidžiama, Bažnyčia turi laikyti duris plačiai atvertas, kad visi galėtų įeiti. O mes turime išeiti pro tas duris ir skelbti Evangeliją.

Bažnyčia – Kristaus Kūnas

2013 m. birželio 19 d.

Šiandien atkreipiu dėmesį į kitą sąvoką, kuria Vatikano II Susirinkimas apibūdina Bažnyčios prigimtį: tai kūno sąvoka; Susirinkimas moko, kad Bažnyčia yra Kristaus Kūnas (plg. *Lumen gentium*, 7).

Norėčiau pradėti nuo Apaštalų darbų teksto, kurį gerai žinome, nuo Sauliaus, vėliau besivadinsiančio Pauliumi, vieno didžiausių evangelizuotojų, atsivertimo (*Apd* 9, 4–5). Saulius yra krikščionių persekiotojas, tačiau pakeliui į Damaską jį netikėtai apgaubia šviesa, jis parkrinta ant žemės ir išgirsta balsą: „Sauliau, Sauliau, kodėl mane persekioji?“ Jis paklausia: „Kas tu esi, Viešpatie?“, o balsas atsako: „Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji“ (*Apd* 9, 3–5). Ši šventojo Pauliaus patirtis mums rodo, koks gilus ryšys sieja mus, krikščionis, su pačiu Kristumi. Jėzus, įžengęs į dangų, nepaliko mūsų našlaičiais, bet per Šventosios Dvasios dovaną sąsaja su juo tapo dar stipresnė. Vatikano II Susirinkimas teigia, kad Jėzus, „perteikdamas savo Dvasią iš visų tautų pasišauktiems broliams, padarė juos savo mistiniu Kūnu“ (*Lumen gentium*, 7).

Kūno įvaizdis padeda suprasti Bažnyčią ir Kristų siejantį gilų ryšį, kurį šv. Paulius ypač atskleidžia Pirmajame laiške korintiečiams (plg. 12 sk.). Pirmiausia kūnas mums primena gyvą tikrovę. Bažnyčia nėra karitatyvinė, kultūrinė ar politinė organizacija, tai gyvas kūnas, keliaujantis ir veikiantis istorijoje. Šio kūno galva – Jėzus jį veda, maitina ir palaiko. Čia svarbu pabrėžti, kad jei galva atskiriama nuo kūno, asmuo negali išgyventi. Taip pat yra ir Bažnyčioje: turime palaikyti vis glaudesnį ryšį su Jėzumi. Ir ne tik tai: panašiai kaip kūno gyvybei svarbi gyvybinių syvų apytaka, taip ir mes turime leisti Jėzui veikti mumyse, kad mums vadovautų jo žodis, kad mus maitintų ir gaivintų jo eucharistinis buvimas, kad jo meilė mums duotų jėgų mylėti artimą. Ir taip visada! Visada, visada! Brangūs broliai ir seserys, likime vieningi su Jėzumi, pasitikėkime juo, tvarkykime savo gyvenimą pagal Evangeliją, maitinkimės kasdiene malda, Dievo žodžiu, dalyvaukime sakramentiniame gyvenime.

Čia prieinu prie kito aspekto žvelgdamas į Bažnyčią kaip į Kristaus Kūną. Šv. Paulius sako, kad, panašiai kaip daugelis skirtingų narių sudaro vieną kūną, taip ir mes buvome pakrikštyti vienoje Dvasioje, kad sudarytume vieną kūną (plg. *1 Kor* 12, 12–13). Bažnyčioje yra įvairovė, daug skirtingų uždavinių ir funkcijų. Ne plokščias vienodumas, o Šventosios Dvasios teikiamų dovanų turtingumas. Tačiau yra bendrystė ir vienybė: visi tarpusavyje susiję, visi sudaro vieną gyvą kūną, glaudžiai susijusį su Kristumi. Gerai įsidėmėkime: priklausyti Bažnyčiai reiškia vienytis su Kristumi ir priimti iš jo dieviškąjį gyvenimą, įgalinantį mus krikščioniškai gyventi; tai reiškia išlikti vienybėje su popiežiumi ir vyskupais, kurie yra vienybės ir bendrystės įrankiai; reiškia išmokti pranokti asmeniškumus, susiskaldymus, geriau suprasti vienas kitą, suderinti kiekvieno skirtingumą ir turtingumą; trumpai tariant, tai reiškia labiau mylėti Dievą ir šalia mūsų esančius žmones šeimose, parapijose, draugijose. Kūnas ir nariai turi būti vienybėje, kad gyventų! Vienybė visada viršesnė už konfliktus, visada! Neišspręsti konfliktai mus skaldo ir atitraukia nuo Dievo. Konfliktas gali padėti augti, bet gali ir skaldyti. Neikime susiskaldymų ir tarpusavio kovų keliu. Visi išlikime vieningi, skirtingi, bet vieningi, visada: toks Jėzaus kelias. Vienybė viršesnė už konfliktus. Vienybė yra malonė, kurios turime prašyti Viešpaties, kad išlaisvintų mus iš skaldymosi, tarpusavio kovų, egoizmo, apkalbų pagundų. Kiek daug blogio atneša apkalbos, kiek pridaro blogio! Niekada nevalia apkalbinėti kitų, niekuomet! Kiek žalos Bažnyčiai sukelia krikščionių susiskaldymai, šališkumai, savanaudiški interesai!

Susiskaldymai tarp mūsų, bet taip pat skaldymaisi tarp bendruomenių: krikščionys evangelikai, krikščionys stačiatikiai, krikščionys katalikai, – tačiau kodėl susiskaldę? Turime stengtis ugdyti vienybę. Papasakosiu jums vieną dalyką. Šiandien, prieš išeidami iš namų, gal 40 minučių, apie pusvalandį, meldėmės drauge su evangelikų pastoriumi siekdami vienybės. Mes, katalikai, turime melstis, taip pat drauge su kitais krikščionimis turime melsti, kad Viešpats mums duotų vienybę, tarpusavio vienybę. Ar galime pasiekti krikščionių vienybę, jei neįstengiame jos išlaikyti mes, katalikai? Jei vienybės nėra šeimose? Kiek daug jose ginčų, kiek skaldymosi! Siekite vienybės, vienybės, ugdančios Bažnyčią. Vienybė kyla iš Jėzaus Kristaus. Jis mums siunčia Šventąją Dvasią, kad kurtume vienybę.

Brangūs broliai ir seserys, melskime Dievą: padėk mums būti Bažnyčios Kūno nariais, visada glaudžiai susivienijusiais su Kristumi; padėk mums neskaudinti Bažnyčios Kūno savo konfliktais, susiskaldymais, egoizmu; padėk būti gyvais nariais, susijusiais tarpusavyje viena meilės jėga, kurią Šventoji Dvasia išlieja mūsų širdyse (plg. *Rom* 5, 5).

Bažnyčia – Dvasios šventovė

2013 m. birželio 26 d.

Šiandien norėčiau trumpai priminti dar vieną įvaizdį, padedantį nušviesti Bažnyčios slėpinį, – tai šventovės įvaizdis (plg. *Lumen gentium*, 6).

Kokių minčių mums sukelia žodis „šventykla“? Pagalvojame apie pastatą. Daug kam jis primena Senajame Testamente pasakojamą Izraelio tautos istoriją. Jeruzalėje didžioji Saliamono šventykla buvo susitikimo su Dievu maldoje vieta; šventovės viduje saugota Sandoros skrynia, ženklinanti Dievo buvimą tautoje. Sandoros skrynioje laikytos Įstatymo plokštės, mana ir Aarono lazda. Šie dalykai buvo priminimas, jog Dievas visą laiką dalyvavo savo tautos istorijoje, lydėjo kelyje, vedė kiekviename žingsnyje. Šventykla visa tai primena; taip pat mes eidami į šventovę turime atminti šią istoriją, kiekvienas iš mūsų turime atminti savo istoriją: kaip Jėzus mane sutiko, kaip su manimi ėjo, kaip mane myli ir laimina.

Tai, kas buvo provaizdis senojoje Šventykloje, Šventosios Dvasios veikimu įgyvendinta Bažnyčioje: Bažnyčia yra Dievo namai, jo buvimo vieta, kur galime rasti ir susitikti Viešpatį; Bažnyčia yra šventovė, kur gyvena Šventoji Dvasia, kuri Bažnyčią gaivina, veda ir palaiko. Jei paklaustume savęs: kur galime sutikti Dievą? Kur galime su juo užmegzti bendrystę per Kristų? Kur rasti Šventosios Dvasios šviesą, kuri apšviestų mūsų gyvenimą? Atsakymas – Dievo tautoje, tarp mūsų, kurie esame Bažnyčia. Čia sutinkame Jėzų, Šventąją Dvasią ir Tėvą.

Senoji šventykla buvo pastatyta žmonių rankomis: norėta Dievui „suteikti namus“ siekiant turėti jo buvimo tautoje regimą ženklą. Per Dievo Sūnaus įsikūnijimą išsipildo karaliui Dovydui išsakyta Natano pranašystė (plg. *2 Sam* 7, 1–29). Ne karalius ir ne mes Dievui „suteikiame namus“, bet pats Dievas „pasistato namus“, kad apsigyventų tarp mūsų, kaip rašo šv. Jonas savo Evangelijoje (plg. *Jn* 1, 14).

Kristus yra gyvoji Tėvo Šventovė, pats Kristus stato savo „dvasinius namus“ ne iš materialių akmenų, o iš „gyvųjų akmenų“ – mūsų pačių. Apaštalas Paulius sako Efezo krikščionims: esate „užstatyti ant apaštalų ir pranašų pamato, turintys kertiniu akmeniu patį Kristų Jėzų, ant kurio darniai auga visas pastatas, tampantis šventove Viešpatyje, ant kurio ir jūs esate drauge statomi kaip Dievo buveinė Dvasioje“ (*Ef* 2, 20–22). Tai gražu! Esame Dievo statybos gyvieji akmenys, glaudžiai susivieniję su Kristumi, kuris yra grindžiantis akmuo, duodantis pagrindą ir mums. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad esame šventovė, gyvoji Bažnyčia, gyvoji šventovė, o kai esame drauge, tarp mūsų yra Šventoji Dvasia, padedanti mums augti kaip Bažnyčiai. Nesame izoliuoti, esame Dievo tauta, tai yra Bažnyčia!

Šventoji Dvasia savo dovanomis kuria įvairovę. Tai svarbu: ką daro tarp mūsų Šventoji Dvasia? Ji kuria įvairovę, kuri yra Bažnyčios turtas, vienija viską ir visus, kad statytų dvasinę šventovę, kurioje aukojame ne medžiagines atnašas, bet save pačius, savo gyvenimą (*1 Pt* 2, 4–5). Bažnyčia nėra daiktų ar interesų sampyna, bet Šventosios Dvasios Šventovė – Šventovė, kurioje veikia Dievas, kurioje kiekvienas iš mūsų per Krikšto dovaną esame gyvasis akmuo. Tai mums byloja, kad Bažnyčioje nė vieno nėra nereikalingo, ir jeigu kuris nors kartais kitam sakytų: „Eik namo, esi nenaudingas“, tai netiesa, nė vieno Bažnyčioje nėra nenaudingo, visi esame būtini šios Šventovės statybai! Niekas nėra antraeilis. Nė vienas Bažnyčioje nėra svarbiausias, visi Dievo akyse esame lygūs. Kas nors iš jūsų galėtų pasakyti: „Šventasis Tėve, jūs nesate lygus mums.“ Tačiau būtent esu kaip kiekvienas iš jūsų, esame visi lygūs, esame broliai! Nė vienas nėra bevardis: visi kuriame ir statome Bažnyčią. Tai mus ragina taip pat apmąstyti: jei trūksta mūsų krikščioniškojo gyvenimo plytos, vadinasi, kažko trūksta Bažnyčios grožiui. Kai kurie sako: „Neturiu su Bažnyčia nieko bendro“, – tačiau taip iš tos gražios Šventovės iškrenta vieno gyvenimo plyta. Niekam nevalia išeiti, visi turime įnešti į Bažnyčią savo gyvenimą, savo širdį, savo meilę, savo mintį, savo darbą – visi drauge.

Norėčiau, kad savęs paklaustume: kaip išgyvename tai, kad esame Bažnyčia? Ar esame gyvi akmenys, ar nuvargę, nuobodulio paveikti, abejingi akmenys? Ar atkreipėte dėmesį, kaip liūdnai atrodo nuvargęs, pasidavęs nuoboduliui ir abejingas krikščionis? Toks krikščionis negali būti, krikščionis privalo būti gyvas, kupinas džiaugsmo dėl to, jog yra krikščionis; jis turi gyventi tuo grožiu, kad priklauso Dievo tautai, kuri yra Bažnyčia. Ar atsiveriame Šventosios Dvasios veikimui taip, kad veikliai dalyvautume savo bendruomenėse, ar užsisklendžiame savyje tardami: „Turiu tiek daug dalykų nuveikti, tai ne mano reikalas“?

Viešpats mums tesuteikia savo malonės, savo jėgos, kad galėtume būti glaudžiai susivieniję su Kristumi, kuris yra mūsų ir visos Bažnyčios gyvenimo kertinis akmuo, atrama ir pamatas. Melskimės, kad mus visada gaivintų jo Dvasia ir visada būtume jo Bažnyčios gyvieji akmenys.

Vyskupų laiškas Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai proga

Brangūs broliai ir seserys,

prieš devynerius metus tapusi Europos Sąjungos nare, ateinantį pusmetį Lietuva dalysis bendra pareiga ir atsakomybe vadovauti jau dvidešimt aštuonių šalių susivienijimui. Nuo pat tų laikų, kai mūsų protėviai pradėjo kurti valstybę, Europa visuomet buvo Lietuvos politinis siekis ir kultūrinė gairė. Prasmingai sutapo, jog per pirmininkavimą švęsime Žemaičių Krikšto sukaktį. Tai gera proga prisiminti, jog prieš šešis šimtus metų mūsų tauta galutinai įsiliejo į Krikščioniją, tapo Lotynų Bažnyčios, o drauge ir aukščiausius žmonijos pasiekimus reprezentuojančios Vakarų civilizacijos dalimi. Ir anksčiau, ir dabar atsiranda kaltinančių misionierius baltų genčių savitumo naikinimu. Tačiau rimti istorikai sutaria, kad kelias iki modernios lietuvių tautos su išsaugota unikalia kalba bei kultūra buvo nueitas tik Krikšto ir atsigręžimo į Vakarus dėka. Antraip būtume tiesiog ištirpę Eurazijos tyruose.

Per pastarąjį dešimtmetį Lietuva būdama atvirų sienų ir atviros rinkos Sąjungoje išgyveno tiek ekonominį pakilimą, struktūrinės paramos nulemtas institucijų bei ūkio pertvarkas, tiek finansų krizę. Pastaroji buvo sunkus išbandymas, bet drauge įtikino, kad valstybės pasiryžusios pagelbėti vienos kitoms. Priklausydama laisvajai Europos šeimai, mūsų šalis yra kaip niekad saugi, o piliečiai turi iki tol neregėtas galimybes keliauti, bendrauti, plėtoti verslą, perimti gerąją patirtį ir įvairių sričių pasiekimus. Bažnyčia niekada neabejojo dėl šios Lietuvos raidos krypties – prieš referendumą, ar stoti į Europos Sąjungą, vyskupai kvietė palaikyti narystę. Drauge visuomet raginome įsidėmėti, kad žemyno vienijimosi tikslai – tvari taika ir gerovė – negali būti pasiekti išsižadėjus vertybinių pagrindų. Sąjunga pateisins jos kūrėjų ir visų europiečių lūkesčius, jei bus paisoma žmogaus prigimties, ginamas jo orumas ir teisėtos laisvės, diegiamas solidarumas, puoselėjama šeima ir gerbiamos religinės tradicijos. Pamiršus, kad „Europos modernybė, dovanojusi pasauliui demokratijos idealą ir žmogaus teises, semia savo vertybes iš krikščioniškojo paveldo“ (*Ecclesia in Europa*, 108), kyla grėsmė netekti dvasinės atramos ir civilizacinės tapatybės.

Rengdamasi pirmininkauti, Lietuva kelia patikimos, augančios ir atviros Europos kūrimo prioritetą. Detalizuodama šiuos tikslus, vyriausybė pirmiausia žvelgia į ekonomiką. Labai gerai, kad siekiama subalansuoto biudžeto, patikimo euro ir naujų darbo vietų kūrimo. Tačiau svarbu nepamiršti, kad ekonomikos stabilumas daugiausia priklauso nuo požiūrio į žmogų, jo moralinių gebėjimų, kuriuos įgalindama valdžia gali reikšmingai prisidėti prie visuomenės gerovės. Norime atkreipti dėmesį, kad žmogaus savarankiškumo, atsakingumo ir kūrybinių įgūdžių skatinimas bei apsauga nepalyginamai stipriau už kitus veiksnius lemia socialinę santarvę, todėl visuomet turėtų būti Europos Sąjungos dienotvarkės dalimi. Tikroji visuomenės pažanga yra matuojama žmogaus moraline būkle, o ne bendrojo vidaus produkto augimu – kai tai ignoruojama, įstatymai ir administracinės priemonės vargiai pajėgios pažaboti nuosmukį. Demografinė krizė, purtanti visą Europą, ilgalaikiais padariniais grėsmingesnė už bankų bankrotą, nebus įveikta be palankiausio požiūrio į šeimą. Džiaugiantis nauda, kurią teikia bendra rinka, laisvas darbo jėgos judėjimas, dera rūpintis, kaip išsaugoti šalių kultūrinį savitumą ir atgaivinti ar sukurti naujus bendruomeninius ryšius dinamiškai kintančioje aplinkoje.

Praėjus 7 dešimtmečiams nuo Pasaulinio karo ir ketvirčiui amžiaus nuo sovietijos žlugimo, kyla rimtas rūpestis, ar prievartos patirties išvengusi jaunoji karta augs sąmoningai suvokdama, kokios baisios netektys mus ištiko ir paskatino kurti vietinę naudą peržengiančią solidarią Europą. Sąmoningumą ugdo tik labai atviras kalbėjimasis apie žemyną nusiaubusių abiejų totalitarinių režimų antižmogišką prigimtį. Būtina atminti, kad skelbdami „naują žmogų“, o išties naikindami laisvą asmenybę tie režimai ypač stengėsi sumenkinti ir savo tikslams piktnaudoti religijos autoritetą. Todėl sąžinės laisvės ir išpažinimo teisės nuoseklus gynimas Europoje ir pasaulyje turi būti šventas Sąjungos institucijų reikalas. Lietuvos atstovai turi nenutylėti, kad menkinantys krikščionišką tradiciją kėsinasi į Vakarų civilizacijos pagrindus, paniekina atminimą sąžinės kankinių, neišsižadėjusių Kristaus ir meilės artimui priesako net mirties akivaizdoje. Europą pagimdžiusių vertybių atmetimas kenkia visuomenės darnai ir griauna sutarimą dėl bendrojo gėrio, būtiną sėkmingiems sprendimams priimti.

Linkime visiems Lietuvos piliečiams ir ypač mūsų valdžios atstovams per šį pirmininkavimo pusmetį geriau suvokti, kodėl Europa sėkmingai iškilo tarp pasaulio tautų ir ką reiškia būti europiečiais – taikai įsipareigojusiais žmonėmis. Tuoj po išrinkimo susitikęs su diplomatais, akredituotais prie Šventojo Sosto, popiežius Pranciškus kalbėjo: „Antrasis [mano] vardo pasirinkimo motyvas buvo tas, kad šv. Pranciškus Asyžietis ragina kurti taiką. Tačiau taika neįmanoma be tiesos! Negali būti taikos, jei kiekvienas žmogus mano esąs pats sau matas, jei kiekvienas reikalauja tik savo teisių, nežiūrėdamas kitų žmonių gerovės, nepaisydamas <...> visiems žmonėms bendros prigimties.“ Kviečiame šiais Tikėjimo metais visus nuoširdžiai prašyti Viešpatį, kad Jis suteiktų Europos Sąjungos vadovams išminties kurti taiką ant tvirto tiesos pagrindo, o gerovę – ant solidarumo ir asmens orumo pamatų.

BUDĖKITE IR BŪKITE PASIRENGĘ!

19 eilinis sekmadienis (C)
Išm 18, 6–9; *Žyd* 11, 1–2. 8–19; *Lk* 12, 32–48

Praeitą sekmadienį Jėzus aiškino savo mokiniams, kaip teisingai naudoti daiktus, šiandien jis juos ragina tinkamai naudoti laiką. Dabarties laikas reikalauja didelės atsakomybės, nes artėja amžinybė. Kieno gyvenimas priklauso nuo daiktų, kuriais jis šiuo metu disponuoja, tam mirtis yra vagis. Kas laukia Viešpaties, tam mirtis – džiaugsmingas susitikimas. Visas gyvenimas yra pasirengimas šiam kartais netikėtam susitikimui. Krikščionių bendruomenė drąsinama vėl ateisiančio Viešpaties: „Nebijok, mažoji kaimene“ (*Lk* 12, 32). Graikiškas žodis *poimnion* reiškia „maža kaimenė“. Tačiau evangelistas Lukas prie šio žodžio prideda dar kitą žodį *mikron*, taip dar labiau ją sumažindamas. Sąlyga būti drąsiam yra būti labai mažam. Nebijoti, vadinasi, pripažinti savo ribotumą, mažumą. Tai, kuo esame, esame dėl Viešpaties. Baimė priklauso ne mažiesiems, ji yra didžiųjų nuosavybė. Mažieji neturi ko prarasti. Jėzus mus ne tik drąsina, bet ir kviečia laukti šeimininko sugrįžimo: „Tebūnie jūsų strėnos sujuostos ir žiburiai uždegti“ (*Lk* 12, 35). Artimuosiuose Rytuose įprasta nešioti ilgus drabužius. Todėl keliaujant ar dirbant dėl judesio laisvumo būtina šiek tiek pasikelti drabužį ir per juosmenį susijuosti virve ar diržu. Degantis žiburys yra tikėjimo simbolis. Tad esame kviečiami ne tinginiauti ar smalsauti, bet eiti į priekį ir ramiai tarnauti pasišviesdami gyvenimo kelią tikėjimo vertybėmis. Šis budėjimas išbando mūsų mažumą ir meilės ištikimybę.

Pirmaisiais metais po Kristaus įžengimo į dangų krikščionys gyveno greito jo garbingo sugrįžimo viltimi. Jie drąsino vienas kitą sakydami: „Viešpats nedelsia, jis greit sugrįš vėl.“ Bet metai bėgo. Paaiškėjo, kad Viešpats nepasakė nei dienos, nei valandos. Jis gali ateiti ir antros, ir trečios nakties sargybos metu, o gal apskritai tą naktį gali negrįžti. Bet ar dėl to galima nustoti laukus? Juk Viešpats ateina ir kiekvieno žmogaus mirties valandą. Tai ne garsus, visų girdimas ir matomas įvykis, o tylus pasibeldimas į duris. Tai tarytum vagies pasibeldimas naktį. Jis negrobia turto, o išsineša patį žmogų. Ar ne todėl šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė († 1897) meldėsi: „Ateik, Viešpatie, ir pasivok mane nejučiomis; aš pasiruošusi...“ Drąsūs žodžiai mūsų tikėjimo sesers, kuri dar vadinama ir mažąja – *mikron* – Teresėle.

Tomo darbuose, antrojo amžiaus po Kristaus apokrifiniame veikale, randame palyginimą *Perlo himnas.* Pasakojama apie karalaitį, tėvo pasiųstą iš Rytų (Mesopotamijos) į Egiptą atgauti tam tikro perlo iš žiauraus drakono, kuris jį saugojo savo urve. Atvykęs į vietą, jaunuolis leidžiasi išvedamas iš kelio: valgo maistą, klastingai paruoštą vietinių gyventojų, ir nuo jo giliai ir ilgai užmiega. Tėvas sunerimęs siunčia erelį kaip savo pasiuntinį, kuris neša paties tėvo ranka rašytą laišką. Kai erelis skrenda virš jaunuolio, tėvo laiškas pavirsta šauksmu: „Pabusk, prisimink, kas esi, atmink, ko atėjai į Egiptą ir pas ką turi sugrįžti!“ Karalaitis pabunda, atgauna sąmonę, kovoja, nugali drakoną ir su atkovotu perlu grįžta į karališkus rūmus, kur jam paruošta iškilminga puota. Dvasinė palyginimo prasmė aiški. Jaunasis kunigaikštis yra žmogus, pasiųstas iš Rytų į Egiptą, tai yra nuo Dievo į pasaulį; brangus perlas – jo nemirtingoji siela, įkalinta nuodėmės ir šėtono. Jis pasiduoda pasaulio malonumams ir nugrimzta į tam tikrą miego letargą, tai yra savęs, Dievo, savo amžinojo likimo užmarštį. Jį pažadina šiuo atveju ne princesės bučinys, bet dangiškojo pasiuntinio šauksmas. Krikščionims šis nuo Tėvo siųstasis yra Kristus, kuris kviečia žmogų, kaip šios dienos Evangelijoje, pabusti, būti budrų, atminti, kodėl jis yra pasaulyje. Praktiškai tą patį *Perlo himno* raginimą randame ir šiose vietose: „Pabusk, kuris miegi, kelkis iš numirusių, ir apšvies tave Kristus“ (*Ef* 5, 14); „Būkite blaivūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti. Pasipriešinkite jam tvirtu tikėjimu“ (*1 Pt* 5, 8–9).

Tačiau raginimas nepasiduoti dvasiniam apsnūdimui ir būti pasirengusiems nėra kvietimas kiekvieną akimirką galvoti apie mirtį. Tai greičiau kvietimas būti Dievo malonėje, sąžiningai ir ramiai atliekant savo kasdienius darbus. Pasakojama, kad į netikėtai užduotą klausimą: „Ką darytum, jei žinotum, kad netrukus turi mirti?“, šv. Aloyzas Gonzaga († 1591), tuo metu žaisdamas sviediniu su draugais, atsakė: „Žaisčiau toliau.“ Krikščionis nėra atitrūkęs nuo dabarties svajotojas. Jis gyvena čia ir dabar, prisiimdamas kiekvienos dienos paprastas pareigas, taikiai kovodamas už gyvenimą, nenusigręždamas nuo liūdnos ar džiaugsmingos tikrovės. Tačiau dabartis nėra uždaryta savo kiaute, ji atvira ateičiai, kuri žingsnis po žingsnio virsta dabartimi. To turėtume neužmiršti.

Žinoma, kiekvieno žmogaus ateitis yra nenuspėjama. Meteorologas, nors ir rizikuodamas suklysti, vis dėlto gali numatyti rytojaus orą. Ekonomistas – numatyti ateinančio mėnesio infliaciją. Bet žmogaus istorijos neįmanoma nuspėti, nes tai yra laisvės istorija. Žmogaus laisvės ir ypač Dievo laisvės. Kas gali žinoti, koks bus rytojaus žmogus? Kas gali numatyti Dievo ateities planus? Todėl ateities nežinojimas mus kreipia į budėjimą, kad neprarastume ramybės ir vilties net ir tada, kai mus užklumpa išbandymai, kad įžvelgtume Šventosios Dvasios veikimą kito žmogaus širdyje, kad išsaugotume tikėjimą, viltį ir meilę iki tol, kol Viešpats ateis.

ŽOLINĖS IŠKILMĖ

Žolinė (C)
Apr 11, 19a; 12, 1–6a. 10ab; *1 Kor* 15, 20–27; *Lk* 1, 39–56

Mergelės Marijos Ėmimas į dangų yra dalyvavimas jos Sūnaus prisikėlime ir būsimojo kitų krikščionių prisikėlimo anticipacija: „O Motina Dievo, pagimdžiusi tu išsaugojai mergeliškumą, o amžiams užmigusi nepalikai pasaulio; tu, kuri pradėjai gyvąjį Dievą ir savo maldomis išvaduosi iš mirties mūsų sielas, sugrįžai pas gyvybės Šaltinį“ (Bizantijos liturgija, *Žolinės tropariumas*). 1950 m. lapkričio 1 d. garbingasis popiežius Pijus XII paskelbė dogmą, kad Mergelė Marija, „baigusi žemiškojo gyvenimo kelią, buvo su kūnu ir siela paimta į dangaus garbę“. Ši tikėjimo tiesa buvo žinoma iš Tradicijos, patvirtinta Bažnyčios tėvų ir skirta Dievo Sūnaus garbei, Marijos išaukštinimui bei visos Bažnyčios džiaugsmui. Dogmos forma išreikšta tai, kas jau buvo švenčiama apeigomis ir Dievo tautos pamaldumu. Taip pat Evangelijoje pati Marija pranašiškai skelbia žodžius, kreipiančius šia linkme: „Štai nuo dabar palaiminta mane vadins visos kartos“ (*Lk* 1, 48). Tai pranašystė visai Bažnyčios istorijai. Šis pasakymas *Magnificat* giesmėje nurodo, kad tą pagarbą Šventajai Mergelei, Dievo Motinai, glaudžiai suvienytai su savo Sūnumi Jėzumi, teikia visų laikų Bažnyčia. Ir šie žodžiai reiškia, jog Marijos gerbimas jau yra tikrovė ankstyvojoje Bažnyčioje, ir Lukas tai laiko krikščionių bendruomenės pareiga ir įsipareigojimu per visas kartas. Tad Marijos Ėmimo į dangų iškilmė yra kvietimas šlovinti Dievą žvelgiant į Dievo Motinos didingumą, nes, kas yra Dievas, mes sužinome iš šventųjų ir ypač iš Marijos veido.

Bet kodėl Marija yra pagerbta ėmimu į dangų? Šv. Lukas regi Marijos išaukštinimą Elzbietos pasakyme: „Laiminga įtikėjusi“ (*Lk* 1, 45). Išties *Magnificat,* giesmė gyvajam ir istorijoje veikiančiam Dievui, yra tikėjimo ir meilės himnas, išsiliejęs iš Mergelės širdies. Ji ištikimai saugojo savo širdyje Dievo žodžius savo tautai, pažadus Abraomui, Izaokui ir Jokūbui, padarydama juos savo maldos santrauka: Dievo žodis *Magnificat* giesmėje buvo tapęs Marijos žodžiu, šviesa jos kelyje, taip, kad ji buvo pasiruošusi priimti į savo įsčias Dievo Žodį, tapusį kūnu. Šiandienis Evangelijos tekstas primena šį Dievo buvimą ir veikimą istorijoje; ypač remiasi Antrąja Samuelio knyga 6, 1–15, kur Dovydas perneša šventąją Sandoros skrynią. Panašumas, kurį atskleidžia Evangelija, yra regimas: Marija, belaukianti Sūnaus gimimo, yra šventoji skrynia, nešanti savyje Dievo buvimą; o jis yra paguodos ir džiaugsmo šaltinis. Jonas išties šoka Elzbietos įsčiose, kaip Dovydas šoko skrynios akivaizdoje. Marija tam tikra prasme yra Dievo, kuris teikia džiaugsmą, apsilankymas. Zacharijas savo šlovinimo giesmėje apie tai tiesiogiai pasakys: „Šlovė Viešpačiui, Izraelio Dievui, kad aplankė savo tautą ir atnešė jai išvadavimą“ (*Lk* 1, 68). Zacharijo namai patyrė Dievo apsilankymą netikėtu Jono Krikštytojo gimimu, bet ypač Marijos, kuri neša įsčiose Dievo Sūnų, atėjimu.

Ką duoda mūsų tikėjimo kelionei ir gyvenimui Marijos ėmimas į dangų? Pirmiausia šioje iškilmėje regime, kad Dieve yra vietos žmogui, pats Dievas yra namai su daugybe buveinių, apie kurias kalba Jėzus (plg. *Jn* 14, 2); Dievas yra žmogaus namai; Dieve yra Dievo erdvės. Ir Marija, vienybėje su Dievu, nenutolsta nuo mūsų, neiškeliauja į nežinomą galaktiką, juk kas keliauja pas Dievą, tas prisiartina, nes Dievas yra artimas kiekvienam iš mūsų. Marija, susivienijusi su Dievu, dalyvauja Dievo buvime ir yra labai arti mūsų, kiekviename iš mūsų. Todėl ji gali mus girdėti ir mums padėti. Kita svarbi šios iškilmės žinia: ne tik Dieve yra erdvės žmogui, bet ir žmoguje yra erdvės Dievui. Tą irgi matome Marijoje, šventojoje skrynioje, kuri neša Dievo buvimą. Mumyse yra erdvės Dievui. Dievo buvimas mumyse yra svarbus, kad apšviestume pasaulio liūdesį ir problemas. Šis buvimas išsipildo per tikėjimą. Tik tikėjimo dėka atveriame savo būties duris ir Dievas įžengia į mus, ir gali būti ta galia, kuri teikia gyvenimą ir jėgų mūsų kelionei. Neabejokime, kiekvienas iš mūsų turime erdvės, todėl atsiverkime, kaip Marija atsivėrė sakydama: „Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man, kaip tu pasakei“ (*Lk* 1, 38). Atsiverdami Dievui nieko neprarandame, priešingai: mūsų gyvenimas tampa turtingas ir didingas. Gaila, kad dažnai tik paviršutiniškai susipažįstama su katalikų tikėjimu ir todėl daroma klaidinga išvada – tikėjimas riboja mūsų galimybes ir laisvę. Tačiau teisingas ir nuoširdus tikėjimo santykis su Dievu mūsų žmogiškąsias ribas išplečia, nes atsiveriame Tam, kuris neturi ribų.

Bet tai įmanu patirti tik pačiam pabandžius, tai yra pasukus tikėjimo keliu. Tik taip atsiranda tikrumas, jog neiname į tuštumą, esame laukiami; Dievas mūsų laukia, ir mes keliaudami į anapus atrandame Marijos gerumą, savo artimuosius ir amžinąją Meilę. Dievas mūsų laukia: tai yra mūsų didysis džiaugsmas ir didžioji viltis, kuri gimsta būtent iš šios šventės. Marija yra triumfuojančios Bažnyčios aušra ir spindesys; ji paguoda ir viltis dar keliaujančiai tautai, kaip sakoma šiandienos Dėkojimo giesmėje. Tačiau krikščioniška viltis nėra tik Dangaus ilgesys, tai gyvas ir veiklus Dievo troškimas čia, pasaulyje; Dievo troškimas, kuris mus daro nepailstančiais piligrimais ir maitina mūsų drąsą, tikėjimo ir meilės galią. Tad pasiveskime Švenčiausiosios Marijos motiniškam užtarimui seniausia mums žinoma malda, sukurta III amžiuje Egipto krikščionių: „Tavo apgynimo šaukiamės, šventoji Dievo Gimdytoja: mūsų maldų neatmeski mūsų reikaluose, bet nuo visokių pavojų mus visados gelbėk, Mergele garbingoji ir palaimintoji.“

NESANTARVĖ DĖL JĖZAUS

20 eilinis sekmadienis (C)
Jer 38, 4–6. 8–10; *Žyd* 12, 1–4; *Lk* 12, 49–53

Jėzus aiškiai suvokia savo atėjimo pasekmes. Jis atėjo „įžiebti žemėje ugnies“ (*Lk* 12, 49). Ugnis – tai žmonių užsidegimas Dievo meile ir aukos ryžtu, nes Dievo meilė tapo regima Jėzaus asmenyje: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“ (*Jn* 1, 14). Jėzus yra pasirengęs liudyti pasauliui dieviškąjį gailestingumą savo kryžiaus aukoje. Tai bus jo kraujo krikštas. Jis jau mato savo pažado išsipildymą gimstančiai Bažnyčiai: Guodėja, tiesos Dvasia, nužengs ant apaštalų tarsi ugnies liežuviai (plg. *Apd* 2, 3). Jis žino, kad ši ugnis dega ir degs per amžius, kad būtų silpnųjų drąsa, Bažnyčios kelrodė, tikroji žmonių išmintis. Su šia drąsa, kuri gimdo tikėjimo tvirtumą, Kristaus sekėjas nuo apaštalų laikų iki šiandien tampa jo liudininku ir Gerosios Naujienos skelbėju.

Tačiau būtent šis Dievo Žodžio įsikūnijimo liudijimas bus krikščionių persekiojimo priežastis. Jo mokiniai dažnai bus kaip avinėliai tarp vilkų (plg. *Lk* 10, 3). Ir kaip kalba mums istorija, šie vilkai kartais būna mūsų pačių artimieji: „Nuo dabar penki vienuose namuose bus pasidaliję: trys prieš du ir du prieš tris. Tėvas stos prieš sūnų, o sūnus prieš tėvą, motina prieš dukterį, o duktė prieš motiną; anyta prieš marčią, ir marti prieš anytą“ (*Lk* 12, 52–53). Taip nutiko ir Jėzui, kurį Judas išdavė (plg. *Lk* 22, 47–48). Štai kodėl romusis ir nuolankiaširdis Jėzus (plg. *Mt* 11, 29) perspėja mus, jog jis atėjo nešti „ne ramybės, o nesantarvės“ (*Lk* 12, 51). Gali atrodyti keista, kad šiuos žodžius ištarė tas pats asmuo, kurio gimimą sveikino angelai giedodami: „Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė jo mylimiems žmonėms!“ (*Lk* 2, 14). Taip pat jis savo gyvenime skelbė: „Palaiminti taikdariai“ (*Mt* 5, 9), o suimtas paliepė Petrui: „Kišk kalaviją atgal!“ (*Mt* 26, 52).

Kaip galima paaiškinti šį prieštaravimą? Iš tikro gana paprastai. Reikia išsiaiškinti, kokią ramybę ir vienybę Jėzus atėjo nešti ir kokią pašalinti. Pirmiausia Jėzus nesidžiaugia tokiu krikščionių bendruomenės skilimu, apie kurį praneša Paulius Laiške korintiečiams (plg. *1 Kor* 1, 10–13): jis rodo asmeninę puikybę, egoizmą, pyktį. Tas pats apaštalas įspėja ir Romos krikščionis: „Aš raginu jus, broliai, vengti tų, kurie kelia nesutarimus bei papiktinimus“ (*Rom* 16, 17). Taip pat Jėzaus mokymu nepateisinami jokie religiniai karai, deportacijos ar prievartiniai atvertinėjimai (plg. *Lk* 9, 51–56). Jėzus atėjo nešti taikos ir vienybės, vedančių į gėrį ir amžinąjį gyvenimą, ir pašalinti apgaulingos taikos ir vienybės, kurios tik užliūliuoja sąžinę ir veda į pražūtį. Tai nereiškia, kad Jėzus tyčia atėjo tam, kad atneštų nesantarvę. Tiesiog iš jo atėjimo neišvengiamai kils skilimas ir nesantaika, nes jis duoda žmonėms pasirinkimo galimybę. Tenka apsispręsti, taigi jis žino, kad žmogiška laisvė reaguos skirtingai ir įvairiai. Jo žodis ir jo paties asmuo iškels aikštėn tai, kas yra labiausiai paslėpta žmogiškos širdies gelmėje. Senelis Simeonas tai išpranašavo imdamas į rankas kūdikį Jėzų, kai Marija atnešė jį paaukoti į šventyklą: „Štai šis skirtas daugelio Izraelyje nupuolimui ir atsikėlimui. Jis bus prieštaravimo ženklas, kad būtų atskleistos daugelio širdžių mintys“ (*Lk* 2, 35). Deja, šio prieštaravimo pirmoji auka bus jis pats, sumuštas ir nukryžiuotas. Po jo žmogus, tiesiogiai įtrauktas į jo dramą, yra Marija, jo motina, kuriai Simeonas tada taip pat pasakė: „Ir tavo pačios sielą pervers kalavijas“ (*Lk* 2, 35).

Jėzus sako, kad šis skilimas gali paliesti ir šeimą, pačius artimiausius žmones. Deja, žinome, kaip kartais tai yra tikra ir skausminga: dėl Kristaus susikerta mūsų nuomonės net su artimais ir mylimais žmonėmis. Žmogus, kuris atrado Viešpatį ir nori jį sekti, pakliūva dažnai į sudėtingą pasirinkimo situaciją: arba pritarti namiškiams ir palikti Dievą bei krikščionybės praktikavimą, arba pasilikti ištikimam Dievui ir gyventi priešpriešoje su saviškiais, kurie priekaištaus už kiekvieną praleistą minutę atliekant gailestingumo darbus ir meldžiantis. Tačiau ginčas taip pat pasiekia ir paties žmogaus gelmę, ir pasireiškia kaip kova tarp kūno ir dvasios, tarp egoizmo ir sąžinės. Skilimas ir konfliktas prasideda mūsų viduje. Apaštalas Paulius tai nuostabiai nusako Laiške galatams: „Mat kūno geismai yra priešingi Dvasiai, o Dvasios – kūnui; jie vienas kitam priešingi, todėl jūs nedarote, kaip norėtumėte“ (*Gal* 5, 17). Žmogus dažniausiai yra prisirišęs prie savo nepastovios ir įsivaizduojamos ramybės, todėl šis ateinančio nešti nesantaikos Jėzaus paveikslas žmogų erzina ir verčia laikyti Jėzų savos ramybės priešu. Tačiau reikėtų ieškoti galimybės peržengti šį klaidingą įspūdį ir suprasti, jog tai grynesnė ir tikresnė Jėzaus meilė negu banalios, klaidingai ugdančios sąžinę kalbos apie Dievo meilę ir gailestingumą.

Todėl ir Bažnyčia neatšauks ir neslopins Jėzaus mokymo liepsnos vien dėl išorinės, tariamos ramybės. Juk Jėzus daro aiškią perskyrą tarp dviejų ramybių. Jis sako apaštalams: „Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę. Ne taip aš ją duodu, kaip duoda pasaulis. Tenebūgštauja jūsų širdys ir teneliūdi!“ (*Jn* 14, 27). Sunaikinęs savo mirtimi netikrą ramybę ir žmonių solidarumą nuodėmėje, jis atnešė naują ramybę ir vienybę – Šventosios Dvasios vaisius. Būtent šią ramybę Jėzus suteikė apaštalams Velykų dieną, kai durims, kur buvo susirinkę mokiniai, dėl žydų baimės esant užrakintoms, jis atėjo ir, atsistojęs tarp jų viduryje, tarė: „Ramybė jums!“ (*Jn* 20, 19).

ANKŠTI VARTAI

21 eilinis sekmadienis (C)
Iz 66, 18–21; *Žyd* 12, 5–7. 11–13; *Lk* 13, 22–30

Jėzui keliaujant į Jeruzalę tekdavo išgirsti įvairių klausimų. Štai ir šioje Evangelijos ištraukoje kažkas iš minios jo klausia apie išgelbėtųjų skaičių. Jėzus neatsako į klausimą. Jeigu pasakytų: „Daug bus išgelbėtų“, atrodys, kad neverta stengtis, o jeigu būtų atsakęs: „Taip, mažai bus išgelbėtų“, tai kai kas nusimintų ir galvotų: „Vargu, ar aš būsiu vienas iš jų.“ Pasigirsta kitoks atsakymas, perkeliantis nuo išgelbėtųjų skaičiaus prie išgelbėjimo būdo: „Pasistenkite įeiti pro ankštus vartus!“ (*Lk* 13, 24). Tokią pat laikyseną mes matome dėl Jėzaus sugrįžimo pasaulio pabaigoje. Mokiniai klausia, kada sugrįš Žmogaus Sūnus, ir Jėzus atsako nurodydamas, kaip pasiruošti šiam sugrįžimui, ką daryti belaukiant (plg. *Mt* 24, 3–14). Tokia Jėzaus laikysena nėra keista. Tai jis daro paprasčiausiai norėdamas išmokyti mokinius pereiti nuo smalsumo prie tikrosios išminties, nuo tuščių klausimų, kurie užvaldo žmones, prie tikrų problemų, kurios praverčia gyvenime.

Iš to galime suprasti, kad absurdiška tikėti, kaip Jehovos liudytojai, neva žinome tikslų išgelbėtųjų skaičių: šimtas keturiasdešimt keturi tūkstančiai. Šis skaičius Apreiškimo knygoje (7, 4) turi tik simbolinę vertę (dvylika, Izraelio giminių skaičius, pakeltas kvadratu ir padaugintas iš tūkstančio) ir yra iškart paaiškintas: „Štai milžiniška minia, kurios niekas negalėjo suskaičiuoti, iš visų giminių, genčių, tautų ir kalbų. Visi stovėjo priešais sostą ir Avinėlį, apsisiautę baltais apsiaustais, su palmių šakomis rankose“ (*Apr* 7, 9). Čia nenurodomas išgelbėtųjų skaičius, tik pasakoma, kad tai bus „milžiniška minia“, kaip ir neužsimenama apie pasmerktųjų skaičių, tiktai pasakoma, kodėl jie neturi dalies Dangaus Karalystėje: „O bailiams, neištikimiems, nešvankėliams, žudikams, ištvirkėliams, burtininkams, stabmeldžiams ir visiems melagiams skirta dalis ežere, kuris dega ugnimi ir siera; tai yra antroji mirtis“ (*Apr* 21, 8). Mes taip pat skaitome ir kitoje Apreiškimo knygos vietoje apie šią siaubingą pasmerkimo tikrovę: „O lauke lieka šunys, burtininkai, palaidūnai, žudikai, stabmeldžiai ir visi, kurie mėgsta melą ir jį daro“ (22, 15).

Tačiau šalia pasmerkimo galimybės, mes aptinkame ir nuostabų palaiminimą: „Palaiminti, kurie išsiplauna savo drabužius, kad įgytų teisę į gyvybės medį ir galėtų įžengti pro vartus į miestą“ (*Apr* 22, 14). Viešpats Jėzus yra vartai, pro kuriuos patenkama į Dievo Karalystę, nes, kaip sako apaštalas Petras, „nėra niekame kitame išgelbėjimo, nes neduota žmonėms po dangumi kito vardo, kuriuo galėtume būti išgelbėti“ (*Apd* 4, 12). Stengtis įeiti pro šiuos ankštus vartus, vadinasi, darytis panašiam į Jėzų. Jo dėka mes pažinome Dievo meilę, taip sakant, prisiartinome prie dieviškos Karalystės tikrovės. Krikščionio gyvenimas – tai priartėjimas prie Tėvo per Jėzų Kristų Šventojoje Dvasioje. Jėzus irgi praėjo pro savo žmogiškumo vartus, pro Įsikūnijimo vartus, kuriuos pralaužė ir atidarė tam, kad pasiektų Tėvo širdį ir mus atpirktų. Tad ir mes esame kviečiami atlikti tą pačią kelionę.

Neužtenka pasikrikštyti, priklausyti Katalikų Bažnyčiai ar laikytis tam tikrų tradicijų, reikia ir paties žmogaus pastangų. Dalyvauti kiekvieną sekmadienį Eucharistijoje, klausytis Dievo žodžio, melstis ar uždegti žvakutę prie ikonos yra svarbu, tačiau to dar nepakanka žmogaus išganymui. Mat vien tik apeigos be autentiško gyvo santykio su Kristumi ir atsivėrimo jo Šventosios Dvasios veikimui yra bejėgės išgelbėti. Ne maldų ar darbų kiekis yra esmė, bet jų kokybė. Juk mus išgelbsti tikėjimas, kuriantis meilę Dievui ir artimui, ugdantis ir perkeičiantis gyvenimą. Taip, išganymas yra Dievo dovana, kurią jis dovanoja visiems žmonėms (plg. *1 Tim* 2, 4). Tik ją priimti kartais kainuoja daug pastangų: atverti širdį ir ištiesti ranką. Tai sunki kova, nes širdis yra kieta (plg. *Ez* 36, 26), o ranka – padžiūvusi (plg. *Lk* 6, 6). Dovana neatima iniciatyvos. Mes turime valios laisvę, galime rinktis. Šventojo Rašto ir Bažnyčios mokymas įspėja, kad žmogus atsakingai elgtųsi su savo laisve, atmindamas savo amžinąją dalį. Tik tos laisvės dėka mes esame panašūs į Dievą, kuris nepavydi mums laimės, priešingai – kuria mūsų laimę ir nori, kad ir mes patys jo kūryboje dalyvautume, nes, pasak šv. Augustino († 430), „Dievas mus sukūrė be mūsų sutikimo, bet jis negali mūsų išgelbėti be mūsų pritarimo.“

Vadinasi, nė vienam žmogui nėra Dievo iš anksto paskirta eiti į pragarą; tam reikia valingai nusigręžti nuo Dievo sunkia nuodėme ir su ja likti iki mirties nesigailint ir atstumiant gailestingąją Dievo meilę. Eucharistijos liturgijoje ir kasdienėse savo tikinčiųjų maldose Bažnyčia meldžia Dievą gailestingumo, nes jis nenori, „kad kuris pražūtų, bet kad visi atsiverstų“ (*2 Pt* 3, 9): „Viešpatie, maloniai priimki šią mūsų – tavo tarnų ir visos tavo šeimos – auką. Duok savo ramybę mūsų laikams, išgelbėk mus nuo amžinojo pasmerkimo ir priskirk prie savo išrinktųjų“ (Romos mišiolas, *I Eucharistijos malda*).

VIETOS PRIE STALO

22 eilinis sekmadienis (C)
Sir 3, 17–18. 20. 28–29; *Žyd* 12, 18–19. 22–24a;
Lk 14, 1. 7–14

Jėzus įžengia į vieno fariziejų vyresniojo namus valgyti. Nors buvo šeštadienis (žydų šabo, arba poilsio, diena) ir jautė, kad vėl kils nesusipratimų (plg. *Lk* 14, 2–6), jis vis dėlto neatsisakė apsilankyti jo namuose. Jėzus niekada neatmetė nė vieno žmogaus svetingumo. Iki pat galo neprarado vilties, kad, jam apsilankius, žmogus gali pasikeisti. Valgomajame susirinkusieji jį stebi. Taip pat ir Jėzus, mąstydamas apie gyvenimą, juos stebi. Iš jo žvilgsnio kyla palyginimas apie paskutinę vietą. Atrodo, kad Jėzus palyginime kalba apie pokylį, kur vietos nėra aiškios: negalima iš anksto nuspėti, kam priklauso pirma ar antra vieta. Maža to, norėdamas būti tikras, jog neužimi ne sau priklausančios vietos, turėtum iš karto sėstis į paskutinę vietą.

Kodėl pasirinktas toks mąstymo būdas? Todėl kad šiame palyginime simboline kalba prabylama ne apie iškeltas žmonių vaišes žmonėms, bet apie Dievo puotą. O Dievo puotoje negalima turėti kokių nors pretenzijų, negana to, negalima turėti net teisių. Visa, kas yra tau duota, tai tik kvietimas į vestuvių pokylį. Žinoma, kvietimą gali priimti arba atmesti. Priėmęs turi neužmiršti, kad tame kvietime vieta nenurodyta. Vieta, kurioje būsi pasodintas, ir vaišės, kurios tau bus atneštos, yra absoliutus Dievo dosnumas. Šią vietą turėtum priimti kaip dovaną – dėkingai, su nuostaba ir džiugiai. Pakviestasis, atsisėdęs paskutinėje vietoje, neieško nieko kito, tik puotos džiaugsmo; paprasčiausiai mėgaujasi, kad yra pakviestas ir laiko šį pakvietimą dovana, o ne užsitarnautu nuopelnu.

Nuolankus žmogus, kiekvieną gerumą priskirdamas Dievo malonei, liudija begalinį Dievo didumą ir dosnumą. Išdidus žmogus, viską laikantis savo nuopelnu ir matantis kiekvieną Dievo malonę tik kaip savęs išaukštinimą, neteisėtai pasisavina garbę, kuri priklauso vien Dievui. Kuo esame didesni, tuo didesnė yra dovana, kurią gavome, tačiau didesnis turėtų tapti ir mūsų nuolankumas. Šventajam Liudvikui IX († 1270), Prancūzijos karaliui, pavyko įgyvendinti tai, kas parašyta Siracido knygoje: „Kuo esi didesnis, tuo labiau nusižemink, ir rasi malonės pas Viešpatį“ (3, 18). Liudvikas rašė savo „Dvasiniame testamente sūnui“: „Jei Viešpats tau suteiks kažkiek gerovės, ne tik turėsi jam nuolankiai dėkoti, bet ir žiūrėk, kad netaptumei blogu žmogumi dėl puikybės ar dėl kitų dalykų, tai yra saugokis priešgyniauti Dievui ar jį įžeisti tomis jo dovanomis.“

Jėzus mus kviečia eiti jo pasiūlytu keliu. Paskutinė vieta Evangelijoje yra vieta, kurią pasirinko Jėzus: „Aš tarp jūsų esu kaip tas, kuris patarnauja“ (*Lk* 22, 27). Tai viso Jėzaus gyvenimo santrauka, nes nuolankumas yra autentiška gyvenimo išraiška. Žinoma, nuolankumas nėra savęs niekinimas. Tikrasis nuolankumas greičiausiai yra mąstymo būdas, kylantis iš suvokimo, jog tu neturi savo gyvenimo galutinio pagrindo. Jėzus tai aiškina pasakodamas apie pakviestąjį, kuris neieško sau pirmos vietos, o ramiai laukia, kad kitas jį pakvies „pasislinkti aukščiau“: neįprastas būdas, nusakantis, kad gyvenimo pilnatvė pasiekiama per malonę.

Posakis „kiekvienas, kuris save žemina, bus išaukštintas“ mums taip pat primena Kristaus patirtį, aprašytą apaštalo Pauliaus Laiške filipiečiams: „Jis nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties. Todėl ir Dievas jį išaukštino ir padovanojo jam vardą, kilniausią iš visų vardų“ (*Fil* 2, 8–9). Kristus pasirinko paskutinę vietą – kryžių, ir šiuo didžiausiu nusižeminimu mus atpirko ir mums nuolatos padeda. Kas geba padėti, suvokia, kad jam irgi lygiai taip pat padedama ir kad galėjimas padėti nėra nei jo nuopelnas, nei dingstis save aukštinti. Ta užduotis yra dovana. Juo daugiau kas nors stengiasi kitų naudai, juo geriau supranta ir į širdį įsideda Kristaus žodžius: „Esame nenaudingi tarnai“ (*Lk* 17, 10). Jis suvokia, jog tą daro ne todėl, kad yra pranašesnis ar našesnis, bet kad tą jam kaip dovaną suteikė Viešpats. Kartais pernelyg didelis vargas ir savo paties pastangų ribotumo suvokimas gali sukelti pagundą nuleisti rankas. Tačiau kaip tik tada gali padėti žinojimas, jog esi tik įrankis Dievo rankose; tada žmogus išsivaduos iš puikybės manyti, jog jis tik vienas savo išgalėmis gali pagerinti pasaulį. Nusižeminęs jis darys, ką gali, ir visa kita nuolankiai paliks Viešpačiui. Pasaulį valdo Dievas, ne mes. Jam tarnaujame tiek, kiek įstengiame, ir tol, kol jis mums teikia jėgos. Tačiau su ta jėga daryti tai, ką įstengiame, – štai užduotis, visada skatinanti gerą Jėzaus Kristaus tarną veikti: „Kristaus meilė valdo mus“ (*2 Kor* 5, 14).

Jėzui užbaigus palyginimą apie paskutinę vietą, jo žvilgsnis krypsta į namų šeimininką, kuriam pasiūlo pasikviesti kitokių svečių. Be abejo, nuo neatmenamų laikų keliant vaišes yra įprasta kviesti turtingus ir pažįstamus asmenis. Žmonės žino, kad už pakvietimą greičiausiai bus kaip nors atsidėkota. Pasauliui būdingi tokie mainai. Jėzus ragina pakviesti vargingus ir silpnus žmones, negalinčius atsimokėti tuo pačiu, o gal net negebančius padėkoti. Visi jautriai reaguojame nesulaukdami dėkingumo ar pripažinimo. Nesuinteresuotos meilės dorybė reta. Ji pasireiškia nuolankiu atsivėrimu kitam, pripažinimu, jog Dievo akyse kiekvienas žmogus yra brangus ir savas.

Parengė br. *Ramūnas Mizgiris* OFM

MIRTIS BUS SUNAIKINTA!

Rugpjūčio 15-oji – Marijos Ėmimas į dangų

Bažnyčia šiandien mums priešais akis iškelia moterį atbaigtu pavidalu – su kūnu ir siela į dangų paimtą Mariją. Todėl šią iškilmę švenčiame vidurvasarį, derliaus nuėmimo metu. Švenčiame moters, kuriai Dievas padarė didžių dalykų, šventę. Išoriškai ji buvo moteris kaip ir kitos. Išgyveno sunkių ir rūsčių valandų. Skurdžioje aplinkoje pagimdė kūdikį. Turėjo pakelti bėgimą į svetimą šalį ir baisias valandas ant Golgotos. Ir sykiu ji niekada nesiliovė tikėjusi, kad Dievas viską kreipia išganymo link. Per gyvenimą žengė kupina rūpesčio, bet nesusvyruodama. Todėl jau VI a. krikščionys ėmė aukštinti jos gyvenimo kelią. Ir nepajudinamai laikėsi tikėjimo, kad Dievas savo motiną atbaigė visą – dangun paėmė su kūnu ir siela. 1950 m. popiežius Pijus XII (1939–1958) iškilmingai paskelbė Marijos į dangų paėmimo su kūnu dogmą. Tai padaryta praslinkus keleriems metams nuo Antrojo pasaulinio karo, baisaus karo, nusinešusio nesuskaičiuojamus milijonus gyvybių, pabaigos. Karui vos pasibaigus, vėl imta rūpintis vien materialinės gerovės atkūrimu, pradėta kaldinti naujus ginklus, iš naujo ginkluotis. Priešindamasi šiai beprotystei, Bažnyčia panoro pabelsti į žmonių širdis žinia, jog žmogui būdingas kilnumas, pranokstantis jo turimą nuosavybę, kilnumas, kurio neįmanoma sugriauti nė ginklais. Marija – paimta į dangų su kūnu ir siela! Net jei žmonės naikina žmones ginklais, Dievo akyse kiekvienas žmogus išlaiko savo kilnumą.

Marijos paėmimas į dangų! Vienas šios ištaros žodis šiandien skamba labai senamadiškai. Kas mūsų dienomis bekalba apie dangų? Ar dar yra tokių? „Dangų palikime žvirbliams“, – tokia buvo Bertoldo Brechto žinia, o Albert'as Camus Jėzaus žodžius: „Mano Karalystė ne iš šio pasaulio“ (*Jn* 18, 36) iškreipė į: „Mano karalystė iš šio pasaulio.“ Tokia buvo ištiso šimtmečio programa. O po jo daugybė žmonių ir toliau tylomis gyvena pagal žodžius: „Mano karalystė iš šio pasaulio!“ Šiame pasaulyje norime mėgautis gyvenimu ir išspausti iš jo viską, kas įmanu, nes dėl anapusinio pasaulio buvimo nesame labai tikri. Trokštame iš laiko išreikalauti to, ko mums negali pasiūlyti amžinybė. Bet jei iš laiko atimame amžinybę, jo mums visada bus per mažai, tada jame būsime genami karštligiškos skubos ir streso, tada laikas mus pačius padarys trapius ir griaunančius. Tikėdami, kad Marija į dangų paimta su kūnu, reiškiame įsitikinimą, jog žmogaus mirties akimirka daug reikšmingesnė už gimimo akimirką. Gyvenimo atbaigimo akimirka svarbesnė už gimimo valandą, kai viskas dar nesubrendę ir neatbaigta.

Mirtis yra sunaikinta

Šiandienės iškilmės gerąja žinia mums sakoma tai, kas svarbu mūsų gyvenimui su Dievui. Tai – mūsų išganymas! Marija yra atpirkto žmogaus „ikona“, tobulas paveikslas. Ja kaip pavyzdžiu mums rodoma, kam visi esame pašaukti – atbaigimui Dieve! Kaip anuomet Marija, taip ir mes keliaujame per laiką. Visi artinamės prie tos valandos, nes mūsų gyvenimo pabaigoje susiliečia laikas ir amžinybė, praeinamybė ir nemirtingumas. Ir niekas iš mūsų nežino valandos, savo mirties valandos. Ir Marija, mūsų dangiškoji motina, nuėjo tuo keliu, keliu per laiką, lydėdama savo dieviškąjį Sūnų nuo Betliejaus tvartelio iki Golgotos kryžiaus. Jai turėjo išsipildyti Simeono pranašystė: „Tavo pačios sielą pervers kalavijas“ (*Lk* 2, 35). Apsaugotoji nuo gimtosios nuodėmės pažino skausmą ir kančią. Tačiau Dievas jos gyvenimą apvainikavo šlove. Šiandienėje dėkojimo giesmėje sakoma: „Tu jai neleidai kape sunykti, nes ji stebuklingai pagimdė <…> gyvybės Kūrėją.“ Todėl Marija pirmoji iš Kristaus gavo mums visiems pažadėtą šlovę. Tad mums ji tapo vilties ženklu ir paguodos šaltiniu. Štai šiandienės šventės žinia, teikianti mums pasitikėjimo bei skatinanti dėkoti: kas nutiko Marijai, nutiks ir visiems, kurie keliaudami per laiką neiškrypsta iš Dievo šlovės link vedančio kelio. Tas kelias yra Kristus! Mums jis yra kelias, tiesa ir gyvenimas – ne koks nors kelias, bet kelias, vedantis į išganymą, į mūsų gyvenimo atbaigimą.

Marija taria „taip“ Atpirkėjui

Šiandienė Marijos šventės diena susijusi su labai gražiu ir prasmingu papročiu: į Bažnyčią atsinešame pašventinti laukų gėlių bei gydomųjų augalų puokšteles. Pagerbiame Mariją ir padėkojame Kūrėjui už gamtos dovanas. Šviesiai ir kukliai – tai labai pritinka Dievo Motinai. Marija, ištardama „taip“, įgalino pasauliui išganymą. Tą ir turi priminti gydomosios žolės, tradiciškai šventinamos tą dieną. Vaizdingai kalbant, Mariją galima pavadinti tam tikru gydomuoju augalu kūrinijos sode, nes joje žmonėms bręsta pasaulio išganymas – Jėzus Kristus. Mūsų šiandienė iškilmės diena mums primena, jog ir mes kūnu ir siela būsime atbaigti Dieve, o gydomosios žolelės dar labiau paryškina mintį, kad Dievo teikiamas išganymas apima ne tik sielą. Mūsų kūnas irgi yra gėris, Dievas priima ir mūsų trapų kūniškumą. Nors nuo mirties neapsaugo joks vaistas ir ją įveikia vien Kristus, gydomosios žolės palengvina kūno negalavimus. Panašiai yra ir su mūsų tikėjimu: kančios šiame pasaulyje nepanaikinsime, bet tikėjimas mus siūlo palengvinimo ir galutinės įveikos perspektyvą. Savo gyvenimo kelyje kreipkime žvilgsnį į Mariją, jos tikėjimą, jos beribį atsidavimą Dievui. Neišleiskime iš akių savo gyvenimo tikslo! Visose gyvenimo situacijose pamaldžiai kreipkimės į tą, kuri su kūnu ir siela buvo paimta į dangų, tardami: *Šventoji Marija, Dievo Motina, melsk už mus nusidėjėlius, dabar ir mūsų mirties valandą. Amen.*

Josef Weber

(*Praedica Verbum*, Juli/August 2013, Nr. 4, p. 464–467)

Mons. dr. Algirdas Jurevičius

Diakonatas: istorinė apžvalga

(*Pabaiga. Pradžia Nr. 5*)

Nuolatinio diakonato atnaujinimas (XX a.)

Ankstesni svarstymai parodė, jog Bažnyčios diakonija visada išliko gyva, nors ir be apčiuopiamo sakramentinio pavidalo. Istorinis savarankiško diakonato pertrūkis buvo „ne absoliučios, bet santykinės prigimties“ (270). Remdamasis diakonijos esmės tąsa, XX a. gimė sąjūdis, troškęs atgaivinti nuolatinį diakonatą. Bažnyčioje radosi įvairių diakonato sampratų, kurioms atstovavo garsūs teologai. Tapo aišku, jog paprasčiausiai grįžti prie Naujajame Testamente aprašytos diakonato situacijos ir sąlygų būtų naivus sumanymas, nes istorinio konkretaus meto konteksto neįmanoma pakartoti. Sąjūdis, siekiantis atgaivinti diakonatą, mėgino iš naujo jį apibrėžti aktualaus pastoracinio konteksto plotmėje. Ligi tol iki vien šventimų pakopos nužemintą diakonatą siekta padaryti aktualų, kad jis atsigręžtų į pasaulio, visuomenės ir žmonių tikrovę ir atrastų šiandienėje Bažnyčioje konkretų modelį. Šia prasme diakonatas laikomas nauju kūriniu šiandienėje Bažnyčioje, nes jis atnaujintas anachronistiškai nepamėgdžiojant Biblijos ir apaštalų tradicijos duotybių. Susirinkimo duota nauja pradžia diakonato srityje buvo viena iš svarbiausių permainų bažnytinėje struktūroje ir nepakartojamas reiškinys Bažnyčios istorijoje.

Toliau aptarsime diakonato klausimo atsiradimą ir raidą iki Vatikano II Susirinkimo, jo plėtotę per Susirinkimą ir po jo.

Diakonato atnaujinimo idėjos

XX a. iš pradžių suteikė naujų impulsų diakoniją suintensyvinti, o paskui ir atnaujinti sakramentinį diakonatą. Taip kilo įvairių iniciatyvų tiek tarp hierarchijos, tiek tarp pasauliečių.

a) Katalikų veikimas. Didžiausias Bažnyčios iki Susirinkimo sąjūdis XX a. buvo Katalikų veikimas, dar kitaip žinomas *Katalikų akcijos* vardu. Enciklikoje *Ubi arcano* popiežius Pijus XI paragino pasauliečius dalyvauti Bažnyčios misijoje ir su šūkiu „Katalikų veikimas“ sugrąžinti visuomenę Kristui (271). Tai davė pradžią dideliam pasauliečių sąjūdžiui, žymėjusiam naujo pasauliečių sąmoningumo pradžią. Katalikų veikimo užduotis buvo bendromis visų katalikų pasauliečių pastangomis nuolatos atnaujinti civilizaciją tarnaujant pasauliui. Pasauliečiai dar netapo pasauliečių apaštalavimo subjektu, bet buvo įtraukti į hierarchijos apaštalavimą. Jie prisidėdavo prie hierarchijos apaštalavimo darbų, bendradarbiaudavo padėdami vyskupams vykdyti savo užduotis (272).

b) Kunigų darbininkų sąjūdis. Po Antrojo pasaulinio karo Prancūzijoje atsirado Kunigų darbininkų sąjūdis, visiškai nukrikščionėjusioje pramoninių miestų aplinkoje mėginęs vėl sugrąžinti žmones į Bažnyčią. Šio sąjūdžio tikslai atrodė labai garbingi – misionieriauti savo šalyje ir taip užkirsti kelią nukrikščionėjimui. Kunigai darbininkai buvo įsitikinę, jog, norint įsiskverbti į liaudies sielą, pirma būtina pačiam priklausyti liaudies masėms. Taip jie troško atkurti nutrūkusius Bažnyčios ir proletariato ryšius. Sąjūdis turėjo ir neigiamą pusę: ne tik kunigai darė įtaką darbininkų klasei, bet ir pastaroji neigiamai veikė kunigus. Iškilo klausimas, kaip jiems darbininko darbą suderinti su savo kunigyste (273). Šiems kunigams būdavo prikišama, jog jie neskiria reikiamo dėmesio savo kunigiškajai tarnybai ir imasi užduočių, kurias galėtų atlikti pasauliečiai (274). 1954 m. Prancūzijos vyskupai itin pabrėžė kunigo kunigiškosios funkcijos vientisumą (Mišių aukojimą, maldos gyvenimą) (275). Šventasis Oficiumas irgi nepritarė šiam sąjūdžiui: „Argi apaštalai diakonatą įsteigė ne tam, kad išsilaisvintų iš žemiškųjų užduočių ir daugiau laiko gautų maldai ir pamokslavimui?“ – klausiama 1959 m. liepos 3 d. Šventojo Sosto nutarime, kuriuo galutinai uždraudžiama kunigams dirbti fabrikuose (276).

Tad pagrindinė prancūzų kunigų darbininkų idėja perteikti Gerąją Naujieną patiems būnant tarp žmonių pagimdė sąjūdį už diakonato atnaujinimą (277). Įdomu, kad kunigai darbininkai savo veiklą laikė ne funkcija visuomenėje, bet tarnavimu (278). Tad prabilta apie darbininką diakoną, kuris galėtų imtis tokio tarnavimo ir būti saitas tarp Bažnyčios ir darbininkų pasaulio. Atnaujinant diakonatą Prancūzijoje, pirmame plane buvo misionieriškosios evangelizacijos nukrikščionėjusioje visuomenėje idėja. Išsisėmęs kunigų darbininkų sąjūdis suteikė naujo polėkio diakonato sąjūdžiui, nes pastarajam buvo daug žadantis ženklas (279).

c) Idėjos Vokietijoje. Diakonato atnaujinimas labai artimai susijęs su Bažnyčia Vokietijoje. 1934 m. tuometinis *Caritas* sąjungos direktorius Gustavas von Mannas paskelbė straipsnį, kuriame kalbėjo apie *caritas* diakonatą, nors dar neturėjo galvoje diakonato kaip šventimų laipsnio (280). Diakonato sąjūdis Vokietijoje neatsitiktinai artimai susijęs su *caritas* tarnyste. *Caritas* sąjunga tapo diakonato sąjūdžio platforma iki pat Vatikano II Susirinkimo (281). Be tiesioginio sąlyčio su *Caritas* sąjunga minčių atnaujinti diakonatą kilo kunigams, išgyvenusiems žiaurius karo įvykius ar net kalėjusiems

koncentracijos stovyklose. Kaip Bažnyčios atsaką vis labiau sekuliarizuotam ir nukrikščionėjančiam pasauliui šie kunigai rutuliojo vedusiųjų diakonų idėją. Štai tėvas Otto Piesas SJ viename straipsnyje (1947 m.), aptardamas savo patirtį Dachau koncentracijos stovykloje, rašo apie *koncentracinį pasaulį, koncentracinį vargą, koncentracinę religiją* ir *koncentracinę sielovadą*. Dvasininkų ir pasauliečių bendradarbiavimas koncentracinėje sielovadoje suteikė jam galimybę bent truputį patirti ankstyvosios krikščionybės (282). O. Piesas rašo: „Ar ne metas atsiliepti į, regis, Šventosios Dvasios teikiamus postūmius ir greta kunigų pasitelkti pasauliečius katechetus ir pasauliečius diakonus? Nesunku išvardyti privalumus, kokių Bažnyčiai duotų toks vedusių, pagal profesiją dirbančių ir išbandytų pagalbininkų diakonatas“ (283). O. Piesas mini pasauliečius diakonus, bet galvoje turi sakramentinį diakonatą, besiskiriantį nuo diakonato kaip pereinamosios pakopos. Vėliau jis savo mintis išdėstys dar aiškiau (284).

Tėvas Karlas Siebenas SJ savo pranešime apie išgyvenimus nelaisvėje liudija, kad pasauliečių veikla dažnai būdavo vienintelė ir veiksmingiausia klebono sielovados priemonė kalėjime. Kai kuriose stovyklose suimtų kunigų nebūdavo, todėl kaliniams Dievo žodį skelbdavo ir jų viltį stiprindavo pasauliečiai. Šiame kontekste jis vartoja „stovyklos diakonų“ sąvoką (285).

Žiauri koncentracijos stovyklos patirtis ir W. Schamonį paskatino imtis pastangų atnaujinti diakonatą. Diakonų pagalbą kunigams jis vadina „kunigų dvasiniu pavasariu“, leidžiančiu šiems surasti laiko patiems sau, savo vidiniam gyvenimui. Schamonis kalba apie diakoną kaip apie kunigo pagalbininką, talkinantį sielovadoje, pakeičiantį kapelioną, padedantį vargstantiems, ir nepakankamai pripažįsta pasauliečių vaidmenį Bažnyčioje. Jam neatrodo, jog būtina įvesti diakonatą, jei nestinga kunigų (286). Diakonatas perspektyvus tik ten, kur Bažnyčios padėtis sunki. Tada būtų įmanoma pasitelkti vyrų, kuriems bažnytinis darbas būtų papildomas greta jų pagrindinio profesinio darbo. Diakoną, kuriam bažnytinis darbas būtų pagrindinis, jis laiko išimtimi (287).

Veiklų pasaulietį Jozefą Hornefą kalinių likimas giliai sujaudino. Savo knygoje „Ar sugrįš ankstyvosios Bažnyčios diakonas?“ (288) jis, kalbėdamas apie diakonatą, sąmoningai vartoja niekatrąją giminę (*das Diakonat*, kai turėtų būti vyriškoji giminė, *der Diakonat*), taip jis nori pasakyti, jog tai bažnytinė tarnyba, kuri nepriklauso nuo to, kokie asmenys ją vykdo. Vis dėlto žodis „diakonatas“ išliko vyriškosios giminės, veikiausiai todėl, kad Hornefo vartosena sunkiai perteikiama už vokiečių kalbos erdvės ribų (289). J. Hornefas laikėsi nuomonės, kad dėl Europos nukrikščionėjimo ir susekuliarėjimo diakonai iš skirtingų sluoksnių turi likti įvairiuose nukrikščionėjusiuose sluoksniuose ir ten darbuotis siekdami vėl įtvirtinti Bažnyčią tautoje. Diakoną jis pirmiausia laikė talkininku sielovadoje, o su šventimais gaunamą diakonatą – viso gyvenimo pašaukimu (290). J. Hornefas žinojo prancūzų problematiką ir manė, jog diakonas darbininkas yra tinkamesnis už kunigą darbininką. Ankstyvosios krikščionybės diakonato tarnybos atgaivinimas jam atrodė esąs logiška pasauliečių apaštalavimo tąsa, nors savo mintis apie diakonatą plėtojo veikiau turėdamas priešais akis kunigų stygių, o ne diakonato kaip Bažnyčios tarnaujamosios prigimties apraiškos vertingumą (291).

Iki Vatikano II Susirinkimo J. Hornefas nenuilstamai kovojo, kad nuolatinis diakonatas būtų sugrąžintas. Rašė daug laiškų įtakingiems ir to paties siekiantiems teologams, kunigams, pasauliečiams, vyskupams, skaitė šia tema paskaitas. Įvedus nuolatinį diakonatą, pats diakonu tapti nepanoro, nes jo senyvas amžius galėjo sukliudyti prasmingai darbuotis parapijoje (292).

Diakonato sąjūdis patraukė naujų sekėjų, diakonato atnaujinimą laikiusių savo gyvenimo tikslu. Vienas iš tokių buvo Hannesas Krameris. Būdamas miškininkystės praktikantas, jis atsisakė šios veiklos ir pradėjo dirbti karitatyvinėse institucijose. Jam ypač artimos buvo pranciškoniškosios diakonato šaknys. Krameris stengėsi suteikti diakonato sąjūdžiui gilių dvasinių bei teologinių stimulų. Be to, 1948 m. pirmąkart susitiko su K. Rahneriu (293). 1951 m. Freiburge įsteigtas pirmas diakonato būrelis, vadovaujamas H. Kramerio. Tyrinėjant diakonato istoriją ir meldžiantis ieškota naujų būdų, kaip tarnauti žmonėms nuolatiniu sakramentiniu diakonatu (294). Prisidedant H. Krameriui, diakonato būreliai vėliau atsirado Miunchene, Kelne, Achene, Tryre, Esene, Rotenburge... Iš Freiburgo diakonato būrelio išaugo nedidelis „centras“, o iš šio vėliau išsirutuliojo Tarptautinis diakonato centras (*IDZ*) (295).

d) Pijaus XII indėlis. Kelią į diakonato atgaivinimą nulygino popiežius Pijus XII. Ankstyvojoje scholastikoje dėl galios konsekruoti ir išrišti nuodėmes sakramentiniais griežtąja prasme laikyti tik kunigo šventimai (296). Apaštališkojoje konstitucijoje *Sacramentum ordinis* (1947 11 30) Pijus XII apibrėžė diakono šventimų sakramentiškumą ir užbaigė kelis šimtmečius trukusią diskusiją dėl Šventimų sakramento materijos ir formos (297).

1957 m. Romoje įvyko pasauliečių kongresas. Jame diakonatas sietas su *Katalikų veikimu* ir kalbėta apie pasauliečių apaštalavimą. Tokioje kalbėsenoje glūdėjo prieštaravimas (298). Popiežius savo kalboje atsargiai užkabino šią mintį: „Žinome, kad dabar galvojama apie

diakonato šventimų teikimą kaip apie nuo kunigystės nepriklausomą bažnytinę funkciją. Ši idėja bent šiandien dar nesubrendusi. Jei vieną dieną ji subręstų, tai nieko, ką dabar pasakėme, nepakeistų, išskyrus tai, kad diakonatas, turint prieš akis perskyras, kurias nurodėme, būtų kunigystės pusėje“ (299). Popiežius aiškiai pasakė, jog įšventintas diakonu pasaulietis liautųsi buvęs pasauliečiu ir užimtų vietą bažnytinėje hierarchijoje.

Popiežiaus žodžiai daugelio suprasti kaip pritarimas diskusijai dėl diakonato klausimo. Popiežius manąs, jog diakonatą atgaivinti galima, bet idėja dar nesubrendusi. Jo ištara anuometinėje situacijoje tiesiog palaikyta paraginimu idėją subrandinti (300).

Apibendrinimas. Diakonato sąjūdžio ištakos XX a. yra labiau charizminio pobūdžio ir šaknijasi ypatingoje Bažnyčios patirtyje – koncentracijų stovyklų barakuose, diasporos išbandymuose ir to meto socialiniame darbe (*Caritas* sąjunga) (301). Pradiniu tarpsniu būta pavienių iniciatyvų atnaujinti diakonatą *Caritas* sąjungos plotmėje, bet vėliau tos pastangos vis labiau virto bažnytinio diakonato sąjūdžiu, siekusiu diakono šventimų vedusiems vyrams. Diakonato būrelių veikla surado atgarsį misijų kraštuose. Tad 1956–1957 m. pirmąkart pasigirsta pritariančių balsų iš Trečiojo pasaulio (302). Nuolatinio diakonato klausimas misijų kraštuose iš pradžių keltas dėl kunigų stygiaus. Galvoje pirmiausia turėti katechetai: diakono šventimai patvirtintų jų veiklą ir sumažintų misionierių krūvį (303). Diakonato sąjūdis daugiau ar mažiau stengėsi kiekybiškai ir kokybiškai pagerinti visos Bažnyčios tarnavimą konkrečiomis mūsų laiko sąlygomis (304). Bažnyčios diakoninę prigimtį imta vis labiau suvokti, ir tai atgarsį surado teologų raštuose ir Vatikano II Susirinkimo nutarimuose.

Teologų indėlis

Iš pradžių pastangos atnaujinti diakonatą reiškėsi *Caritas* sąjungos erdvėje. Bet gan greitai klausimas pradėtas gvildenti platesniame forume. Žodį tardavo vis daugiau garsių teologų. Vienas iš pirmųjų teologų nuomonę apie diakonatą 1957 m. išsakė K. Rahneris. Jis palaikė gerus santykius su Miuncheno diakonato būreliu ir degė troškimu atnaujinti nuolatinį diakonatą (305). 1957 m. Rahneris paskelbė straipsnį „Įžanginės dogminės pastabos, kaip teisingai kelti klausimą dėl diakonato atnaujinimo“ (306). Jame galutinai įrodoma, kad diakonatas galimas ir Bažnyčiai pageidautinas. Rahneris pagrindžia diakonato egzistavimo galimybę, bet ne jo realią ir visišką būtinybę. Rahnerio bendradarbis H. Vorgrimleris dar 1960 m. pabaigoje buvo giliai įsitikinęs, kad metas atnaujinti diakonatą dar neatėjęs ir kad perdėm skubotas šio klausimo stūmimas Susirinkime galįs susilaukti atmetimo (307). Nepaisydamas to, K. Rahneris toliau gilino ir brandino teologinius diakonato pagrindus. Jo mintys stipriai prisidėjo prie šios idėjos paplitimo. Diakonato būreliai jo dogmines tezes perėmė kaip teologinį atnaujinimo sąjūdžio pagrindą (308). Rahneris diakonato atnaujinimo idėją įtraukė į teologiją ir sistemiškai išplėtojo.

a) Dogminė galimybė. Pasak K. Rahnerio, trys šventimų pakopos (episkopatas, presbiteratas ir diakonatas) dėl savo ištakų pirmapradėje Bažnyčioje yra dieviškosios teisės, kurios Bažnyčiai nevalia keisti (309). Diakonato padėtis pirmapradėje Bažnyčioje, jo statusas *(iuris divinis*) ir Bažnyčios vėlesnės dogminės ištaros apie diakonato šventimų sakramentinį pobūdį atveria dogminę ir teisinę galimybę atnaujinti diakonatą kaip nuolatinę tarnybą. K. Rahneris laikė *diakonatą* atskira bei *nuolatine užduotimi* (ne kunigystės pakaitalu) ir „hierarchine tarnyba su realiu užduočių ratu, apaštališkojo darbo lauku <...> ir jo perdavimu šventimais“ (310). Diakonatas kaip *ordo* dalis iš esmės yra atskira tarnyba, galinti ir turinti reikšti ilgalaikę, visą gyvenimą trunkančią užduotį (311). Rahneris diakonato klausimą traktavo labai diplomatiškai: pritardavo diakonato savarankiškumui, bet nesmerkdavo ir dabartinės praktikos, rodydavo pastarosios tinkamumą ir sykiu atverdavo naujus diakonato kaip pastovios tarnybos Bažnyčioje horizontus.

b) Prasmingumas sakramentų teologijos plotmėje. Rahneris pastebi, kad yra vyrų, kurie jaučiasi esą pašaukti diakonatui kaip tarnybai ir kurie tam tikrose srityse jau įgyvendina diakonatą be oficialaus Bažnyčios patvirtinimo. Tad diakonatas kaip tarnyba Bažnyčioje veikia neregimai ir *anonimiškai*, nes diakoninių užduočių vykdymui šventimai nebūtini. „Diakonato tarnyba Bažnyčioje egzistuoja <...> ir už įšventintų diakonų būrio ribų“ (312).

K. Rahneris laikėsi nuomonės, jog krikščionis, faktiškai vykdantis diakoninę vyskupo užduotį, turi gauti atitinkamą savo tarnybos bažnytinį pripažinimą diakonato šventimų pavidalu. Vadinasi, sakramentiniai šventimai padarytų anoniminio diakonato esmę pilnatvišką ir sakramentine malone suteiktų jam daugiau svarumo. Rahneris troško darniai tarp savęs suderinti sakramentinius bei funkcinius momentus ir diakonatą įtraukti į hierarchiją. Diakono tarnybą anonimiškai jau vykdantiesiems Bažnyčia neturėtų atsakyti tam esamos sakramentinės malonės, nes sakramentinis diakonatas Bažnyčioje iš esmės galimas, o toks sakramentinis įpareigojimas prasmingas ir kupinas malonės. K. Rahneris šventimus aiškina įsikūnijimo kontekste (*Incarnatio*) kaip tarnybos malonės suobjektinimą ir padarymą, kad ji būtų regima konkrečioje hierarchinėje tarnyboje (313). Tačiau sakramentiniai šventimai nėra notarinis aktas, patvirtinantis

jau esamą tikrovę, jie kuria naują tikrovę (314). Faktinis diakonato egzistavimas yra būtina pagrindinė jo atnaujinimo prielaida, bet klausimas, ar tokie anoniminiai diakonai įšventintini, dar lieka visiškai atviras (315).

c) Pastoracinė būtinybė. Anoniminio diakonato egzistavimas liudija diakonų poreikį: „Kitaip tariant, remiamės tuo, kad diakoninė tarnyba Bažnyčioje ar bent didelėse Bažnyčios dalyse faktiškai jau egzistuoja ir tuo savo egzistavimu parodo, jog, kaip tokia, yra prasminga, naudinga, net būtina“ (316).

Rahneris diakonato savitumo aiškiai ieškojo bendruomenės struktūroje ir būtent kaip atsvaros Eucharistijai vadovaujančiam kunigui, nors kunigų stygius diakonato klausimuose neturėjo lemiamo vaidmens (317). Iš pastoracinio poreikio išplaukia Rahnerio išvada: „Diakonatas privalomas struktūrinis elementas yra todėl, kad pastoraciškai būtinas Bažnyčiai, o ji savo poreikiams turi susikurti ir susikuria atitinkamas struktūras“ (318).

d) Diakonatas ir Eucharistija. Karlas Rahneris aiškiai ir nedviprasmiškai išreiškia diakonijos priklausomybę nuo Eucharistijos: Eucharistija yra įvykis, kuriuo intensyviausiai įgyvendinama pačios Bažnyčios esmė. „Dėl sakramentinio simbolio ir Kristaus meilės Bažnyčios vienybė čia tampa tikrove“ (319). Pasak Rahnerio, kaip tik Eucharistijoje čia ir dabar įgyvendinama meilė, todėl diakono veikla kuo artimiausiai susijusi su Eucharistija. Diakonija yra tarnavimas prie altoriaus. Tad diakonato ideali ir pilnatviška esmė nusakoma remiantis altoriumi (320).

e) Kitų teologų įsitraukimas. Paskatinti pozityvių K. Rahnerio pastangų, nuomonę diakonato klausimu išreiškė ir kiti teologai. Kas K. Rahneris buvo pirmajam diakonato būreliui ir jo nariams Vokietijoje, tą patį pirmajai diakonato bendrijai reiškė Yves'as Congaras Prancūzijoje (321). Y. Congaras, traktuodamas hierarchiją ir pasauliečius kaip Dievo tautą, mėgino atrasti pagrindą diakonatui atnaujinti. Jau savo veikale „Pasaulietis“ jis laikėsi nuomonės, kad žemesniųjų šventimų atgaivinimas galėtų užlyginti dvasininkiją ir pasauliečius skiriantį griovį. Diakonija jis laiko neprarastina Bažnyčios pareiga ir yra įsitikinęs, jog diakonatas susijęs su diakonija (322).

Diakono priklausomybę hierarchijai ir ribą tarp kunigystės ir pasaulietiškumo nubrėžė Paulius Winningeris, Strasbūro teologijos seminarijos profesorius. Jam rūpėjo labiau hierarchizuoti Bažnyčią; jo akimis, Bažnyčia turinti plačiau ir intensyviau vadovauti pasauliečiams (323).

Teologiniai svarstymai padėjo išsiaiškinti, kad diakonatas yra ne pasauliečių apaštalavimo įpavidalinimas, bet ypatinga ordinuotos tarnybos Bažnyčioje forma (324).

Apibendrinimas. Tarptautinių teologų bendradarbiavimas aptariant diakonato istoriją, teologiją ir dabarties aspektus pastūmėjo išlaisvinti diakonatą iš šešėlinės egzistencijos. To bendradarbiavimo vaisiai sutraukti į plačios apimties veikalą *Diaconia in Christo*, prieš pat Susirinkimą išleistą *Quaestiones disputatae* serijoje (325). Platus pastoracijos, liturgijos, Bažnyčios istorijos ir misijos sričių teologų būrys tarptautiniu mastu aptarė diakonato klausimą tiek pastoraciniu ir karitatyviniu, tiek ekleziologiniu bei dogminiu požiūriais. Knyga buvo dedikuota lenkų kardinolui S. Wyszynskiui ir kardinolui F. Königui siekiant jų draugiško neutralumo (326). Šia knyga mėginta šiek tiek paveikti ir Susirinkimą, nes 1962 m. rugsėjo 12 d. ji drauge su peticija dėl diakonato atnaujinimo įteikta Šventajam Tėvui (327). Pateiktame Susirinkimui *LG* 29 teksto variante knyga *Diaconia in Christo*, kaip liudija Susirinkimo aktai, aiškiai įvardijama kaip pagrindinė literatūra (328).

Diakonato klausimo aptarimas Vatikano II Susirinkime

Paskelbus apie Vatikano II Susirinkimo sušaukimą, gausiai plūstelėjo literatūros apie diakonatą, nes visi diakonato šalininkai suvokė, kad sulig šiuo Susirinkimu atsirado galimybių priimti diakonatui palankius sprendimus. 1960 m. pabaigoje pasirengimas Susirinkimui prasideda atskirose komisijose. Pats K. Rahneris kaip Susirinkimo teologas ir energingas nuolatinio diakonato gynėjas diakonato atnaujinimo pusėn palenkė daug Susirinkimo vyskupų.

Schemoje *De Ecclesia* diakonato klausimas įtrauktas į klausimą dėl šiandienio Bažnyčios pavidalo (*aggiornamento*), dėl jos pastoracinės bei teologinės oficialiosios struktūros. Susirinkimo tėvai diakonatą įsivaizdavo labai skirtingai ir taikė jam labai abejotiną terminologiją: vieni diakonatą laikė *jungiamąja grandimi*, kiti – *pasauliečių klerikalizacija*, neretai pasigirsdavo *pasauliečių diakonato* sąvoka. Sprendimas dėl diakonato priimtas 1964 m. rugsėjo 14 d. prasidėjusioje Susirinkimo trečiojoje sesijoje. Iš pradžių turėjo būti balsuojama dėl specifinių diakonato klausimų (diakonato sakramentiškumo, leidimo būti diakonais vedusiems vyrams ir t. t.), paskui dėl visos dviejų dalių schemos apie Bažnyčią (329). Karščiausiai diskutuota dėl diakonų santuokos ir celibato. Daugelis diakonato priešininkų buvo įsitikinę, kad viešai reikalaujant vedusių diakonų Bažnyčioje laužomas tabu (330). Pagrindinis motyvas atnaujinti diakonatą buvo pastoracinis poreikis: priešais akis turėta kunigų stoka ir Bažnyčios padėtis misijų kraštuose. Susirinkimo tėvai norėjo sukurti tarnybą, galėsiančią padėti kunigams ir „pseudohierarchinę“ katechetų tarnybą per diakonato šventimus įtraukti į bažnytinę

hierarchiją (331). Tenka pripažinti, kad diakonato atgaivinimas yra ne atitinkamų teologinių darbų, bet išskirtinai pastoracinio poreikio vaisius. Atgaivinti diakonatą skatino nuolatinis kunigų stygius, vadinasi, kiekybinis bažnytinės darbo jėgos trūkumas (332). Labiau nei į teologinius argumentus buvo atsižvelgta į pastoracinius pragmatinius aspektus, ir tai iki šiandien kenkia teisingai diakonato sampratai. Toliau apžvelgsime esmines Susirinkimo dokumentų ištaras.

a) Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*. Svarbiausias Susirinkimo dokumentas diakonato atnaujinimo klausimu yra dogminė konstitucija *Lumen gentium*. Susirinkimas pabrėžia vyskupo tarnybą: jai tenka visa vienatinės bažnytinės tarnybos pilnatvė, o kunigo ir diakono tarnyba vyskupo tarnyboje ribotai dalyvauja: „Tad vyskupai su jiems padedančiais kunigais ir diakonais perėmė tarnavimą bendruomenei“ (333). Taigi diakonatas nedviprasmiškai priskirtas hierarchijai, todėl prasmės neteko ir klaidinanti „diakono pasauliečio“ ištara. Pastebėtina, kad *LG* 41 vis dar pasigirsta silpnas diakono pasauliečio „aidas“: „Vyriausiojo kunigo pasiuntinybės ir malonės dalininkai ypatingu būdu yra ir žemesniojo laipsnio tarnautojai, pirmiausia diakonai.“ Šios ištaros kaip dogminiu požiūriu netikslios P. Hünermannas neįtraukė į Denzingerio enchiridioną (334). Konstitucijoje toliau skelbiama, kad kunigai yra artimesni vyskupo bendradarbiai nei diakonai (335). Akivaizdžiai mėginama atgaivinti patristinę diakonato ir presbiterato sampratą: remiantis Šventimų sakramento pilnatve, ir presbiteratas, ir diakonatas kildinami iš vyskupo tarnybos ir apibrėžiami per dalyvavimą vyskupo tarnyboje bei per ryšį su ja. Vadinasi, vyskupo asmuo apima ir kunigiškąjį, ir diakoninį tarnybos aspektą.

Svarbiausias tekstas turint galvoje diakonato atnaujinimą yra *LG* 29. Diakonatas čia laikomas stovintis „vienu laipsniu žemiau hierarchijoje“. Visas kontekstas neleidžia šios ištaros suprasti vienakryptiškai, vadovaujantis vien hierarchinių pakopų piramidine perspektyva, nors toks Dievo tautos vaizdinys ir siūlosi. Todėl K. Lehmannas šią ištarą vadina „dviprasmiška“ ir pataria aiškinti atsargiai (336). Diakonatą kunigo tarnybos atžvilgiu derėtų suprasti ne kaip žemesnį laiptelį hierarchinėje piramidėje, bet kaip dar ribotesnį dalyvavimą vyskupo tarnyboje.

Pirmasis *LG* 29 sakinys yra savotiška pagrindinė tezė ir kreipia į senosios krikščionybės šaltinius: diakonams rankos uždedamos „ne kunigauti, bet tarnauti“ (*non ad sacerdotium, sed ad ministerium*) (337). Tokia formuluote pirmapradei Bažnyčiai būdingas diakonato įsivaizdavimas susiejamas su šiandiene Bažnyčia. „Apaštališkojoje tradicijoje“ tai išreiškiama taip: diakonai „įšventinami ne kunigauti, bet tarnauti vyskupui“ (*non ordinatur ad sacerdotium, sed in ministerium episcopi*) (338). *LG* ištara kelia tam tikrų neaiškumų: formuluotė *non ad sacerdotium* bent jau nepakankamai suderinta, nes sąvoką *sacerdotium* Susirinkimas vartoja visų pakrikštytųjų bendram kilnumui, bendram pašaukimui ir bendrai misijai (*sacerdotium commune, sacerdotium ministeriale seu hierarchicum*) pažymėti (339). Nors ištarą *non ad sacerdotium* galima suprasti negatyviai, J. Caminada mėgina aiškinti ją pozityviai: „Žodžiu *sacerdos* galvoje turimi tauta bei vyskupas ir pirmiausia kunigas tarnaujamosios kunigystės prasme. Žodžiu *ministerium* suponuojamas tarnaujamasis tautos ir apskritai tarnybos pobūdis, siekiant atskirai nuo tarnaujamosios kunigystės nurodyti diakonato esmę“ (340). Nepaisant tokių pastangų, ištaros turinys lieka neaiškus ir neleidžia nei metodiškai, nei pozityviai tinkamai nubrėžti ribą tarp diakonato ir presbiterato. Taip yra dėl *LG* terminologijos nevienodumo (341). Toliau tekste pateikiamas teigiamas diakonato įvertinimas: „Sustiprinti sakramentinės malonės, <...> jie tarnauja Dievo tautai.“ Labai išplečiamas diakonų veiklos laukas ir atveriamas dar platesnis horizontas: diakonai tarnauja ne išskirtinai hierarchijai (vyskupui), bet, „bendraudami su vyskupu bei jo kunigais“, pirmiausia visai Dievo tautai „liturgijos, žodžio ir meilės tarnyba“ (342). Šitaip diakonatu išreiškiamas tarnaujamasis hierarchinės tarnybos pobūdis.

LG 29 išvardijamos diakono funkcijos, beveik visos paimtos iš liturgijos srities. Tai rodo, kad diakonatas Bažnyčios sąmonėje giliai šaknijasi išskirtinai kaip liturginė tarnystė ir kad pagrindinis Susirinkimo motyvas atnaujinti diakonatą buvo kunigų stygius bendruomenėse (343). Diakono užduočių sritis praplečiama diakoną pavadinant nebe Krikšto ir Komunijos dalijimo *minister extraordinarius*, bet *minister ordinarius*. Pateikiamas negalutinis diakono užduočių katalogas. Užduotys išvardijamos kaip pavyzdžiai; jų sąrašą aukščiausioji bažnytinė valdžia, nelygu poreikiai, gali išplėsti arba sutrumpinti. Nė viena užduotis nepatenka į griežtai konsekracinę *sacerdotium* tikrąja šio žodžio prasme sritį ir nė viena užduotis nėra tokia, kad ateityje būtų rezervuota vien diakonui. Taigi, remiantis šiomis galiomis, diakonato teologijos neįmanoma išrutulioti (344). Meilės veiklos ir valdymo pareigos tiksliai nenurodomos, tačiau tai neturėtų versti manyti, kad diakono tarnybos tikroji esmė yra tiesiog jo liturginė funkcija, o visa kita tėra antraeilės šalutinės funkcijos (345).

Diakono funkcijas, atliekamas pasauliečių ar kunigų, Susirinkimas apibūdina kaip itin „reikalingas Bažnyčios gyvenimui“, tačiau „pagal šiandienę lotynų Bažnyčios tvarką“ „daugelyje vietų vargiai“ galimas „atlikti“ (346). Kaip Bažnyčiai gyvybiškai svarbus įvardytas ne nuolatinis diakonatas, bet diakonų atliekamos

užduotys, kurias taip pat gali atlikti kunigai ir pasauliečiai. „Tad buvo tiesiog pasakyta: egzistuoja tarnyba; <…> tad kodėl vyrams, jau vykdantiems šią diakono tarnybą, atsakoma malonė, faktiškai jau esanti Bažnyčioje kaip sakramentinė malonė?“ (347). Konstatavęs diakono užduočių būtinybę, Susirinkimas nusprendė ateityje atkurti diakonatą kaip atskirą ir nuolatinę hierarchijos pakopą. Konstitucijoje nustatoma diakonato kaip nuolatinės šventimų pakopos įvedimo tvarka paliekant maksimaliai didelę erdvę vyskupų iniciatyvoms (pritariamoms popiežiaus), pirmiausia sprendimui, „ar dera ir kur dera įvesti tokius diakonus, kurie rūpintųsi sielomis“ (348). Diakonato kaip atskiros ir nuolatinės hierarchinės pakopos atnaujinimas vietinėse Bažnyčiose grindžiamas pastoraciniais poreikiais.

Į akis krinta tai, kad konstitucijoje *Lumen gentium* nenurodoma, kokio amžiaus diakonams teiktini šventimai, tik sakoma, jog tai turėtų būti „brandesnio amžiaus“ vyrai. Mat Susirinkime ginčytasi ir dėl to. Tam tikras apribojimas nustatytas, tačiau amžiaus ribos klausimas paliktas atviras.

b) Dekretas dėl Bažnyčios misijinės veiklos *Ad gentes*. Įvedant diakonatą, daug kalbėta apie misijų sritis. Dekrete dėl Bažnyčios misijinės veiklos taikliai pastebima, kad Bažnyčios įsišaknijimui bei augimui būtinos įvairios tarnystės ir tarnybos – kunigo, diakono, katecheto, reikia vienuolių ir Katalikų veikimo (349). Toliau tekste ryškiau juntama Rahnerio minčių įtaka: „Juk vyrus, iš tikrųjų atliekančius diakonų pareigas, – ar kai jie kaip katechetai skelbia Dievo žodį, ar klebono arba vyskupo vardu tvarko nuošalias krikščionių bendruomenes, ar vykdo artimo meilės darbus visuomenine ir labdaros veikla, – pravartu sustiprinti ir glaudžiau susieti su altoriumi iš apaštalų paveldėtuoju rankų uždėjimu, idant, gavę sakramentinę diakonato malonę, jie sėkmingiau atliktų savo tarnybą“ (350). Diakonato įvedimas čia pagrindžiamas giliau nei *LG* 29: anoniminiai diakonai sustiprinti sakramentine diakonato malone, kad veiksmingiau tarnautų. Nuolatinis diakonatas, iš dalies siejamas ir su kitomis bažnytinėmis tarnystėmis, ypač siūlomas misijų sritims. Norėdami išreikšti diakonato nuolatinumą, Susirinkimo tėvai diakonatą apibrėžia kaip *pastovų gyvenimo luomą*. Bet diakonato įvedimas paliekamas vyskupų konferencijų nuožiūrai (351). Mažumėlę dviprasmiška čia gali būti Susirinkimo pastaba, kad diakonams galima pavesti kunigo ar vyskupo vardu tvarkyti nuošalesnes bendruomenes. Ši Susirinkimo ištara vėl pasikartoja *Sacrum diaconatus ordinem* (352), bet vėlesniuose po Susirinkimo priimtuose įstatymuose neįgyvendinama.

c) Dekretas dėl Rytų Katalikų Bažnyčių *Orientalium Ecclesiarum*. Daugelyje Rytų Katalikų Bažnyčių diakonatas yra buvęs nuolatinis šventimų laipsnis, tačiau po susivienijimo su Roma kaip nuolatinė tarnyba šiose Bažnyčiose kone išnyko. Visas bendrai „unitais“ vadinamas reiškinys rėmėsi principu, kad lotynizacija reiškia katalikizaciją (353). Labai įdomu, kad Susirinkimo tėvai daug ryžtingiau rėmė diakonato įvedimą Rytų Katalikų Bažnyčiose nei lotynų Bažnyčioje. „Šventasis Sinodas pageidauja, kad nuolatinio diakonato institucija būtų atkurta ten, kur šis paprotys nunykęs“ (354). Čia diakonatas įvardijamas kaip nuolatinis diakonatas. Susirinkimas taip troško suartėti ir su krikščionimis ortodoksais.

d) Dekretas dėl vyskupų pastoracinių pareigų Bažnyčioje *Christus Dominus*. *CD* 15 vyskupo tarnyba nusakoma kaip turinti Šventimo sakramento pilnatvę. Naudodamiesi savo galia, nuo vyskupų priklauso ir kunigai, ir diakonai. Vykdydami šventimais suteikiamą valdžią diakonai priklauso nuo vyskupo, tačiau diakono ryšys su vyskupu čia ryškiau neišreiškiamas. Daug labiau pabrėžiamas diakono tarnavimas Dievo tautai. Ištara: „bendrystėje su vyskupu bei kunigais“ pabrėžiamas episkopato ir presbiterato tarnaujamasis pobūdis (355).

Apibendrinimas. Susirinkimas atnaujino Bažnyčios bei tarnybos sampratą ir senajai diakonato institucijai suteikė naują turinį bei gyvybę. Tad buvo ne atkurtas senasis diakonatas, bet sukurti ateities diakonato metmenys; šio naujo sumanymo nevalia įgyvendinti vadovaujantis vien teoriniu teologiniu protu. Reikia praktinių, konkrečių eksperimentų, lydimų teologinių apmąstymų (356). Diakonatą būtina atnaujinti taip, kad jis tiktų šiandienei Bažnyčios struktūrai ir netaptų atgyvenęs ką tik atnaujintas. Diakonato klausimą buvo naudinga įtraukti į schemą apie Bažnyčią. Susirinkimo darbą šioje srityje galima pavadinti dinamišku nauju kūrimu aprėpiant žvilgsniu ir tradiciją, nors iš tiesų kurta ne kas nors naujo, bet iš naujo atrasta ir naujaip išplėtota sena tarnyba. Susirinkimo tėvams nuo pradžių buvo aišku, kad rytojaus diakono tarnystės susijusios su praeities diakono tarnyste, nors, kita vertus, nuo pastarosios sykiu ir skiriasi. „Atkuriant diakonatą, siekta praėjusių laikų diakonatą ne restauruoti, bet atnaujinti, pritaikyti šiuolaikinės visuomenės sąlygoms ir naujai Bažnyčios situacijai“ (357). Susirinkimas diakonatą išlaisvino iš šešėlinės egzistencijos, bet neišplėtojo išsamios diakonato kaip Bažnyčios atsivėrimo pasauliui ir naujai nekultinei atstovavimo Kristui formai teologijos. Vidinė diakonato būtinybė Bažnyčiai nebuvo išplėtota, nes Susirinkimas diakonatą pirmiausia laikė pagalbine priemone kunigui (kunigų stygius!) bei vyskupui, o ne diakonijos gaivintoju (358). Iš esmės vengta dviejų pavojų: „Reikėjo, pirma, užkirsti kelią tinkamo teologinio išsilavinimo neturinčių kunigų įšventinimui ir, antra, pašalinti galimybę, kad žengiant šiuo keliu būtų mėginama išklibinti celibatą“ (359).

Diakonato kaip nuolatinės tarnybos atkūrimas kildintinas ne vien iš šiandienių pastoracinių Bažnyčios poreikių, bet pirmiausia iš rūpinimosi atgaivinti hierarchinę tarnybą, tačiau Susirinkimas delsė įsteigti diakonatą kaip visuotinai galiojančią ir visai Bažnyčiai būtiną tarnybą. Susirinkimas dar nenustatė praktinės diakonato formos ir su tuo susijusius klausimus paliko atvirus.

Gaila, kad Susirinkimo tekstuose apskritai neužsimenama apie diakonato atkūrimą ordinuose ir pasaulietinėse karitatyvinėse institucijose. Vis dėlto diakonato sugrąžinimas yra didelis įvykis teologijos istorijoje ir „vienas vertingiausių Susirinkimo vaisių“ (360). Susirinkimo tekstuose diakonatas tiesiogiai bibliškai nepagrindžiamas, bet parodoma, jog atėjo metas atnaujinti diakonatą kaip savarankišką tarnybą. Remiantis šiais tekstais, Bažnyčioje prasidėjo diskusijos dėl diakonato.

Lemiamas apaštališkojo laiško *Sacrum diaconatus ordinem* vaidmuo

Susirinkimo dokumentuose tik atveriama diakonato atnaujinimo galimybė, o teologinę diakonato vietą turėjo atrasti ir iš naujo apibrėžti teologai. Prieš pat Susirinkimo pabaigą (1965 m. spalio 22–24 d.) Romoje vyko tarptautinė studijų savaitė „Diakonas Bažnyčioje ir pasaulyje šiandien“. Susirinkimo nutarimai dar kartą išsamiai apmąstyti teorijos ir praktikos atžvilgiu, aiškintasi, kaip juos praktiškai įgyvendinti. Kreipdamasis į dalyvius, popiežius pareiškė, jog atėjo valanda vėl įvesti diakonatą. Konferencijos pranešimai ir pokalbiai pravertė rengiant apaštališkąjį laišką apie nuolatinio diakonato įvedimą. Šio kongreso proga buvo įsteigtas Tarptautinis informacijos centras diakonato klausimais, prisidėjęs prie diakonato idėjų aiškinimo bei sklaidos įvairiose šalyse (361).

a) Drąsus sprendimas. Susirinkimas atvėrė kelią diakono tarnybai įvesti, bet nuolatinio diakonato dar neįvedė. 1967 m. birželio 18 d. pasirodė popiežiaus Pauliaus VI apaštališkasis laiškas *motu proprio* forma *Sacrum diaconatus ordinem*, kuriame pateikiama išsamesnių potvarkių, teisinių instrukcijų bei rekomendacijų, kaip įgyvendinti Susirinkimo nutarimus dėl diakonato. Šiuo popiežiaus laišku siekta ne gvildenti teologinius diakonato klausimus, bet apibrėžti teisinę erdvę, kurioje turėjo plėtotis diakonatas (362).

Svarbiausios apaštališkojo laiško mintys bei instrukcijos, kurias galima aiškinti ir pozityviai, ir negatyviai, yra šios:

1) Pratarmėje nurodoma, kad „atnaujinti nuolatinį diakonatą visoje lotynų Bažnyčioje nebūtina“ (363). Vyskupų konferencijos turi pateikti popiežiui prašymą įvesti diakonatą; jame turi būti įvardytos pastoracinės priežastys ir, be to, nurodyta, ar bus įvedamos abi šios tarnybos formos (vedusiųjų ir nevedusiųjų diakonatas), ar viena, ir jei taip, tai kokia. Diakonatas vietinėse Bažnyčiose įvedamas tik pritarus popiežiui (364).

2) Ar pavyks diakonatą įvesti, esmingai priklauso nuo įšventinamojo asmens amžiaus (365). Romoje iš pradžių manyta, jog tinkamiausia „brandaus“ nuolatinio diakono apatinė amžiaus riba turėtų būti 50 metų. Gyvai bendradarbiaujant Romos organams ir Tarptautiniam diakonato centrui šis punktas smarkiai pakoreguotas (366). Apaštališkajame laiške kalbama apie dvi grupes – apie jaunesnius ir brandesnio amžiaus diakonus. Jaunų diakonų apatinė amžiaus riba nustatyta 25 metai (367), vedusių kandidatų į diakonus – 35. Pastaroji vedusių diakonų amžiaus riba turėjo padėti Bažnyčiai garantuoti celibatinės kunigystės tradiciją, nes leidimas diakonauti jauniems vedusiems vyrams galėjo smarkiai sumažinti pašaukimų į kunigystę. Ištara *viri maturi uxorati* (368) apskritai pakeista žodžiais *viri grandioris aetatis* (369).

3) Vedę kandidatai turi būti susituokę jau kelerius metus. Diakonatas jiems atviras, jei tam pritaria žmona, kuri pavyzdingai gyvena krikščioniškai ir atitinkamai yra pasirengusi. Šiuo potvarkiu aiškiai siekta bent santykinai laiduoti, kad santuoka toliau palankiai rutuliosis (370).

4) Apaštališkajame laiške patvirtinamas tradicinis draudimas diakonui antrąkart vesti mirus žmonai (371). Jaučiamas poreikis laikytis apaštališkosios tradicijos pagal *1 Tim* 3, 12, vedusių dvasininkų gerbiamos ir Rytų Bažnyčiose (372). Tai taip pat atitinka lotyniškąją bažnytinę teisę, nustatančią, jog gauti aukštesnieji šventimai užkerta kelią santuokai (373). Vėliau ši Romos pozicija sušvelnėjo (374).

5) *Sacrum diaconatus ordinem* įvardijamos užduotys, sekant *LG* 29 paimtos daugiausia iš liturgijos srities. Vis dėlto, nors ir neapibrėžtai, užsimenama apie kelias neliturginių užduočių sritis. Visos užduotys vykdytinos paklūstant vyskupui ir kunigui, „atitinkamoje vietoje vadovaujantiems sielovadai“ (375). Dokumente minima vadovavimo užduotis, tačiau ji ginčytina: „Klebono ir vyskupo vardu teisėtai vadovauti nuošalioms krikščionių bendruomenėms“ (376). Formuluotėje *legitime regere* įžvelgta popiežiaus tendencija peržengti Susirinkimo nutarimų ribas ir diakonui priskirti teisėtą vadovavimą bendruomenėms (377). Tuo metu Susirinkimo ekleziologija grįsta kita mintimi: visišką galią vadovauti turi tik tas, kas gali vadovauti Eucharistijai. Vadinasi, diakono vadovavimą bendruomenei galima suprasti tik kaip buvimą vadovavimo užduočių dalininku. Susirinkimo dokumentuose, be to, niekur daugiau neužsimenama apie

diakono savarankišką galią vadovauti (378). Dokumente vardijamos diakonato funkcijos, tačiau neaptariama, kas yra šios tarnybos centras, jai pavidalą teikianti šerdis (379). Diakonas laikomas ne tik vyskupo, bet ir kunigo tarnu, vadinasi, vyskupo ir kunigo valdžia daro jo savarankiškumą santykinį. Diakono savarankiškumas hierarchijoje apibrėžtas grynai negatyviai (380).

6) Kunigams galiojantys teisiniai potvarkiai dėl inkardinacijos ir socialinės apsaugos atitinkamai taikytini ir diakonams; diakonai, turintys civilinę profesiją, patys ir jų šeimos turi pragyventi iš jos (381). Dvasinis diakonų gyvenimas traktuojamas iš kunigiškojo dvasinio gyvenimo perspektyvos ir yra jo paženklintas (382). Teigiamas dalykas yra tai, kad apaštališkajame laiške kalbama apie diakonato atnaujinimą vienuolijų bendruomenėse (383). Konkretūs praktiniai nuostatai palikti vietinių vyskupų konferencijų nuožiūrai (384).

b) Žemesniųjų šventimų panaikinimas. 1972 m. rugpjūčio 15 d. pasirašyti du potvarkiai: *Motu proprio Ministeria quedam* apie nuostatų, susijusių su pirmąja tonzūra, žemesniaisiais šventimais ir subdiakono šventimais lotynų Bažnyčioje, pertvarkymą ir *Motu proprio Ad pascendum*, kuriame pateikiamos diakonato šventimų pakopos normos (385). *Ad pascendum* kalbama tik apie diakonatą kaip pirmąją Šventimų sakramento pakopą, o *Ministeria quedam* gvildenamos nesakramentinės lektoriaus ir akolito tarnystės.

Ministeria quedam vadinamieji „žemesnieji šventimai" pritaikyti mūsų laiko poreikiams, nesakramentinės šventimų pakopos naujaip pertvarkytos ir suderintos su Bažnyčios gyvenimo tikrove. Tokia reforma buvo itin pageidautina, nes žemesnieji šventimai buvo virtę grynai pereinamąja pakopa į kunigystę ir, kaip tokie, visiškai netekę savo funkcijos: pvz., Bažnyčios tvarkdarys (zakristijonas), turėjęs atsakyti už ostiarijatą, tų pareigų negaudavo, egzorcistui savo tarnybą vykdyti uždrausta kan. 1151 (*CIC*, 1917). Egzistavo akivaizdus neatitikimas tarp suteiktų, bet nevykdomų žemesniųjų šventimų ir faktiškai be tų šventimų atliekamų funkcijų. Tokių „šventimų" grynai apeiginis gyvavimas menkino tiek pasaulietinių, tiek hierarchinių tarnybų (diakonato, presbiterato, episkopato) reikšmę bei vykdymą (386). Pasauliečių tarnystės nebevadinamos žemesniaisiais šventimais, o jų perdavimas vadinamas nebe *įšventinimu*, bet *skyrimu*, *įgaliojimu* vykdyti tam tikras liturgines užduotis. Dokumente *Ministeria quedam* aiškiai skiriami dvasininkai ir pasauliečiai. Anksčiau tik įstojęs į seminariją jaunuolis būdavo priimamas į dvasininkų luomą tonzūros apeigomis (nuo viršugalvio iškerpamas plaukų kuokštelis) ir tapdavo klieriku. Titulas „klierikas" reiškia priklausantis dvasininkų luomui. Ankstesniame Kanonų teisės kodekse randame tokį paaiškinimą: „Kam dieviškosios tarnystės yra perduotos pirmąja tonzūra, tie vadinami klierikais" (kan. 108, § 1; *CIC*, 1917). Popiežius panaikino tonzūros apeigas ir deklaravo, kad *dvasininku* (t. y. *klieriku*) tampama tik priėmus diakono šventimus: „Pirmoji tonzūra toliau tenebus teikiama, o dvasininkais yra ir tokiais laikomi tik tie, kurie yra gavę diakonato šventimus" (387). Nesakramentiniai, t. y. žemesnieji, šventimai supasaulietinami (388). Iš ligtolinių tarnysčių visoje lotynų Bažnyčioje išlaikomos tik reikšmingos Dievo žodžio skelbimui ir tarnavimui prie altoriaus – lektoriaus tarnystė kaip tarnavimas Dievo žodžiui ir akolito tarnystė kaip tarnavimas prie altoriaus. Abiem šioms tarnystėms paskirstomos liturginės subdiakono funkcijos; subdiakonatas kaip vadinamieji pirmi aukštesnieji šventimai panaikinamas (389). Panaikinus žemesniuosius šventimus, Šventimų sakramento reikšmė dar labiau padidėja.

Anot *Ministeria quedam* VII, lektoriaus ir akolito tarnystės ir toliau skirtinos tik vyrams. Tokia pati nuostata yra ir Kanonų teisės kodekse (1983 m.) (390). Moterų nušalinimas prieštaringas, nes moterys lektoriaus ir iš dalies akolito pareigas praktiškai vykdo, nors ir nėra tam paskirtos (391).

Apaštališkajame laiške *motu proprio* forma *Ad pascendum* glaustai pateikiama diakonato istorija – jo sunykimas ir atnaujinimas. Dokumente gvildenama diakonato prasmė ir vertė. Dar kartą patvirtinamos leidimo priimti diakono šventimus sąlygos ir sureglamentuojamas maldos gyvenimas: „Diakonui itin priderėtų kasdien atlikti bent kokią nors liturginių valandų dalį, konkrečiau nustatytiną vyskupų konferencijos" (392). Abiejuose dokumentuose įpareigojama iki diakono šventimų būti paskirtam pirma lektoriumi, paskui akolitu; abi šios tarnystės praktiškai apribotos liturgine erdve ir įvesdina diakoną į liturgiją (393). Abiejuose dokumentuose jaučiamas noras susigrąžinti nuolatines lektoriaus ir akolito tarnystes, nors tai aiškiai neišsakoma. Bendruomenės liturginiuose šventimuose Bažnyčiai ne mažiau nei diakonai reikalingi ir lektoriai bei akolitai (394).

Apibendrinimas. Pauliaus VI apaštališkuoju laišku *Sacrum diaconatus ordinem* pagaliau pašalinamos diakonato atnaujinimo kliūtys. Dokumente nepateikiama diakonato teologija, bet tik išdėstomos bendros nuolatinio diakonato įvedimo gairės. Diakonatas kaip pereinamoji pakopa nepanaikinamas. Apskritai šis popiežiaus apaštališkasis laiškas buvo drąsus žingsnis į priekį, ženklas pradėti įgyvendinti tai, ką nutarė Susirinkimas. Apaštališkaisiais laiškais *Ad pascendum* ir *Ministeria quedam* pavyko įgyvendinti kelias laiko dvasią atitinkančias naujoves ir nusimesti balastą, trukdžiusį žengti diakonato suklestėjimo link.

Nuolatinio diakonato įvedimas vietinėse Bažnyčiose

Bažnyčios gyvenimo tarpsnis po Susirinkimo paženklintas pastangų įgyvendinti Susirinkimo nutarimus. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem* paskatino vietines Bažnyčias įsivesti nuolatinį diakonatą. Svarbus vaidmuo praktiškai įgyvendinant apaštališkojo laiško nuostatus teko Tarptautiniam diakonato centrui. Jau iki Susirinkimo žinota, kad įvairiais laikotarpiais ir įvairiose Bažnyčios srityse diakono tarnybos užduotys ir teisės gan ryškiai skyrėsi (395). Vadinasi, diakonatas įkurdintas konkrečioje vietinėje Bažnyčioje, turinčioje išrutulioti būsimų diakonų ugdymo ir veiklos modelius. Diakonatas laikytas pagalbine priemone palengvinti vietinėse Bažnyčiose dėl kunigų trūkumo susidariusią sunkią situaciją, todėl iš esmės buvo tapęs vietinės Bažnyčios reikalu. Naują instituciją gan sparčiai ėmė diegti vis daugiau šalių, bet pastebėtina, kad diakonato plėtra įvairiose vietinėse Bažnyčiose buvo labai nevienoda.

a) Pirmieji nuolatiniai diakonai. Diakonato atnaujinimo sąjūdis šaknis suleido pirmiausia Vokietijoje ir iš čia tapo žinomas visame pasaulyje. Tad neatsitiktinai visoje Romos Katalikų Bažnyčioje pirmieji diakonato šventimai suteikti Kelne. 1960 m. įsteigtas Kelno diakonato būrelis jau ilgai laukė tos dienos.

Prieš pirmųjų diakonų šventimus Vokietijos vyskupų konferencija patvirtino dokumentą „Diakono rengimo nuostatai“ (1968 03 07), išaugusį iš diakonato būrelių narių ir episkopato bendradarbiavimo (396). Netrukus po to kardinolas J. Fringsas pirmas iš pasaulio vyskupų leido savo vyskupui augziliarui dr. Augustinui Frotzui 1968 m. balandžio 28 d. suteikti diakono šventimus penkiems kelerius metus rengtiems vedusiems vyrams (397). Žinia apie pirmų diakonų įšventinimą pasklido po visą pasaulį ir sukėlė didelį tarptautinį susidomėjimą, juolab kad tai buvo netikėta. Pasirengti nuolatiniam diakonatui per tokį trumpą laiką įgalino ilgai gyvavęs diakonato būrelis. Kiti diakonato šventimai suteikti tų pačių metų lapkričio 3 d. Rotenburgo vyskupijoje (398). Drąsūs Bažnyčios Vokietijoje žingsniai įsivedant nuolatinį diakonatą paskatino ir kitas vietines Bažnyčias.

b) Misijų kraštai – eksperimentas? Iki Susirinkimo daug balsų diakonato naudai girdėjosi iš Afrikos, Okeanijos ir kitų misijų kraštų. Tai labai paskatino diakonato galimybę svarstyti misijų kontekste (399).

Susirinkimo metu diakonato klausimas aptartas turint priešais akis kunigų stygių ir misijų kraštus: kai kas siūlė leisti atnaujinti nuolatinį diakonatą *ad experimentum* tam tikrose srityse, pavyzdžiui, misijų šalyse (400). Šiandien tenka konstatuoti, kad Susirinkimo sprendimas įvesti diakonatą buvo drąsus eksperimentas, nes teorinė ir praktinė diakonato teologija ir toliau liko neišplėtota ir problemiška (401). Susirinkimo tėvų žvilgsniai iš pradžių krypo į misijų kraštus: katechetų luomui norėta suteikti daugiau teologinės vertės, pripažinti jo veiklą kaip hierarchinę tarnybą. Deja, tolesnė šios minties plėtotė pasuko visiškai kita kryptimi. Nusvėrus praktiniams kriterijams, šis klausimas giliau teologiškai neapmąstytas: „Jei yra katechetai, galintys daryti viską, ką daro diakonas, kam apsisunkinti šventimais ir padaryti gyvenimą sudėtingesnį?“ (402). Bažnyčia misijų kraštuose pirmenybę diakonų atžvilgiu teikia katechetams ir kitiems pasauliečiams, nes jie su Bažnyčia nesusaistyti šventimų ir todėl lengviau pakeičiami. Todėl Afrikoje po Susirinkimo diakonais įšventinti vos keli katechetai (403). Kai kurie vyskupai nusprendė pradėto eksperimento su vedusiais diakonais nebetęsti, nes baiminosi diskriminuoti katechetus ir kitus bažnytinius darbuotojus. Sykiu jie nerimavo, jog per tai įsitvirtins klerikalinės struktūros, trukdysiančios bendruomenėms išskleisti savo vidinę dinamiką. Vyskupų nuomone, jei Susirinkimas norįs įgyvendinti nuolatinio diakonato eksperimentą, tai turėtų būti daroma ne misijų srityse, bet ten, kur ta idėja buvo išrutuliota (404).

c) Lotynų Amerikos prieitis. Susidomėjimas nuolatiniu diakonatu Lotynų Amerikoje sustiprėjo tik po Susirinkimo. Lotynų Amerikos vyskupų konferencija nenorėjo įvesti nuolatinio diakonato atskirai pavienėse šalyse, bet pageidavo pirma tai aptarti visos bažnytinės reformos kontekste žemyno ir pasaulio mastu (405). Lotynų Amerikoje kalbėta, kad Bažnyčia turėtų radikaliai pakeisti savo socialinį apdarą. Vargšų padėtis Lotynų Amerikoje traktuota kaip teologinis klausimas. Diakonato atnaujinimas įtrauktas į globalinį Bažnyčios reformos kontekstą, apimantį visus iššūkius, taip pat ir naują požiūrį į visas bažnytines tarnybas (406). Diakonato įvedimas suvoktas kaip *pirmenybės teikimas vargšams*: tai ypatingu būdu išreikšta semantiniame diakonato įpavidalinime. „Pirmenybės teikimas reiškia laisvą pasirinkimą, vadinasi, galimybę apsispręsti ko nors naudai“ (407). „Pirmenybės teikimo vargšams“ sąvoka žymi Bažnyčią, kurios turtas yra vargšai, nes ji juose sutinka nukryžiuotą ir prisikėlusį Kristų. Tai reiškia pamatinę ligi tol akivaizdžiai turtingųjų pusėje stovėjusios Bažnyčios atgrąžą. „Pirmenybės teikimu vargšams“ turtingieji ne atstumiami, bet patikslinama jų vieta realių santykių sąrangoje ir per tai jų užduotis evangelizacijoje, anot *Magnificat*, mažuosius išaukštinti ir vargšus apdovanoti gėrybėmis. Tad „pimenybės teikimu vargšams“ ne kviečiama stoti „prieš“ turtuolius, bet pastarieji raginami realiai rūpintis neturtingaisiais, nes vis didėjanti praraja tarp turtingųjų ir vargšų prieštarauja buvimui krikščionimi ir yra socialinė nuodėmė. Tas pirmenybės

teikimas yra daugiau nei aprūpinimas maistu ar išmaldų davimas, nes jam būdingas gilus dvasinis matmuo, nors nesvetimas ir politinis momentas (408). Klausimas, kokia teologinė ir ekleziologinė vieta tenka nuskriaustiesiems ir Bažnyčios gelbstinčiai bei išlaisvinančiai veiklai, atvedė Bažnyčią prie diakonystės įsipareigojimų. Lotynų Amerikoje tapo neįprasta ir tiesiog neįmanoma sielovados atskirti nuo rūpinimosi kūnu. „Pirmenybės teikimu vargšams“ episkopatas diakonatą aiškiai atgręžė į tautą (409). Bažnyčios vieta ten, kur šiandien pasaulyje yra Kristus, – tarp vargšų ir ligonių, nes diakonija yra bendro gyvenimo būdas, tarnavimas ne vargšams, bet kartu su vargšais. „Tiktai ten, kur konkrečios struktūros susijungia su konkrečiais vargšais, kur Eucharistija ir su ja susijusios tarnybos yra tarp tų, kuriems Jėzus pirmiausia pažadėjo Dievo karalystę, tik ten Kristaus Bažnyčia pilnatviškai *subsistuoja*“ (410). Lotynų Amerikos Bažnyčia tarnavime vargšams atrado laiko dvasią atitinkantį savo esmės įgyvendinimo būdą, kurį būtų galima išreikšti taip: „Jei Bažnyčia Kristaus neberanda vargšuose, o vargšai – Kristaus Bažnyčioje, tai tada Bažnyčia yra jau praradusi savo tapatybę“ (411). Lotynų Amerikos Bažnyčios „pirmenybės teikimas vargšams“, nors ir plėtotas socialiniame žemyno kontekste, atveria ir platesnį horizontą, nes primygtinai atkreipia dėmesį į globalų socialinį klausimą, dėlioja naujus praktinius bei teorinius akcentus ir per tai kelia pastoracinį bei teologinį iššūkį Bažnyčioms Europoje (412).

d) Statistiniai duomenys. Vietinėse Bažnyčiose diakonatas plėtojosi ir buvo įvedamas labai skirtingai: vienos Bažnyčios diakonato atžvilgiu labai santūrios, kitos noriai jį skatina. Pateikiami duomenys atspindi diakonato plėtrą kiekybiškai ir geografiškai.

Metai	Diakonų skaičius
1970	309
1985	12 541
2009	39 564 (413)

Spartus diakonų gausėjimas liudija didelį vietinių Bažnyčių susidomėjimą diakono tarnyba ir jo vidinę dinamiką, bet žemynuose diakonatas paplitęs labai nevienodai.

Žemynas	Diakonų skaičius	Valstybių, kuriose darbuojasi diakonai, skaičius
Afrika	401	28
Pietų ir Šiaurės Amerika	26 161	36
Azija	236	26
Australija ir Okeanija	347	13
Europa	13 151	33 (414)

Iš lentelės matyti, jog kai kuriuose žemynuose diakonatas nepaplitęs. Misijų šalyse faktiškai nepraktikuojamas, populiariausias daugiausia turtingose Pirmojo pasaulio šalyse. Ypač sparčiai diakonatas plėtojosi JAV. Tenykštė vyskupų konferencija jį įvedė 1968 m., o jau 1976 m. buvo daugiau nei 1750 diakonų (415). Diakonato beveik nėra neturtingose Trečiojo pasaulio šalyse, nors pagal pradinį sumanymą jis ir buvo numatytas neturtingoms šalims. Iškalbinga, kad nuolatinis diakonatas beveik nežinomas Rytų bei Vidurio Europoje: trylikoje šalių tėra 425 diakonai, iš jų daugiausia Čekijoje – 192 bei Vengrijoje – 107 (416).

e) Bažnytinės minties raida. Susirinkimo tekstuose nenurodoma, kad diakonatas būtinai atkurtinas visoje Bažnyčioje. Tai nuspręsti palikta vietinėms vyskupų konferencijoms, o tai rodo, kad diakonatas tapo Bažnyčios eksperimentu. Tačiau „tokios reikalingos Bažnyčios gyvenimui“ pareigos (417) ir jų sakramentinis pavidalas diakono tarnyboje negali būti bažnytinių eksperimentų objektas. Tai, kas Susirinkimo pasakyta, taip ir liko abstrakti programa be konkrečių gairių. Tačiau bent jau išryškėjo sritis, kurioje diakonai ateityje bus būtini Bažnyčiai. Susirinkimas diakonato atgaivinimą grindė konkrečia pastoracine situacija, pirmiausia kunigų stygiumi. Tai esminė diakonato silpnybė, labai kenkianti ir teigiamam dalykui – praktiniam diakonato įpavidalinimui (418). Išleidžiama iš akių, kad Susirinkimas kaip Bažnyčios pagrindinę funkciją aikštėn iškėlė ir diakoniją. Diakonatas gali duoti naujų impulsų Bažnyčios naujų tarnavimo formų radimuisi. Deja, nuolatinis diakonatas labai dažnai įvedinėtas be šios sąsajos su diakonija (419).

Po Susirinkimo Bažnyčios savimonė diakonato atžvilgiu išgyveno evoliuciją. Į diakono kaip kunigo krūvio sumažintojo sampratą imta žvelgti vis kritiškiau. Diakonatą mėginta aiškinti kaip bažnytinę funkciją, būtiną visai bažnytinei tarnybai ir Bažnyčiai. Naujuose pagrindiniuose nuolatinių diakonų rengimo nuostatuose nurodomi esminiai nuolatinio diakonato įvedimo motyvai: a) noras praturtinti Bažnyčią diakoninio tarnavimo funkcijomis; b) siekis diakono šventimų malone sustiprinti tuos, kurie diakoniškąsias funkcijas jau vykdo; c) pastangos palengvinti kunigų stygiaus nulemtą sunkią situaciją (420). Šioje sekoje kunigų stygiui tenka menkiausias vaidmuo. Tai reiškia, jog savita diakonų tarnystė – jei Bažnyčia trokšta konkrečiai ir įtikinamai vykdyti savo misiją – yra būtina ir ten, kur pakanka kunigų ir veiklių pasaulie-

čių (421). Diakonatas privalo egzistuoti! Diakonatą grindžia ne dabartiniai sunkumai, neleidžiantys iki galo atlikti visas bažnytines užduotis, bet vyskupo diakoninių užduočių vykdymas per diakoną ragina Bažnyčią teikti šiuos šventimus.

Apibendrinimas. Susirinkime diakonato siekta dėl paties diakonato, ne dėl pačios bažnytinės tarnybos, bet dėl to, kad tą akimirką jis laikytas vienintele tinkama bažnytine priemone, kaip spręsti kunigų stygiaus problemą. Diakonato įvedimas kunigų stygiaus problemos neišsprendė, t. y. Susirinkimo iškeltas tikslas nebuvo pasiektas. Tai paskatino iš naujo apmąstyti bei performuluoti diakonato reikšmę Bažnyčiai.

Nuorodos

(270) Caminada Johannes, *Der Diakon*, 11.

(271) Plg. Pijus XI., Rundschreiben *Ubi arcano* (23. Dez. 1922), in: Rohrbasses Anton (Red.), *Heilslehre der Kirche. Dokumente von Pius IX. bis Pius XII.*, Freiburg 1953, 1000–1001.

(272) Plg. Lezinsky Olaf, *Der Laienbegriff in der Katholischen Kirche. Eine Betrachtung aus historischer und dogmatischer Sicht*, Münster 2001, 68 ir t.; Rahner Karl, *Über das Laienapostolat*, in: Rahner Karl, *Schriften zur Theologie*, Bd. 2., Einsiedeln 1968, 359; Congar Yves, *Der Laie. Entwurf einer Theologie des Laientums*, Stuttgart 1956, 595; Neuner Peter, *Der Laie und das Gottesvolk*, Frankfurt am Main 1988, 109–110.

(273) Plg. Dansette, Andrien, *Tragödie und Experiment der Arbeiterpriester*, Graz 1959, 90–92,114–115, 120.

(274) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 59.

(275) Plg. Dansette, Andrien, *Tragödie und Experiment der Arbeiterpriester*, 247.

(276) Plg. *Das Heilige Offizium und die Arbeitermission in Frankreich*, in: HerKorr 14 (1959), 77.

(277) Plg. Biesinger Albert, *Vom Arbeiterpriester zum Diakon im Zivilberuf*, in: DiacXP 27, H. 2–4 (1992), 98.

(278) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 61.

(279) Plg. Winninger Paul, *Diakon und Laie*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 382; Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 12.

(280) Plg. Mann Gustav, *Das Caritasdiakonat und seine Erneuerung*, in: *Caritas* 39 (1934), 202–206; Trippen Norbert, *Die Erneuerung des Ständigen Diakonats*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 84; Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 15–18; Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 34, 68.

(281) Plg. Kramer Hannes, Morche Mangret, *Caritas und Diakonatsbewegung in der ersten Phase* (1905–1992), in: DiacXP 29, H. 3/4 (1994), 26.

(282) Plg. Pies Otto, *Block 26. Erfahrungen aus dem Priesterleben in Dachau*, in: StZ 141 (1947–1948), 11–15.

(283) Ten pat, 27.

(284) Plg. ten pat, 28; Pies Otto, *Diakonat – Stufe oder Amt*, in: ThGl 50 (1960), 170–193.

(285) Plg. Sieben Karl, *Kriegsgefangenschaft*, in: StZ 142 (1948), 271.

(286) Plg. Schamoni Wilhelm, *Familienväter als geweihte Diakone*, 3, 7–9, 32.

(287) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 72.

(288) Hornef Josef, *Kommt der Diakon der frühen Kirche wieder?*, Wien 1959.

(289) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 11.

(290) Plg. Kramer Hannes, *25 Jahre Diakonatskreis und Diakonatsbewegung*, in: DiacXP 12, H. 1/2 (1977), 14, 16.

(291) Plg. Hornef Josef, *Kommt der Diakon der frühen Kirche wieder?*, 114.150; Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 33.

(292) Plg. Kramer Hannes, *25 Jahre Diakonatskreis und Diakonatsbewegung*, in: DiacXP 12, H. 1/2 (1977), 15 Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 36.

(293) Plg. Vorgrimler Herbert, *Karl Rahner verstehen. Eine Einführung in sein Leben und Denken*, Freiburg i. Br. 1985, 118; Biesinger Albert, *Hannes und Erika Kramer*, in: DiacXP 36 (2001), 6.

(294) Plg. Kramer Hannes, *Leben und Dienst der Diakone in den Diakonatskreisen*, in: DiacXP 15, H. 3 (1980), 2.

(295) Plg. Kramer Hannes, *25 Jahre Diakonatskreis und Diakonatsbewegung*, in: DiacXP 12, H. 1/2 (1977), 29; Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 52.

(296) Plg. Ott Ludwig, *Das Weihesakrament*, Freiburg i. Br. 1969, 43–48.

(297) Plg. DH 3860; 3858.

(298) Plg. Winninger Paul, *Diakon und Laie*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 380.

(299) Plg. *Zweiter Laienweltkongreß in Rom*, in: HerKorr 12 (1957), 113.

(300) Plg. Schamoni Wilhelm, *Diakonat und Weihesakrament*, 8.

(301) Plg. Kopp Thomas, *Der Diakon – zu einer Frage der Kirche in der Welt von heute*, in: DiacXP, Dokumentation 12 (1970), 11.

(302) Plg. Trippen Norbert, *Die Erneuerung des Ständigen Diakonats*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 87.

(303) Plg. Schamoni Wilhelm, *Familienväter als geweihte Diakone*, 62.

(304) Plg. Kramer Hannes, *25 Jahre Diakonatskreis und Diakonatsbewegung*, in: DiacXP 12, H. 1/2 (1977), 22.

(305) Plg. Vorgrimler Herbert, *Karl Rahner verstehen. Eine Einführung in sein Leben und Denken*, 118.

(306) Rahner Karl, *Dogmatische Vorbemerkungen für eine richtige Fragestellung über die Wiedererneuerung des Diakonats*, in: Auer Johann, Volk Hermann (Hg.), *Theologie in Geschichte und Gegenwart*, München 1957, 134–144.

(307) Plg. Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 11.

(308) Plg. Stockburger Wolfgang, *Der Diakon im Auftrag der Armen*, 18 ir t.

(309) Plg. Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 291; Hauke Manfred, *Das spezifische Profil des Diakonates*, in: FoKTh 17 (2001), 98.

(310) Rahner Karl, *Über das Laienapostolat*, in: Rahner Karl, *Schriften zur Theologie*, Bd. 2, 358; Plg. Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 285.

(311) Plg. Rahner Karl, *Dogmatische Vorbemerkungen für eine richtige Fragestellung über die Wiedererneuerung des Diakonats*, in: Auer Johann, Volk Hermann (Hg.), *Theologie in Geschichte und Gegenwart*, 142.

(312) Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 298.

(313) Plg. ten pat, 293; Rahner Karl, *Über den Diakonat*, in: Rahner Karl, *Schriften zur Theologie*, Bd. 9, 403; Möbs Ulrich, *Das kirchliche Amt bei Karl Rahner. Eine Untersuchung der Amtsstufen und ihrer Ausgestaltung*, Paderborn 1992, 196; Rahner Karl, *Theologie des Diakonats*, in: Fischer Alfons, Hannes Kramer, Herbert Vorgrimler (Hg.), Der *Diakon. Ein Werkbuch für den deutschsprachigen Raum*, Freiburg i. Br. 1970, 38.

(314) Plg. Hauke Manfred, *Das spezifische Profil des Diakonates*, in: FoKTh 17 (2001), 91.

(315) Plg. Möbs Ulrich, *Das kirchliche Amt bei Karl Rahner*, 194.

(316) Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 297.

(317) Plg. Caminada Johannes, *Der Diakon*, 91.

(318) Möbs Ulrich, *Das kirchliche Amt bei Karl Rahner*, 208.

(319) Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonats*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 311.

(320) Plg. ten pat, 297.

(321) Plg. Kramer Hannes, *25 Jahre Diakonatskreis und Diakonatsbewegung*, in: DiacXP 12, H. 1/2 (1977), 13.

(322) Plg. Congar Yves, *Der Laie*, 369; Congar Yves, *Die Stellung des Diakonats in einer Theologie der Ämter*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 195 ir t.

(323) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 77.

(324) Plg. Kasper Walter, *Der Diakon in ekklesiologischer Sicht angesichts der gegenwärtigen Herausforderungen in Kirche und Gesellschaft*, in: DiacXP 32, H. 3/4 (1997), 14.

(325) Plg. Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo* (QD 15/16), Freiburg im Breisgau 1962.

(326) Plg. Vorgrimler Herbert, *Interview mit Prof. Dr. Herbert Vorgrimler*, in: Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 231.

(327) Plg. Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 55.

(328) Plg. Vorgrimler Herbert, *Interview mit Prof. Dr. Herbert Vorgrimler*, in: Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 233.

(329) Plg. Congar Yves, *Der Laie*, 369; Congar Yves, *Die Stellung des Diakonats in einer Theologie der Ämter*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 195 ir t.

(330) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 77.

(331) Plg. Kasper Walter, *Der Diakon in ekklesiologischer Sicht angesichts der gegenwärtigen Herausforderungen in Kirche und Gesellschaft*, in: DiacXP 32, H. 3/4 (1997), 14.

(332) Plg. Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo* (QD 15/16), Freiburg im Breisgau 1962.

(333) Plg. Vorgrimler Herbert, *Interview mit Prof. Dr. Herbert Vorgrimler*, in: Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 231.

(334) Plg. Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 55.

(335) Plg. Vorgrimler Herbert, *Interview mit Prof. Dr. Herbert Vorgrimler*, in: Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 233.

(336) Plg. Lehmann Karl, *Zur Wiederherstellung des Ständigen Diakonates*, in: *Schauen, worauf es ankommt... 25 Jahre Ständiger Diakonat im Bistum Mainz* (Mainzer Perspektiven, Berichte und Texte aus dem Bistum 9), Mainz 1996, 152.159; Vorgrimler Herbert, *Kommentar zum Artikel 29 der Kirchenkonstitution*, in: LThK.E, Bd. 1, 258; Caminada Johannes, *Der Diakon*, 4.

(337) Plg. *LG* 29.

(338) KOHipp 8.

(339) Plg. *LG* 10; Hauke Manfred, *Das spezifische Profil des Diakonates*, in: FoKTh 17 (2001), 90.

(340) Caminada Johannes, *Der Diakon*, 23.

(341) Plg. Kerkvoorde Augustin, *Elemente zu einer Theologie des Diakonates*, in: Baraúna Guilherme (Hg.), *De ecclesia. Beiträge zur Konstitution „Über die Kirche" des Zweiten Vatikanischen Konzils*, Bd. 2, Frankfurt am Main 1966, 216.

(342) *LG* 29, Plg. Ignotas Antiochietis, IgnTrall 2; IgnSm 8; Jonas Paulius II, *Ansprache des Papstes bei der Generalaudienz am 13. Oktober 1993. Die Aufgaben des Diakons in der Gemeindeseelsorge Nr. 1*, in: OR (D) 23 (1993) Nr. 42, 2.

(343) Plg. Vorgrimler Herbert, *Erinnerungen und Ausblicke*, in: DiacXP 27, H. 2–4 (1992), 22.

(344) Plg. Rahner Karl, *Theologie des Diakonats*, in: Fischer Alfons, Hannes Kramer, Herbert Vorgrimler (Hg.), *Der Diakon*, 29; Vorgrimler Herbert, *Kommentar zum Artikel 29 der Kirchenkonstitution*, in: LThK.E, Bd. 1, 259.

(345) Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 310.

(346) *LG* 29.

(347) Rahner Karl, *Die Lehre des Zweiten Vatikanischen Konzils über den Diakonat*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 217.

(348) *LG* 29.

(349) Plg. *AG* 15.

(350) Ten pat, 16.

(351) Plg. ten pat.

(352) Plg. Paulius VI, Apostolisches Schreiben *Motu Proprio Sacrum Diaconatus Ordinem* (18. Juni, 1967), in: NKD 9, Trier 1968, Art. 22.

(353) Plg. Kennedy Byron David, *Eine Skizze des Diakonates in den Katholischen Ostkirchen*, in: DiacXP 21, H. 2/3 (1986), 25.

(354) *OE* 17.

(355) Plg. *CD* 15.

(356). Plg. Rahner Karl, *Über den Diakonat*, in: Rahner Karl, *Schriften zur Theologie*, Bd. 9., Einsiedeln 1970, 401; Rahner Karl, *Theologie des Diakonats*, in: Fischer Alfons, Hannes Kramer, Herbert Vorgrimler (Hg.), *Der Diakon*, 30.

(357) Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 70; Plg. Echlin Edward, *Der Diakon der Zukunft*, in: DiacXP 9, H. 1 (1974), 57.

(358) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 108; Reininger Dorothea, *Diakonat der Frau in der einen Kirche*, 152.

(359) Pulte Matthias, *Der ständige Diakon als Militärgeistlicher. Kirchenrechtliche und staatskirchenrechtliche Aspekte für ein neues Dienstamt in der katholischen Militärseelsorge Deutschlands*, Cloppenburg 2001, 8.

(360) Kada Lajos, *Festansprache zum Jubiläum der Einführung des Ständigen Diakonates beim II. Vatikanischen Konzil*, in: DiacXP 26, H. 3/4 (1991), 23.

(361) Plg. Vorgrimler Herbert, *Kommentar zum Apostolischen Schreiben* Sacrum Diaconatus Ordinem, in: NKD 9, Trier 1968, 13.

(362) Pulte Matthias, *Der ständige Diakon als Militärgeistlicher*, 11.

(363) Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* (18. Juni, 1967).

(364) Plg. ten pat, str. 1–3.

(365) Plg. Hornef Josef, *Zur Frage der Festsetzung eines bestimmten Weihe-Mindestalters für den eigenständigen Diakon*, in: DiacXP, Dokumentation 1 (1966), 2.

(366) Plg. Hornef Josef, *Die Anfänge der Diakonatserneuerung*, in: Fischer Alfons, Hannes Kramer, Herbert Vorgrimler (Hg.), *Der Diakon*, 13.

(367) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 5.

(368) Plg. *LG* 29.

(369) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 11–12.

(370) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 11; 13; Pulte Matthias, *Der ständige Diakon als Militärgeistlicher*, 12.

(371) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 16.

(372) Plg. Pulte Matthias, *Der ständige Diakon als Militärgeistlicher*, 12.

(373) Plg. Kan. 1058 § 1 (CIC 1917).

(374) Plg. Schmitz Heribert, *Wiederheirat verwitweter Ständiger Diakone. Zur Genese einer nicht Gesetz gewordenen Norm* (c. 1087 CIC), in: Mirabelle Cesare, G. Feliciani, C.G. Fürst und H. Pree (Hg.), *Schriften aus Kanonistik und Staatskirchenrecht*, Teil 2., Frankfurt am Main 1999, 694–695.

(375) Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 23.

(376) Ten pat, 22

(377) Plg. Vorgrimler Herbert, *Kommentar zum Apostolischen Schreiben* Sacrum Diaconatus Ordinem, in: NKD 9, 20.

(378) Plg. *LG* 11; 26; Pulte Matthias, *Der ständige Diakon als Militärgeistlicher*, 14.

(379) Plg. Greshake Gisbert, *Priester sein in dieser Zeit*, 169.

(380) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 143.

(381) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 18–21.

(382) Plg. ten pat, 25–31.

(383) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 32–35.

(384) Plg. Paulius VI, MP *Sacrum Diaconatus Ordinem* 3; 31.

(385) Plg. Paulius VI, Apaštališkasis laiškas Motu Proprio *Ministeria Quaedam* (1972 08 15); Apaštališkasis laiškas Motu Proprio *Ad Pascendum* (1972 08 15), in: NDK 38, Trier 1977, 25–61.

(386) Plg. Kerkvoorde Augustinus, *Erneuerung der niederen Weihen?*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 576 ir tt.; Schamoni Wilhelm, *Diakonat und Weihesakrament*, 10; Hornef Josef, *Kommt der Diakon der frühen Kirche wieder?*, 18

(387) Paulius VI, *Ministeria Quaedam*, in: NDK 38, 31.

(388) Plg. Socha Hubert, *Die „Dienstämter" des Lektors und Akolythen*, in: MThZ 25 (1974), 141.

(389) Plg. *MinQ* IV.

(390) Plg. Kan. 230 § 1 (CIC 1983).

(391) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 201; Socha Hubert, *Die „Dienstämter" des Lektors und Akolythen*, in: MThZ 25 (1974), 149.

(392) *AdPasc* 8 b; vlg. 1 b.

(393) Plg. *MinQ* XI; *AdPasc* IV.

(394) Plg. Kleinheyer Bruno, *Vorbereitung auf das Diakonenamt durch Lektoren- und Akolythendienste*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 71.

(395) Plg. Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 286.

(396) Plg. Die Deutsche Bischofskonferenz, *Grundordnung für die Ausbildung des Diakons*, 7.3.1968, in: DiacXP, Dokumentation 8/9 (1968), 53–58.

(397) Plg. Völker Joseph, *Der Kölner Weg zum Diakonat*, in: DiacXP 8, H. 1 (1973), 20.

(398) Plg. Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 83, 85.

(399) Plg. Schamoni Wilhelm, *Familienväter als geweihte Diakone*, 47.

(400) Plg. Trippen Norbert, *Die Erneuerung des Ständigen Diakonats im Gefolge des II. Vatikanischen Konzils*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 89; D´Souza Eugen, *Ständige Diakone in der Mission*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 508.

(401) Plg. Möbs Ulrich, *Das kirchliche Amt bei Karl Rahner*, 204; Vorgrimler Herbert, *Die Diakone*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 223; Fischer Alfons, *Die Aufgabe des ständigen Diakons in der pastoralen Situation der Kirche von Deutschland*, in: DiacXP, Dokumentation 14/15 (1970), 19.

(402) Balink Lewis P., *Diakonat ist für die Gemeinschaft da*, in: DiacXP 12, H. 4 (1977), 30; Plg. Lobsinger Fritz, *Warum die meisten Gemeinden in den Entwicklungsländern das Diakonat für wertlos halten*, in: DiacXP 32 (1998), 128.

(403) Plg. Greshake Gisbert, *Priester sein in dieser Zeit*, 169.

(404) Plg. Ela Jean-Marc, *Kirchliches Amt und Probleme der jungen Kir-*

che, in: Conc (D) 13 (1977), 375; Nientiedt Klaus, *Auf der Suche nach dem eigenen Pfofil*, in: HerKorr 39 (1985), 429.

(405) Plg. Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 87.

(406) Plg. Sievernich Michael, *Die „Option für die Armen" aus pastoraltheologischer Sicht*, in: Bucher J. Alexius, Fornet-Betancourt Raúl, Renker Joseph, Sing Horst (Hg.), *Die „Vorrangige Option für die Armen" der katholischen Kirche in Lateinamerika*, 123; Kramer Hannes, *Situation und Problematik der Verwirklichung des Ständigen Diakonats heute*, in: Fischer Alfons, Hannes Kramer, Herbert Vorgrimler (Hg.), *Der Diakon*, 16.

(407) Plg. Haslinger Herbert, *Diakonie zwischen Mensch, Kirche und Gesellschaft*, 796.

(408) Plg. Puebla 28; Stockburger Wolfgang, *Der Diakon im Auftrag der Armen*, 64; Fuchs Ottmar, *Ämter für eine Kirche der Zukunft*, Luzern 1993, 15.

(409) Plg. Morche Margret, *Zur Erneuerung des ständigen Diakonats*, 189; Fuchs Ottmar, *Assoziationen zum Verhältnis von theologischer Lehre und diakonischer Tat*, in: *Caritas* 87 (1986), 145.

(410) Plg. Kehl Medard, *Die Kirche*, 242.

(411) Cituojama iš: Schmitt Heribert, *Aus der Praxis: Pastoral im bolivianischen Hochland und im Rheingau*, in: Olbrich Clemens, Stammberger Ralf (Hg.), *Und sie bewegen sie doch. PastoralreferentInnen – unverzichtbar für die Kirche*, Freiburg im Breisgau 2000, 199; plg. Jonas Paulius II, Enciklika *Laborem exercens* 8; Schweikart Herman, *Diakonische Gemeindeentwicklung aus argentinischer Sicht*, in: DiacXP 36 (2001), 51.

(412) Plg. Sievernich Michael, *Die „Option für die Armen" aus pastoraltheologischer Sicht*, in: Bucher J. Alexius, Fornet-Betancourt Raúl, Renker Joseph, Sing Horst (Hg.), *Die „Vorrangige Option für die Armen" der katholischen Kirche in Lateinamerika*, 131.

(413) Plg. *Worldwide Statistics on the Diaconate as of 31 December 2011*, in: http://www.idz-drs.de/pdf/Vatikanstatistik_de_en.pdf.

(414) Plg. Ten pat.

(415) Plg. Fiedler Ernest J., Taub Sam, *Die Entwicklung des ständigen Diakonates in den USA*, in: DiacXP 12, H. 3 (1977), 7.

(416) Plg. *Worldwide Statistics on the Diaconate as of 31 December 2011*, in: http://www.idz-drs.de/pdf/Vatikanstatistik_de_en.pdf.

(417) *LG* 29.

(418) Plg. Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 118;Vorgrimler Herbert, *Die Diakone*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 233.

(419) Plg. Kasper Walter, *Der Diakon in ekklesiologischer Sicht angesichts der gegenwärtigen Herausforderungen in Kirche und Gesellschaft*, in: DiacXP 32, H. 3/4 (1997), 28.

(420) Plg. *Grundnormen*, Einführung 2.

(421) Plg. Vorgrimler Herbert, *Kommentar zum Apostolischen Schreiben* Sacrum Diaconatus Ordinem, in: NKD 9, 12.

Klier. Robertas Urbonavičius

Nekanoninių V–VI a. tradicijų, pasakojančių apie Mergelės Marijos Ėmimą į dangų, teologinė prasmė

Dangun Ėmimo su kūnu slėpinys nėra svetimas nei Šventojo Rašto, nei Bažnyčios Tradicijai. Senajame Testamente minimi du asmenys, kurie nepatyrė kūno mirties ir buvo paimti pas Dievą: tai Enochas (*Pr* 5, 24) ir pranašas Elijas (*2 Kar* 2, 11). Abu buvo apdovanoti tokia garbe dėl ypatingo ryšio su Dievu. Apaštalas Paulius mokė, kad tie, kurie gyvens paruzijos metu, bus perkeisti ir paimti į dangų: „Štai aš jums atskleidžiu paslaptį: nors mes ne visi užmigsime, bet visi būsime pakeisti, – staiga, viena akimirka, gaudžiant paskutiniam trimitui. Trimitas nuaidės, ir mirusieji bus prikelti jau negendantys, ir mes būsime pakeisti" (*1 Kor* 15, 51–52). Laikui bėgant, Šventosios Dvasios skatinama, Bažnyčia išpažino, jog Jėzaus Motinoje Marijoje išankstiniu būdu išsipildė tai, ko, pasak apaštalo Pauliaus, reikia tikėtis laikų pabaigoje. Tas įvyko todėl, kad Marija visuomet „ėjo su Dievu" (plg. *Pr* 5, 24). V a. paplinta nekanoninės tradicijos, pasakojančios apie Marijos gyvenimo pabaigą ir jos pomirtinę dalią. Mokslininkai jas skirsto į tris grupes: *Palmės šakos nuo Gyvybės medžio* tradicijos; *Betliejaus* tradicijos; paskiros tradicijos.

Nekanoninių tradicijų šaltiniai ir kontekstas

V amžių galima laikyti Mergelės Marijos amžiumi, nes pamaldumas jai išplinta tiek po Rytų, tiek po Vakarų Bažnyčią ir pasireiškia įvairiose srityse: teologijoje, liturgijoje, architektūroje, liaudies maldingume. Neabejotinai tam stiprų impulsą davė 431 m. visuotinis Efezo Susirinkimas, įteisinęs Marijos titulą *Theotokos* (Dievo Gimdytoja). Šis Marijos titulas leido jai teikti daug didesnę pagarbą nei eiliniams šventiesiems. To meto mariologinėse homilijose, kurios tampa vis gausesnės, Marija pristatoma kaip Užtarėja, Tarpininkė ir Globėja. Ypač išryškinamas jos vaidmuo išganymo istorijoje, jos dorybės. Kitas svarbus Susirinkimas, prisidėjęs prie Marijos kulto plitimo, įvyko 451 m. Chalkedone. Šis Susirinkimas pasmerkė monofizitų ereziją ir paskelbė, kad Kristus turi ne vieną, o dvi prigimtis. Marija šlovinama kaip ta, kuri savo įsčiose nešiojo tikrą Dievą ir tikrą Žmogų. To meto homilijose jai taikomi Senojo Testamento simboliai: Nojaus Arka, Sandoros skrynia, nesudegantis Mozės krūmas, Šventykla – taip pabrėžiant jos ypatingą vaidmenį išganymo plane ir nepakartojamą ryšį su Kūrėju. Imperatorienė Pulcherija iki 475 m. Konstantinopolyje

pastato tris bazilikas Marijos garbei. Jeruzalėje ir jos apylinkėse V a. viduryje piligrimų lankomos dvi Marijos bazilikos. 450–500 m. pasirodo ir plačiai išplinta nekanoninės tradicijos apie Marijos žemiškojo gyvenimo baigtį ir išaukštinimą. Išlikę nemažai rankraščių graikų, lotynų, sirų, etiopų, koptų, gruzinų, armėnų kalbomis. Kartu egzistavo dvi tradicijos: *dormistinė* – pasakojanti, kad Marijos kūnas paimamas į rojų, o siela pas Dievą, kur laukia susijungimo su kūnu per mirusiųjų prisikėlimą; *asumpcionistinė* – čia kalbama apie tai, jog Marijos kūnas prikeliamas po mirties ir sujungiamas su jos siela (1).

Negalima tiksliai pasakyti, kuri tradicija senesnė. Manoma, kad skirtingas Marijos galutinio likimo vaizdavimas priklausė nuo tuo metu buvusios eschatologijos sampratos. Tertulijonas, Ipolitas Romietis, Hilarijus, Ambraziejus ir Jeronimas teigė, kad rojus yra tarpinė vieta, panašiai kaip judaizme šeolas, kur sielos laukia Paskutinio teismo ir mirusiųjų prisikėlimo (2). Kartu egzistavo ir kita eschatologinė samprata, atėjusi iš vėlyvojo judaizmo, kuri rojų laikė galutine atpildo vieta. Taip teigė 4 Ezdro, 2 Barucho, 2 Enocho knygos. Iš krikščioniškų autorių šią idėją palaikė šv. Epifanijus, šv. Grigalius Nysietis, šv. Efremas (3).

Pagal turinį šios tradicijos skirstomos į: *Palmės šakos nuo Gyvybės medžio* tradicijas; *Betliejaus* tradicijas ir paskiras tradicijas.

Šios tradicijos yra labai skirtingos ir sutinka tik keliomis detalėmis: Marijos mirties vieta yra Jeruzalė; su ja atsisveikina beveik visi apaštalai; Kristus ateina pasiimti savo Motinos sielos; Marijos kūnas perkeliamas į rojų; žydų neapykanta Marijai (4). Šios tradicijos neatsirado *ex nihilio*, jos rėmėsi ankstyvesniais šaltiniais, kurie siekia III ar net II amžių. Bandant rekonstruoti pirminius šaltinius, atrasta, kad jie gimė judėjiškoje-krikščioniškoje ir gnostinėje aplinkoje. Tą liudija:

1. *Primityvi kristologija* – Marijai apsireiškia angelas, kuris yra jos sūnus Kristus. Ezoterinės grupės Kristų laikė vienu iš vyriausių angelų – Viešpaties angelu. (Ši kristologinė samprata išnyksta IV amžiuje.)

2. *Primityvi mariologija* – Marija sakosi bijanti mirti, nes ir ji yra nusidėjusi. Marijos nuodėmingumo teorija buvo užtinkama kelių apaštališkųjų tėvų raštuose, bet vėliau buvo nebeplėtojama.

3. *Slaptas žinojimas* – Marija laikoma tarpininke, kuri gauna slaptą mokymą iš dangiško pasiuntinio ir perteikia jį apaštalams. Slapto žinojimo perteikimas buvo mėgstama gnostinių bendruomenių tema.

Kaip dažnai apokrifinėje literatūroje pasitaiko, ankstyvieji kūriniai vėliau apvalomi nuo neortodoksiškų minčių ir įgauna naują pavidalą. Taip atsitiko ir su ankstyvaisiais šaltiniais, kurie atgimė nekanoninėse V–VI amžiaus tradicijose, o savo ruožtu jos pačios buvo modifikuotos VII a. ir įtrauktos į garsiąsias homilijas apie Marijos Ėmimą dangun, pradedant Jonu Tesalonikiečiu, Modestu Jeruzaliečiu, Andriumi Kretiečiu ir Jonu Damaskiečiu.

***Palmės šakos nuo Gyvybės medžio tradicija* ir jos teologinė samprata**

Viena iš V–VI a. tradicijų grupė mokslininkų sutartinai vadinama *Palmės šakos nuo Gyvybės medžio* vardu, nes šiuose pasakojimuose svarbų vaidmenį vaidina angelo Marijai įteikta palmė nuo Gyvybės medžio rojuje. Šiai grupei priklauso išlikusios graikiškos, lotyniškos, airiškos, siriškos, etiopiškos, koptiškos, gruziniškos pasakojimo versijos. Šią tradiciją Rytuose pirmas į savo Dangun Ėmimo homiliją įtraukė Jonas Tesalonikietis (610–649 m.), o Vakaruose – šv. Grigalius Tūrietis apie 587 m. užsiminė savo knygoje *Liber in gloria martyrum*. Manoma, kad pirminė šios tradicijos versija buvo graikų kalba. Ankstyva yra ir lotyniškoji versija, priskiriama šv. Melitonui Sardiečiui († 180 m.), ji žinoma nuo V a. Įvairios skirtingų versijų šios tradicijos turinio detalės yra pakitusios (itin išplėtota etiopiškoji versija), tačiau esminės detalės ir siužetinė linija išlaikytos. Išskiriamos tokios dalys:

Marijos mirties apreiškimas – praėjus keleriems metams po Kristaus Žengimo į dangų, Marijai, gyvenančiai namuose prie Alyvų kalno, apsireiškia angelas ir įteikia palmės šakelę: „Antraisiais metais po to, kai Kristus nugalėjo mirtį ir įžengė į dangų, vieną dieną Marija, liepsnodama ilgesiu Kristui, pradėjo verkti viena savo namuose. Ir štai priešais ją stojo angelas spindinčiu šviesos rūbu sveikindamas: „Sveika, esi palaiminta Viešpaties, priimk sveikinimą, kuris teikia ramybę Jokūbui per savo pranašus. Štai palmės šaka, ją tau atnešiau iš Viešpaties rojaus, ji bus nešama priešais tavo karstą, kuomet trečią dieną tu būsi paimta iš kūno. Nes štai Sūnus tavęs laukia su sostais ir angelais ir visomis dangiškomis būtybėmis“ (5). Šventojo Rašto tradicijoje palmė simbolizuoja karališkumą ir dangišką garbę. Apreiškime Jonui apie išrinktųjų minią danguje taip rašoma: „Visi stovėjo priešais sostą ir Avinėlį, apsisiautę baltais apsiaustais, su palmių šakomis rankose“ (*Apr* 7, 9). Ankstyvojoje krikščionybėje palmė laikyta pergalės ženklu – su jos šakomis buvo vaizduojami kankiniai. Taip pat ir Jėzui įžengiant į Jeruzalę, „žmonės pasiėmė palmių šakų ir išėjo jo pasitikti, garsiai šaukdami: *Osana! Garbė tam, kuris ateina Viešpaties vardu – Izraelio*

Karaliui!“ (*Jn* 12, 13). Tad angelas, įteikdamas Marijai palmės šaką iš rojuje esančio Gyvybės medžio, parodo, kad danguje josios laukia pergalė ir šlovė, o palmės šaka, nešama priešais karstą, turėsianti paliudyti karališkumą tos, kuri pagimdė Dievo Sūnų.

Apaštalo Jono atvykimas – Apaštalui Jonui besimeldžiant Efeze, Viešpaties dieną, trečią valandą, pradeda drebėti žemė ir debesis apsupęs apaštalą nuneša jį į Marijos namus. Marija, išvydusi Joną, jam sako: „Meldžiu tave, mano sūnau Jonai, būk atidus mano Viešpaties Jėzaus Kristaus žodžiams, kuriais Jis mane patikėjo tau. Nes štai trečią dieną, kuomet aš iškeliausiu iš kūno, žydai turi savo ketinimų, girdėjau, kaip jie tarės: palaukime tos dienos, kai ta, kuri pagimdė suvedžiotoją, mirs, tuomet sudeginkime jos kūną.“ Tuomet Marija nusiveda apaštalą Joną į kambarį ir parodo jam savo įkapes ir palmės šaką.

Pagal tradiciją, apaštalas Jonas tapatinamas su mylimuoju mokiniu, kuriam Jėzus nuo kryžiaus patikėjo savo Motiną (*Jn* 19, 25–27). Tad Marija primena Jonui jo pareigą rūpintis savo motina ir apsaugoti jos kūną nuo sunaikinimo. Žydų neapykanta Marijai remiasi tuo, kad ji pagimdė jų atmestąjį Mesiją Jėzų.

Apaštalų atvykimas – jiems bekalbant, stebuklingu būdu atvyksta visi apaštalai. Marija juos pasveikina ir praneša, kad iškeliaus iš kūno, ir todėl prašo būti su ja bei paguosti, nes mirties baimė apima ir ją: „Ir ji jiems tarė: „Viešpats leido man jus išvysti. Štai aš eisiu bendru žemės keliu ir neabejoju, kad Viešpats nusprendė jus čia surinkti, kad suteiktumėte man paguodą, nes mane ima baimė. Todėl meldžiu jūsų – be pertraukos visi būtite kartu čia, kol Viešpats ateis ir aš iškeliausiu iš kūno.“ Apaštalai susėda aplink Mariją ir kartu su kitais mokiniais tris dienas meldžiasi.

Ši scena primena pirmąsias Jeruzalės bendruomenės dienas: „Parėję jie susirinko aukštutiniame kambaryje, kur buvo apsistoję. Ten buvo Petras ir Jonas, Jokūbas ir Andriejus, Pilypas ir Tomas, Baltramiejus ir Matas, Alfiejaus sūnus Jokūbas, Simonas Uolusis ir Judas, Jokūbo brolis. Jie visi ištvermingai ir vieningai atsidėjo maldai kartu su moterimis ir Jėzaus motina Marija bei jo broliais“ (*Apd* 1, 13–14). Ir dabar, kai artinasi žemiškojo Marijos gyvenimo pabaiga, pirmoji bendruomenė vėl kartu, taip paliudydama šio įvykio svarbą. Marija yra ne tik Jėzaus Motina, bet ir Bažnyčios Motina, tad jos mirtis svarbi visai Bažnyčiai.

Viešpaties Jėzaus atvykimas – „Ir štai trečią dieną, apie trečią valandą, gilus miegas apėmė visus, kurie buvo namuose, taip, kad nė vienas neįstengė budėti, išskyrus apaštalus ir tris mergeles, buvusias su jais. Ir štai staiga Viešpats Jėzus atėjo su didžiule minia angelų, ir ryški šviesa nusileido į tą vietą, o angelai giedojo himną ir šlovino Dievą kartu. Tuomet Išganytojas kalbėjo: „Ateik, brangiausias perle, į amžinojo gyvenimo buveinę.“

Miegas biblinėje tradicijoje primena slėpiningą Ievos sukūrimą iš Adomo šono: „Tuomet Viešpats Dievas užmigdė žmogų kietu miegu ir, jam miegant, išėmė vieną jo šonkaulių, o jo vietą užpildė raumenimis“ (*Pr* 2, 21). Marijos išėjimas taip pat slėpiningas ir neįprastas Dievo veiksmas, kurį gali matyti tik apaštalai (Bažnyčios atstovai) ir trys mergelės, pasitarnavusios Marijai. Kristus ateina su angelais, kurie atskleidžia anapusinio pasaulio šlovę.

Marijos mirtis – tuomet Marija pagarbina savo Viešpatį ir prašo, kad apsaugotų jos sielą nuo piktosios dvasios puolimų: „Tad priimk mane, savo tarnaitę, ir išlaisvink iš tamsybių galios, kad nekiltų joks šėtono puolimas prieš mane, kad neregėčiau netyrųjų dvasių, stovinčių mano kelyje.“ Jėzus pasako savo Motinai, kad Jis nugalėjo šėtoną ant kryžiaus, tad, jei Marija ir išvys piktąją dvasią, ši negalės jai pakenkti, nes šalia bus Kristus ir angelai. „Kai Viešpats taip kalbėjo, Marija pakilo nuo grindų, atsigulė ant lovos ir, dėkodama Dievui, atidavė dvasią.“ Apaštalai regėjo, kad jos siela buvo tokia šviesi, jog joks mirtingas liežuvis neįstengtų apsakyti. Nes tai buvo daug daugiau nei sniego vaiskumas ar metalo žėrėjimas, ar sidabro švytėjimas, – tokia didelė tai buvo šviesa. Viešpats Jėzus liepia Petrui palaidoti Marijos kūną ir laukti Jo. „Ir tai sakydamas Viešpats perdavė šventosios Marijos sielą Mykolui, kuris yra rojaus valdytojas ir žydų tautos kunigaikštis; ir Gabrielius buvo su jais. Akimirksniu Viešpats su angelais pakilo į dangų.“

Marija vaizduojama kaip įprastas žmogus, kuris nėra apsaugotas nuo piktosios dvasios gundymų ir puolimų, todėl nuolat turi šauktis Viešpaties pagalbos. Nors ji yra Dievo Motina, tačiau ir jai reikia Kristaus gelbstinčios malonės. Ypatingas Marijos sielos švytėjimas – tai jos tyrumo, šventumo ir nenuodėmingumo ženklas. Apaštalas Petras, kaip Bažnyčios vadovas, turi pasirūpinti Marijos kūno laidotuvėmis. Arkangelas Mykolas krikščioniškoje tradicijoje laikomas mirusiųjų sielų palydėtoju į Dievo teismą. Judaizme jis ir Gabrielius buvo vieni iš svarbiausių angelų.

Marijos kūno pernešimas – trys mergelės paruošia Marijos kūną laidotuvėms. Jis švyti skaisčiau už saulę ir yra tobulai gražus: „Ir kūnas palaimintosios Marijos buvo tarsi lelija; nuostabaus gaivumo kvapas sklido iš jo, panašaus kvapo neįmanoma rasti.“ Apaštalai paguldo

Marijos kūną į karstą ir ima svarstyti, kuris iš jų turi nešti palmės šaką priešais jį. Jonas pasiūlo Petrui, nes jis yra jų galva, tačiau Petras prašo Jono, nes jis yra mergelė ir Viešpats jam nuo kryžiaus patikėjo savo Motiną. Procesija prasideda apaštalams giedant psalmę: „Kai Izraelis išėjo iš Egipto, Jokūbo palikuonys – iš tautos, šnekančios svetima kalba“ (*Ps* 114, 1). Šalia apaštalų buvo ir giedančių angelų palyda.

Spindintis Marijos kūnas simbolizuoja jos tyrumą ir nuodėmės nebuvimą, nes iš jo gimė Dievo Sūnus, todėl Rytų tradicijoje Marija vadinama *Panhagia* (gr. visa šventa), o Vakarų – *Tota pulchra* (lot. visa graži). Marijai pritaikomi Giesmių giesmės simboliai: „Kol karalius ilsisi savo kambary, mano nardas pripildo orą kvepėjimo“ (*Gg* 1, 12); „Kaip lelija tarp erškėčių – mano mylimoji tarp merginų“ (*Gg* 2, 2). Marijos išėjimas prilyginamas likiminiam Izraelio įvykiui – išėjimui iš Egipto. Ir ten, ir čia regimas ypatingas Dievo įsikišimas ir gelbstintis veikimas.

Vyriausiojo kunigo įvykis – „Ir štai vienas iš jų, kuris buvo vyriausiasis žydų kunigas, užsidegė neapykanta ir pykčiu bei sakė kitiems: „Štai padangtė to, kuris kamavo mus ir mūsų tautą, kokia garbė jai skiriama?“ Jis prieina prie Marijos karsto, norėdamas apversti jį, tačiau vos paliečia karstą, jo rankos nudžiūna ir lieka prilipusios prie karsto. Kentėdamas baisius skausmus vyriausiasis kunigas ėmė prašyti, kad apaštalas Petras jį išgydytų. Šis atsiliepė: „Jei tu tiki iš visos širdies Viešpačiu Jėzumi Kristumi, tavo rankos bus išlaisvintos nuo karsto.“ Vyriausiasis kunigas išpažįsta Jėzų Kristų ir jo rankos atlimpa, tačiau lieka išdžiūvusios.

Jam liepiama pabučiuoti Marijos karstą ir išpažinti tikėjimą. Kai vyriausiasis kunigas tai padaro, jo rankos atgyja ir jis, pasiremdamas Mozės Įstatymu, ima skelbti, kad Kristus yra Dievo Sūnus.

Vyriausiojo kunigo neapykanta Marijai yra neapykantos Jėzui tąsa, nes ji pagimdė Izraelio suvedžiotoją. Marija prilyginama Padangtei, o kunigo bausmė panaši į atsitikimą gabenant Sandoros skrynią: „Atėjus prie Nakono klojimo, Uza ištiesė ranką į Dievo Skrynią, norėdamas ją prilaikyti, nes jaučiai buvo sujudę. VIEŠPATS supyko ant Uzos. Dievas parbloškė jį ten dėl to, kad jis palietė ranka Skrynią, ir jis numirė ten šalia Skrynios“ (*2 Sam* 6, 6–7). Marija yra Naujosios Sandoros skrynia. Kunigo išgydymas ir atsivertimas įvyksta išpažinus tikėjimą ir pabučiavus Marijos karstą (per josios užtarimą).

Marijos kūno palaidojimas – tuomet apaštalai atneša Marijos kūną į Juozapato slėnį ir paguldo jį naujame kape bei užritina akmenį. Netrukus jiems apsireiškia Viešpats Jėzus kartu su angelais ir paklausia apaštalų, ką jam daryti su Marijos kūnu. Apaštalai atsako: „Taip, kaip Tu sunaikinęs mirtį viešpatauji garbėje, taip prikeldamas savo Motinos kūną turėtum ją pasiimti su savimi į Dangaus džiaugsmą.“

Apaštalų išreikštas troškimas atspindi Bažnyčios *sensus fidei* – dera, kad ta, kuri pagimdė Dievo Sūnų, nepatirtų sutrūnijimo kape.

Marijos prikėlimas – „Tuomet Išganytojas tarė: „Tegul būna pagal jūsų troškimą.“ Ir jis liepė arkangelui Mykolui atnešti Marijos sielą. Ir štai arkangelas Mykolas nuritino akmenį nuo kapo angos; ir Viešpats tarė: „Pakilk, mano mylimoji ir mano artimiausioji drauge; tu, kuri nepatyrei sutepties ir vyro prisilietimo, nepatirk kūno sunykimo kape.“ Ir akimirksniu Marija pakilo iš kapo ir pašlovino Viešpatį, parpuolusi prie Viešpaties kojų, garbino Jį.“ (Kitose versijose kūno prikėlimo nėra – pasakojama vien apie jo paėmimą į rojų.)

Marija prikeliama Viešpaties dėl jos ypatingo ir išskirtinio artumo Išganytojui. Kristus į Mariją kreipiasi Giesmių giesmės mylimojo žodžiais: „Kelkis, mano meile, mano gražioji, eikš!“ (*Gg* 2, 10).

Marijos paėmimas į dangų – Viešpats Jėzus atsisveikina su apaštalais ir pakyla į dangų. Angelai nuneša Mariją į Dangiškąją garbę. Kitose versijose, sekant apokaliptine tradicija, pasakojama apie Marijos ir apaštalų anapusinę kelionę po pragarą, kur kenčia nedorėliai, ir po rojų, kur teisieji džiaugiasi.

Marijos paėmimas į dangų – tai jos buvimas su Viešpačiu dalijantis Jo šlove.

***Betliejaus tradicija* ir jos teologinė samprata**

Antra didelė pasakojimų apie Marijos mirtį grupė vadinama *Betliejaus tradicija*, nes čia visi svarbūs įvykiai vyksta ne Jeruzalėje, o Betliejuje. Žinomos siriškos ir graikiškos versijos, datuojamos V a. vid.–VI a. pr. Galima išskirti šias pasakojimo dalis (6):

Apreiškimas Marijai apie jos mirtį – Marija dažnai lanko Kristaus kapą ir prie jo meldžiasi, žydų kunigai pyksta ant jos, kad ji nepaiso jų draudimo ir lanko Kristaus kapą. „Kitą kartą, tai buvo Prisirengimo dieną, Švenčiausioji Mergelė vėl meldėsi prie kapo; štai atsivėrė dangus ir arkangelas Gabrielius nužengė prie Marijos: „Sveika, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Gimdytoja! Tavo maldos pasiekė dangų ir Tą, kuris išėjo iš tavęs. Ir štai tu paliksi šį pasaulį bei nueisi pas savo Sūnų į Dievo karalystę.“

Šioje versijoje žinią apie jos mirtį Marijai praneša ne arkangelas Mykolas, bet arkangelas Gabrielius, taip šis įvykis susiejamas su Įsikūnijimo apreiškimu (*Lk* 1, 26–38).

Marijos iškeliavimas Betliejun – Marija, pasiėmusi tris mergeles, iškeliauja į savo namus Betliejun. Ji meldžia Viešpaties, kad jis atsiųstų jai visus apaštalus: „O mano Viešpatie Jėzau Kristau, kuris iš savo begalinio gerumo panorai gimti iš manęs. Išklausyk mano maldą. Atsiųsk man apaštalą Joną, idant jį matydama džiūgaučiau Tavyje. Taip pat atsiųsk man ir kitus apaštalus, tuos, kurie jau yra Tavo akivaizdoje, bei tuos, kurie dar gyvena šiame pasaulyje."

Marija būdama Bažnyčios Motina trokšta, kad jos užmigime dalyvautų apaštalai – Kristaus mokslo tęsėjai ir liudytojai.

Apaštalo Jono atvykimas – „Marijai besimeldžiant, aš, apaštalas Jonas, Šventosios Dvasios galia buvau paimtas iš Efezo ir nuneštas ton vieton, kur buvo mano Viešpaties Motina. Atsidūręs šalia jos, aš šlovinau Tą, kuris gimė iš jos. Tada aš tariau: „Sveika, mano Viešpaties Motina, kuri pagimdei Kristų, mūsų Išganytoją, – džiūgauk, nes greitai iškeliausi iš šio pasaulio su neapsakoma garbe." Marija džiugiai pasveikina apaštalą Joną ir jie kartu maldoje šlovina Viešpatį.

Kaip mylimasis Jėzaus mokinys ir Marijos globėjas, apaštalas Jonas skelbia būsimą Marijos šlovę.

Visų apaštalų atvykimas – Šventoji Dvasia surenka apaštalus iš visų pasaulio pakraščių, o kai kuriuos net prikelia iš numirusių: „Andriejus, Petro brolis ir Pilypas bei Lukas, Simonas Uolusis ir Tadas buvo prikelti Šventosios Dvasios iš savo kapų. Jiems Šventoji Dvasia tarė: „Nemanykite, kad atėjo Prisikėlimo diena, bet tai atsitiko todėl, kad jūs galėtumėte pasveikinti garbingąją ir šlovingąją mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Motiną, nes jos Išėjimo diena arti, – ji bus paimta į dangų." Susirinkę apaštalai pasveikina Dievo Motiną ir jai papasakoja, iš kur kiekvienas atvyko. Marija šlovina Viešpatį.

Apaštalų surinkimas apie Mariją reiškia, kad jos išėjimas yra ypatingas įvykis, kuomet net pažeidžiama natūrali tvarka – prikeliami tie apaštalai ir mokiniai, kurie jau yra numirę.

Dievo šlovės apsireiškimas – prie Marijos namo ima dėtis stebuklingi įvykiai: „Jiems besimeldžiant, pasigirdo griausmas iš dangaus ir nuaidėjo galingas balsas, tarsi iš kovos vežimo. Visi išvydo miriadų miriadus dangaus angelų; o balsas buvo tarsi Žmogaus Sūnaus. Serafai apsupo ratu namą, kuriame gulėjo Šventoji ir Nesuteptoji Dievo Motina Mergelė Marija <...>. Tuo metu, kai pasigirdo balsas, saulė ir mėnulis staiga nusileido prie namo, o šalia jų atsirado minios šventųjų <...>. Taip pat atsitiko daugybė stebuklų: aklieji praregėjo, kurtieji ėmė girdėti, raišieji vaikščioti, raupsuotieji išgijo, demonų apsėstieji buvo išlaisvinti. Visi, kuriuos vargino ligos, paliesdavo išorinę namo sieną, kuriame buvo Dievo Motina, ir šaukdavo: „Švenčiausioji Marija, pagimdžiusi mūsų Viešpatį Kristų, būk mums gailestinga", tuomet jie pasveikdavo."

Marijos užmigimas – svarbus įvykis ir visam dangui, nes bus išaukštinta Dievo Sūnaus Gimdytoja. Vykstantys stebuklai primena Kristaus darytus stebuklus žemiškojo gyvenimo metu. Taip išsipildo Išganytojo žodžiai: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: kas mane tiki, darys darbus, kuriuos aš darau, ir dar už juos didesnius, nes aš keliauju pas Tėvą" (*Jn* 14, 12).

Žydai persekioja Mariją ir apaštalus – išgirdusi apie vykstančius stebuklus, žydų vyresnybė nuskuba pas valdytoją ir prašo išvaryti Mariją: „Ši moteris vargina mūsų tautą, išvaryk ją iš Betliejaus ir iš Judėjos." Prokuratorius nustebo išgirdęs apie visus nuostabius įvykius, kurie atsitiko, ir tarė: „Aš nesiruošiu jos vyti nei iš Betliejaus, nei iš kitos vietos." Tačiau žydai nesiliovė aimanavę ir ėmė grasinti: „Jei to nepadarysi, viską pranešime ciesoriui." Taip valdytojas buvo priverstas pasiųsti šimtininką, kad išvytų apaštalus iš Betliejaus." Tačiau Šventoji Dvasia stebuklingai perkelia Mariją ir apaštalus į Jeruzalę, ir šimtininkas su kareiviais nieko neranda Betliejuje. „Tuomet žydai su kunigais dar labiau įniršo, paėmę malkų, ugnies, jie nuėjo prie namo trokšdami jį sudeginti. O valdytojas stovėjo ir žiūrėjo kas bus. Tačiau vos tik žydai priėjo prie namo durų, staiga angelas pasiuntė ant jų didžiulę ugnį. Visa Jeruzalė išsigando ir šlovino Dievą, kuris gimė iš Jos."

Žydų neapykanta Marijai plaukia iš neapykantos Jėzui. Ji net kaltinama tais pačiais žodžiais kaip Jėzus: „Mes nustatėme, kad šitas kiršina mūsų tautą ir draudžia mokėti ciesoriui mokesčius. Jis tvirtina esąs Mesijas ir karalius" (*Lk* 23, 1).

Viešpats ateina pas Mariją – Šventoji Dvasia apaštalams praneša, kad Viešpats savo Motinos pasiimti ateis sekmadienį: „Viešpaties dieną Išganytojas gimė Betliejuje; Viešpaties dieną Jeruzalės vaikučiai su palmių šakelėmis jį sutiko šaukdami: „Osana Aukščiausiajam, palaimintas, kuris ateina Viešpaties vardu"; Viešpaties dieną jis prisikėlė iš numirusiųjų." Sekmadienį Jėzus ateina savo šlovėje ir taria Motinai: „Nuo dabar tavo nesuteptas kūnas bus perkeltas į rojų, o tavo švenčiau-

sioji siela į dangų, mano Tėvo malonėn, kur jisai viešpatauja neperregimoje šviesoje.“ Marija paprašo savo Sūnaus palaiminimo, o apaštalai meldžia, kad Marija užtartų juos ir visus žmones pas Viešpatį. Tuomet Marija paprašo iš Viešpaties malonės: „O Viešpatie Jėzau Kristau, kuris esi visagalis danguje ir žemėje, aš šaukiuosi Tavo Šventojo Vardo – pašventink tas vietas, kuriose bus šaukiamasi mano vardo; pašlovink tuos, kurie manęs šauksis, idant jie Tave šlovintų mano vardu, nes tu išklausysi visus jų prašymus ir maldas.“ Viešpats prižada, kad kiekvienas, kuris šauksis Marijos, bus išklausytas.

Viešpaties diena – svarbiausia liturginė diena Bažnyčioje, ši diena tinkamiausia Marijai patirti velykinės Kristaus pergalės prieš mirtį slėpinį. Viešpats Jėzus pats įteisina Marijos tarpininkavimą, jis pažada išklausyti kiekvieno, kuris prašys Marijos užtarimo. Taip Marija tęsia savo kaip Bažnyčios Motinos misiją: „Savo motiniška meile ji rūpinasi savo Sūnaus broliais, kurie, pavojų ir vargų supami, tebekeliauja, iki pasieks palaimingąją tėvynę. Todėl Bažnyčioje šaukiamasi palaimintosios Mergelės, vadinant ją Užtarėjos, Padėjėjos, Pagalbininkės, Tarpininkės titulais“ (7).

Marijos užmigimas – „Viešpats ištiesė savo ranką ir priėmė Marijos šventą ir nesuteptą sielą. Su sielos išėjimu visas kambarys buvo užlietas neperregimos šviesos ir pakvipo nuostabiausias kvapais. Ir štai aš išgirdau balsą iš dangaus: *Palaiminta esi tarp moterų*.“

Kristus pasiima Marijos sielą, kuri spindi šventumu ir skaistumu, – taip išsipildo Marijai skirtas Elzbietos palaiminimas.

Jefonijo įvykis – čia, panašiai kaip *Palmės* tradicijoje, pasakojama apie pasikėsinimą į Marijos kūną, tik tai bando padaryti ne vyriausiasis kunigas, bet žydas Jefonijas. Jis nubaudžiamas tokia pačia bausme ir išgydomas per Marijos užtarimą.

Marijos kūno palaidojimas ir jo šlovingas paėmimas – „Po šio įvykio apaštalai nunešė Marijos karstą ir paguldė jos šventąjį kūną naujame kape, kuris buvo Getsemanės sode. Ir neapsakomas kvapas pasklido iš Dievo Motinos Mergelės Marijos kapo; tris dienas angelai šlovino Kristų, mūsų Viešpatį, kuris gimė iš jos. Baigiantis trečiajai dienai daugiau nebesigirdėjo angelų giesmių. Visiems tapo aišku, kad jos nepaliestasis kūnas buvo paimtas į rojų.“ (Kitose versijose pridedama Marijos ir apaštalų kelionė po dangaus ir pragaro sritis.)

Marija palaidojama kaip ir Kristus Getsemanės sode. Jos kūnas kape išbūna taip pat tris dienas, o paskui paimamas į dangaus garbę. Kaip Kristaus kentėjimų dalininkė, Marija tampa ir jo šlovės dalininke.

Paskiros tradicijos ir jų teologinė samprata

Greta didelių ir paplitusių *Palmės šakos nuo Gyvybės medžio* ir *Betliejaus* tradicijų egzistuoja ir kelios pavienės tradicijos, pasakojančios apie Marijos žemiškojo gyvenimo baigtį:

Pavėlavusio apaštalo tradicija – ši tradicija atsirado po 550 metų, ji pasakoja apie apaštalą Tomą, kuris pavėluoja į atsisveikinimą su Marija ir atvyksta, kai Dievo Motina jau palaidota. Kiti apaštalai papasakoja Tomui apie visus atsitikusius stebuklingus įvykius, tačiau šis nori pats įsitikinti tuo, ką girdėjo. Apaštalai atveria Marijos kapą, bet jame nėra jos kūno, vien Marijos įkapės bei juosta (8).

Ši tradicija pakartoja Jono evangelijoje aprašytą netikinčio Tomo istoriją (*Jn* 20, 24–27). Apaštalas Tomas simbolizuoja visus tuos krikščionis, kurie gyvena poapaštališkaisiais laikais, tačiau ir jiems tikėjimu, o ne patyrimu leidžiama prisiliesti prie likiminių įvykių. Marijos įkapės ir juosta – tai jos vienintelės relikvijos, ypač gerbiamos Rytų Bažnyčioje.

Koptiškoji tradicija – Koptų Bažnyčioje Marijos Užmigimo šventė buvo minima nuo V a. Tobio mėnesio 21 d. (sausio 16 d.), o apie 550 m. įvesta dar viena – Marijos Ėmimo į dangų šventė, minėta Mesorio 16 d. (rugpjūčio 9 d.). Šitai liudija Teodosijaus Aleksandriečio pamokslas apie 566–567 m. Taip gimė išskirtinis 206 dienų laikotarpis tarp Marijos mirties ir prikėlimo. Šis lūžis atsispindi ir užrašytose tradicijose. Seniausia iš jų, Marijos kūno paėmimą mininti tik Tobio 21 d., yra homilija, priskiriama Evodijui Romiečiui (†69 m.), kuris koptų tradicijoje laikomas apaštalo Petro įpėdiniu Romoje, nors buvo antrasis Antiochijos vyskupas. Homilijoje pasakojama, kad apaštalai, vadovaujami Petro, kartu su mokiniais ir Jėzaus Motina susirenka Tobio 20 d. ir laužo duoną. Staiga tarp jų atsiranda Jėzus ir pasveikina ramybės palinkėjimu. Jis praneša Marijai, kad atėjo jos mirties metas. Jėzus lieka su jais kartu ir kalbasi. Auštant kitai dienai, Jėzus paliepia Motinai atsigulti su įkapėmis ir visi palieka Mariją vieną. Marija miršta. Tuomet visi sugrįžta į kambarį ir aprauda ją. Pats Jėzus paruošia jos kūną laidotuvėms.

Staiga atsiveria dangus ir pasirodo ugnies vežimas, o jame – sostas, kuriame sėdi Marija (jos siela). Jinai palaimina Jėzaus mokinius. Viešpats Jėzus liepia apaštalams palaidoti Marijos kūną, o pats įlipa į ugnies vežimą, atsisėda šalia Motinos ir pakyla į dangų. Apaštalai

neša Marijos kūną į Juozapato slėnį, staiga atsiranda angelai ir paima Marijos kūną į dangų. Apaštalai grįžta namo ir kelias dienas nerimauja svarstydami, kas atsitiko su Marijos kūnu. Jiems apsireiškia Viešpats Jėzus kartu su Marija ir praneša, kad josios kūnas yra rojuje šalia Gyvybės medžio (9).

Ši tradicija kalba ne apie Marijos kūno prikėlimą ir paėmimą į dangų, bet tik apie Marijos išaukštinimą. Ypač pabrėžiamas pirmosios bendruomenės ryšys – jiems kartu švenčiant Eucharistiją, ateina Jėzus: „Tos pirmosios savaitės dienos vakare, durims, kur buvo susirinkę mokiniai, dėl žydų baimės esant užrakintoms, atėjo Jėzus, atsistojo viduryje ir tarė: „Ramybė jums!“ (*Jn* 20, 19). Šiame pasakojime Jėzus nėra pagrindinis veikėjas, tai yra tarsi ne nuo jo priklauso Marijos mirtis ir išaukštinimas, nes Marija miršta viena ir jos siela nueina į dangų be Jėzaus įsikišimo.

Siriškoji tradicija – ji išreikšta sirų teologui Jokūbui Serugiečiui priskiriamoje homilijoje, parašytoje tarp 489–521 m. (10). Šioje eiliuotoje poemoje rašoma, kad Marija miršta apsupta apaštalų. Jonas paruošia jos kūną laidotuvėms. Marija palaidojama Alyvų kalne. Šalia jos kapo atsiranda džiūgaujančios angelų ir teisiųjų minios. Pasakojimas užbaigiamas Marijos sielos paėmimu į dangų (11).

Ši tradicija išskirtinė tuo, kad nepaaiškinamas tolesnis Marijos kūno likimas – ar jis liko kape, ar buvo prikeltas, o gal paimtas į rojų.

Apibendrinimas

V a. paplitę nekanoniniai pasakojimai apie Marijos mirtį ir pomirtinį likimą atskleidžia tikėjimą tiek kūno ėmimu į dangų, tiek vien Marijos sielos paėmimu. Visos tradicijos pabrėžia ypatingą Marijos ir Kristaus ryšį, jos sielos ir kūno šventumą bei apaštalų liudijimą. Nekanoninės tradicijos nedarė įtakos dogmos formulavimui, tačiau ir jose galima atpažinti savitai išreikštas panašias teologines idėjas: ypatingą Marijos ryšį su Kristumi, Bažnyčios liudijimo svarbą, dieviškosios Marijos motinystės reikšmę, rėmimąsi Marijos mergyste ir sielos bei kūno šventumu, Jos motiniško vaidmens, kuris reiškiasi tarpininkavimu, užtarimu bei pagalba, pabrėžimą.

Nuorodos

(1) Shoemaker S. *The ancient traditions of the Virgin Mary's dormition and assumption*. Oxford, 2010. P. 147.

(2) Shoemaker S. *The ancient traditions of the Virgin Mary's dormition and assumption*. P. 180.

(3) Ten pat. P. 183.

(4) Shoemaker S. *Death and the Maiden. The early history of Dormition and Assumption apocrypha* // www.academia.edu/1057773/Death_and_the_Maiden_The_Early_History_of_the_Dormition_and_Assumption_Apocrypha 2013.04.29

(5) Lotyniškoji versija: Pseudomelitonas Sardietis. *Palaimintosios Marijos Išėjimas*. (Ps.-)Melito of Sardis, *The Passing of Blessed Mary* // pages.uoregon.edu/sshoemak/texts/dormitionL/dormitionL1.htm 2013.03.20 (čia ir toliau versta autoriaus – *R. U.*)

(6) (Ps.-)John the Theologian, *The Dormition of the Holy Theotokos* //pages.uoregon.edu/sshoemak/texts/dormitionG2/dormitionG2.htm (iš anglų k. versta autoriaus – *R. U.*)

(7) Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium,* 62 // Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius, 2001.

(8) Shoemaker S. *Ancient traditions of the Virgin Mary's dormition and assumption*. P. 66–67.

(9) Pseudoevodijus Romietis. *Homilija apie Užmigimą*. (Ps.-)Evodius of Rome, *Homily on the Dormition* // pages.uoregon.edu/sshoemak/texts/coptic/Evodius.htm 2013.04.12.

(10) Shoemaker S. *Ancient traditions of the Virgin Mary's dormition and assumption*. P. 64.

(11) Ten pat. P. 408–414.

Nauji leidiniai

Liturginis maldynas. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2013. – 640 p., iliustr.

Liturginiame maldyne rasite visus pagrindinius katalikų liturginių laikų, sakramentų, švenčių, šv. Mišių, litanijų, rožinio bei giesmių tekstus. Šeštas pataisytas leidimas atnaujintas pagal naujausius *Katalikų Bažnyčios katekizmo* ir *Valandų liturgijos* leidimus lietuvių kalba. Minint 45 m. sukaktį nuo pirmojo *Liturginio maldyno* leidimo Lietuvoje, šis leidinys iliustruotas puošniomis XIX a. graviūromis.

Žemaičių vyskupų portretų galerija. – Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, 2013. – 108 p., iliustr. / Žemaičių Krikštui – 600 metų

Leidinyje reprodukuojamas Žemaičių vyskupų portretų rinkinys. Jį apžvelgia menotyrininkė dr. Laima Šinkūnaitė, portretų įrašus aptaria istorikas dr. Liudas Jovaiša.

Lietuvos jaunimo dienos

Į didžiausią Lietuvos katalikiško jaunimo susitikimą, į tikėjimo, draugystės ir jaunystės šventę – Lietuvos jaunimo dienas tema „Jus aš draugais vadinu“ (plg. *Jn* 15, 1–17) – Kaune birželio 28–30 d. suvažiavo apie 8 tūkst. jaunųjų dalyvių, beveik 500 savanorių iš visų septynių Lietuvos vyskupijų, taip pat jaunuolių iš Čikagos, Argentinos, Latvijos, Airijos, Ispanijos, net iš tolimojo Sibiro ir Korėjos. Į LJD kai kurie keliavo kaip tikri piligrimai – klaidėdiečiai į Kauną keturias dienas važiavo dviračiais, pėsčiomis keliavo Tiberiados brolių lydimas jaunimas. Šventėje dalyvavo ir jaunimą sveikino Lietuvos vyskupai bei apaštališkasis nuncijus. Jaunimo sielovadai patarnavo daugiau kaip 120 kunigų (iš visos Lietuvos). Šeštosios LJD pirmąkart vyko net tris dienas, o į Kauną atkeliavo iš Panevėžio (LJD čia buvo surengtos prieš trejus metus, 2010-aisiais).

Kauno centre, senamiestyje, kur ką tik buvo pasibaigusi LJD įžanga – pirmąkart surengta Misijų savaitė, kasdien gausėjo jaunų žmonių, pasipuošusių LJD atributika ir savo grupių skiriamaisiais ženklais. Prieš atidarymo šventę Santakoje birželio 28-osios vakarą LJD organizatoriai Kauno „Žalgirio“ arenoje vidudienį šį jaunimo renginį pristatė žiniasklaidos atstovams.

Pasak organizatorių, jaunimo šventėje nebūna žiūrovų – dalyviai liudija ir vieni su kitais bei miesto gyventojais dalijasi tikėjimo džiaugsmu. Komentuodamas šių metų LJD temą „Jus aš draugais vadinu“ Lietuvos Vyskupų Konferencijos Jaunimo reikalų tarybos pirmininkas vyskupas Arūnas Poniškaitis sakė, jog visų pirma buvo siekiama jauniems žmonėms pabrėžti, kad tikėjimo esmė yra asmeninis santykis su Dievu: „Ši evangelijos ištrauka parodo, kad ne mes esame tie, kurie pasirenka Dievą ar jį sukuria pagal savo vaizduotę, bet Dievas, būdamas slėpinys, iki galo nesuprantamas žmogaus protui, pasirenka mus. Norime akcentuoti mintį, kad kiekvienas žmogus yra Dievo mylimas vaikas – ne už kažkokius nuopelnus, kuriuos kažkada surinks, bet jau dabar ta meilė yra pagrindas, į kurį atsirėmęs žmogus gali keisti savo gyvenimą, atrasti viltį ir dalytis su kitais ta viltimi bei džiaugsmu.“

„Mūsų tikslas – sustiprinti jaunimo sielovadą, kad jauni žmonės patirtų Bažnyčią kaip draugų būrį“, – sakė Lietuvos jaunimo pastoracijos centro vadovė Roberta Daubaraitė-Randė. „Tikimės tikėjimo šventės, kad jauni žmonės yra laisvi ir laimingi tikėti ir gali tuo dalytis vieni su kitais“, – sakė V. Spangelevičiūtė-Kneižienė. Pasak LJD koordinatorės, Jaunimo dienų dalyvių skaičius kasmet didėja. Jaunuoliai turi progą tapti geresniais draugais tikėjimo kelionėje, atrasti, jog tikėjimas žmogui yra ne kančia, bet laisvė ir džiaugsmas.

Iškilmingas LJD atidarymo vakaras penktadienį Kaune, Nemuno ir Neries upių santakoje, aikštėje prie paminklo pal. Jonui Pauliui II, danguje skleidžiantis aitvarui su LJD ženklu, pradėtas teatro „Aura“ šokiu, o vėliau keliems tūkstančiams jaunų žmonių klausantis šio popiežiaus padrąsinančių žodžių, pasakytų Lietuvos jaunimui prieš 20 metų Dariaus ir Girėno stadione Kaune, įrašo. Nuotaikingais komentarais ir vaizdu scenoje buvo pristatytos pasirengimo LJD akimirkos, kaip LJD žinia pasiekė visų vyskupijų Jaunimo centrus, o aikštėje džiūgavusius jaunuolius vakaro vedėjai Benas Ulevičius ir Dalia Macevičiūtė pakvietė pristatyti savo vyskupijų grupes.

Sugiedojus LJD himną, jaunimą pasveikino Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sakydamas: „Brangus ir mylimas jaunime, iš visos Lietuvos – nuo Klaipėdos ir Vilniaus, nuo Druskininkų ir Biržų – atvykote į Kauną ir atsivežėte jaunatvišką nuotaiką, daug džiaugsmo ir drauge norą ieškoti ir

Kunigų paskyrimai Vilkaviškio vyskupijoje

Kun. ***Kęstutis Bekasovas*** atleistas iš Aleksoto parapijos klebono pareigų ir paskirtas Aleksoto parapijos altaristu.

Kan. ***Valius Zubavičius*** atleistas iš Liškiavos ir Gerdašių parapijų klebono pareigų ir paskirtas Aleksoto parapijos klebonu.

Kun. ***Jonas Cikana*** atleistas iš Šventežerio parapijos klebono pareigų ir paskirtas Liškiavos bei Gerdašių parapijų klebonu.

G. kan. ***Egidijus Juravičius*** atleistas iš Veisiejų bei Paveisininkų parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šventežerio parapijos klebonu.

Kun. ***Žydrūnas Burnys*** atleistas iš Išlaužo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Veisiejų bei Paveisininkų parapijų klebonu.

Kun. ***Jonas Jonuška*** atleistas iš Prienų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Išlaužo parapijos klebonu.

Kun. ***Marius Pėčelis*** atleistas iš Garliavos parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Prienų parapijos vikaru.

Kun. ***Valdemaras Smulskis*** atleistas iš Vilkaviškio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Garliavos parapijos vikaru.

Kan. emer. ***Vytautas Vaičiūnas*** atleistas iš Šlienavos parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šlienavos parapijos altaristu.

Kun. ***Antanas Mickevičius*** atleistas iš Ežerėlio bei Zapyškio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šlienavos parapijos klebonu.

Kun. ***Juozas Fakėjavas*** atleistas iš Bagotosios parapijos klebono pareigų ir paskirtas Ežerėlio bei Zapyškio parapijų klebonu.

Kun. ***Mindaugas Martinaitis*** atleistas iš Aleksoto parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Bagotosios parapijos klebonu.

G. kan. ***Robertas Bruzga*** atleistas iš Veiverių parapijos klebono pareigų ir paskirtas Garliavos parapijos altaristu-vikaru.

Kun. ***Kęstutis Vosylius*** paskirtas Veiverių parapijos administratoriumi.

Kun. ***Alfredas Nėnius*** atleistas iš Gelgaudiškio parapijos klebono pareigų

ir paskirtas Rudaminos parapijos klebonu.

Kun. ***Kęstutis Sprangauskas*** atleistas iš Rudaminos parapijos klebono pareigų ir paskirtas Gelgaudiškio parapijos klebonu.

Kun. ***Remigijus Maceina*** atleistas iš Liudvinavo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Igliaukos bei Gudelių parapijų klebonu.

Kun. ***Rimantas Simanavičius*** atleistas iš Igliaukos bei Gudelių parapijų klebono pareigų ir paskirtas Liudvinavo parapijos klebonu.

Neopresbiteris ***Deividas Baumila*** paskirtas Vilkaviškio parapijos vikaru.

Kun. ***Marius Rudzinskas*** atleistas iš Avikilų „Vaiko tėviškės namų" kapeliono pareigų.

Kun. ***Romas Budrevičius*** paskirtas Avikilų „Vaiko tėviškės namų" kapelionu.

Diak. ***Arnas Budrius*** paskirtas atlikti pastoracinę praktiką Vilkaviškio parapijoje. -Vk-

Miesto misijų savaitė Kaune

Birželio 23–27 d., artėjant Lietuvos jaunimo dienoms, Kaune surengta Miesto misijų savaitė. Šio evangelizacinio renginio sumanymas ir programa birželio 21 d. pristatyti spaudos konferencijoje Kauno arkivyskupijos kurijoje. Spaudos konferencija vyko netradicinėje vietoje – ant kurijos pastato stogo, ir tai labai atitiko pristatomo renginio dvasią, tą jaunatvę ir džiaugsmą, kuriuos netrukus Kaunui dovanojo pirmąkart Lietuvoje rengiama Miesto misijų savaitė ir didžiausias katalikiško jaunimo susitikimas – Lietuvos jaunimo dienos (LJD) paskutinį birželio savaitgalį, 28–30 d. Spaudos konferenciją vedęs Kauno arkivyskupijos atstovas spaudai Darius Chmieliauskas atkreipė dėmesį į galimą daugelio žmonių klausimą Bažnyčiai: kodėl sumanyta ši Misijų savaitė? Kodėl šiandien reikia skelbti Gerąją Naujieną „aikštėse ir nuo stogų" (plg. *Mt* 10) – kavinėse, gatvėse, prieplaukose ir pan.?

„Beveik metus ruošėmės LJD, bet prieš jas dar kilo sumanymas surengti Misijų dienų savaitę – ją padovanoti kauniečiams, sujudinti miestiečius su džiaugsmu, šypsenomis, kaip Dievo dovaną priimti jaunimą savo mieste", – sakė Kauno rasti geriausią Draugą – Jėzų Kristų, su kuriuo būtų gera ir saugu eiti per gyvenimą. Visų Lietuvos vyskupų vardu sveikinu jus, susirinkusius į Palaimintojo Jono Pauliaus II aikštę, ir linkiu pačių geriausių įspūdžių šiomis dienomis. Tegu šios dienos tampa abipusiu dovanojimu. Jūs padovanokite Kaunui katalikiško jaunimo pavyzdį. Tegu kauniečiai ir žiniasklaida eilinį kartą nustemba, kad susirinkus tūkstančiams jaunimo iš visos Lietuvos Kauno policija neturėjo jokio rimtesnio rūpesčio. Tegu jūsų pavyzdys paskatina visus Lietuvos jaunus žmones suvokti, kad tikras džiaugsmas surandamas tik tuomet, kai gyvename ne sau, bet turime drąsos dalyti save kitiems, kad gyvenimas tampa pilnas prasmės, kai jam vadovauja ne egoistiniai troškimai, bet Jėzus, kad žmogaus laimei nereikia alkoholio ir daug pinigų."

Jaunimą sveikino ir Kauno m. savivaldybės mero padėjėjas Zenonas Abramavičius ir savivaldybės Tarybos narė bei Jaunimo reikalų tarybos pirmininkė Gintarė Skaistė. Z. Abramavičius perskaitė mero Andriaus Kupčinsko sveikinimą ir trims dienoms simbolinį miesto šeimininko raktą perdavė arkivyskupui.

Džiūgaujanti jaunimo minia, nors jai ir teko kartkartėmis slėptis nuo lietaus po įvairiaspalviais skėčiais, nuoširdžiai giedojo Jaunimo dienų giesmes drauge su LJD liturginiu choru, vadovaujamu Eugenijaus Puzynios SJ, plojo, kartu dainavo ir pritardami šoko repuojant grupei „Chebra", grupei „Thundertales", Linui Adomaičiui ir kunigų grupei „Sacerdos". Pakviesti duoti priesaiką, LJD dalyviai tvirtai žadėjo būti drausmingais ir draugiškais renginio dalyviais.

„Dievas yra meilė. Pasilikite jo meilėje, kad jūsų džiaugsmas būtų tikras", – kvietė jaunimą vyskupas A. Poniškaitis, prikaldamas 2013 LJD lentelę prie Jaunimo dienų kryžiaus. Šio kelių jaunuolių atnešto kryžiaus atkeliavimas per aikštę buvo ypač jaudinantis atidarymo momentas: kryžius lėtai artėjo prie scenos, perduodamas per rankas, su tikėjimu ir meile liečiamas, apglėbiamas tūkstančių jaunų žmonių.

Išstačius Švenčiausiąjį Sakramentą ir jį pagarbinus – maldai vadovavo Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas – milžiniška jaunimo procesija su Švč. Sakramentu giedodama, melsdamasi iš Santakos vakarėjančio miesto didžiosiomis gatvėmis ėjo į pagrindinę LJD renginių vietą – „Žalgirio" areną. Prie jos nutiestu degančių žvakučių keliu Švč. Sakramentas atneštas į amfiteatrą, kur jis adoruotas per visą LJD laiką.

Šeštadienio rytmetį jaunimas rinkosi į katechezes Kauno parapijų ir rektoratų bažnyčiose. Su jaunimu susitiko brolis Jean-Marie iš Taizé, nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi, kun. Julius Sasnauskas OFM, kun. Domingo Avellaneda Cabanillas IVE, kun. Mozė Mitkevičius, kun. Kęstutis Dvareckas, kun. Mindaugas Malinauskas SJ ir kiti. Po pietų rinktasi į beveik 50 teminių užsiėmimų įvairiose institucijose, organizacijose, bendruomenėse (jaunimą priėmė ateitininkai, skautai, VDU, GTI, *Marijos radijas, Actio Catholica Patria*, Jono Pauliaus II piligrimų centras, Lietuvos šeimos centras ir kt., o seminaristai surengė ekskursiją po miestą). Jaunimas susitiko su kunigais, seminaristais, sesėmis ir broliais vienuoliais bei įvairių profesijų Bažnyčioje dirbančiais pasauliečiais, svarstė aktualias draugystės, lytiškumo temas, plėtė krikščioniškosios žinios, perkeičiančios visas žmogaus ir visuomenės gyvenimo sritis, supratimą, diskutavo apie krikščioniškąsias vertybes, kultūrą, jauno žmogaus savijautą šiuolaikiniame pasaulyje.

Sutaikinimo vakaras „Žalgirio" arenoje prasidėjo įspūdinga Pantomimos teatro aktoriaus Alekso Mažono teatrine improvizacija apie šiuolaikinio žmogaus ieškojimus. Dievo gailestingumui atverti širdis, susitaikyti su Viešpačiu

ir priimti jo meilę kvietė į jaunimą kreipęsis vysk. K. Kėvalas. Daug jaunuolių tą vakarą atliko išpažintis, kurių klausė čia pat arenoje labai gausiai jiems patarnavę kunigai.

Šlovinimo vakare arenoje koncertavo jaunimo labai laukta populiari muzikos grupė „Trinity“ (Olandija). Visus pradžiugino keturi jauni ir talentingi muzikantai, grojantys labai įvairiais instrumentais ir savo muzika šlovinantys Viešpatį. Vėliau giedojo jungtinis jaunimo choras, vadovavo daugelio jaunimo giesmių autorius Jeronimas Serebrinskas.

Tačiau ir gražiausia muzika bei šlovinimo džiaugsmas nepranoko tos akimirkos, kuri savo rimtimi ir įspūdžiu liks neužmirštama daugumai to vakaro dalyvių, kai prieš apšviestą Švč. Sakramentą suklupo visa „Žalgirio“ arena.

Sekmadienio programa po pusryčių prie „Žalgirio“ arenos prasidėjo rožinio malda, kurią iš pradžių vedė aktorė Dalia Michelevičiūtė. Prieš rožinį jaunimui buvo perskaitytas popiežiaus Pranciškaus laiškas Lietuvos jaunimui.

12 val. arenoje buvo švenčiama LJD kulminacija – iškilminga sekmadienio Eucharistija, kuriai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, nuncijus Luigi Bonazzi, visi Lietuvos vyskupai, kelios dešimtys kunigų. Giedojo LJD liturginis choras (vad. E. Puzynia SJ), grojo Kauno simfoninis orkestras. Pamaldas transliavo Lietuvos televizija ir daugybę reportažų iš LJD rengęs *Marijos radijas*. Arkivyskupas pilnutėlei arenai priminė maldavimus, kuriuos jaunuoliai rašė per visą pasirengimo LJD laiką ir kurių prisikaupė keturios pintinės. Ganytojas kvietė malda palydėti jaunimo prašymus, iš jų išskirdamas bene svarbiausią Lietuvai ir Bažnyčiai – kad Viešpats išgydytų ir išlaisvintų. (Užrašytomis jaunimo intencijomis toliau melsis seserys karmelitės Paštuvoje ir Dievo Apvaizdos seserys Utenoje.)

Per pamokslą arkivyskupas kalbėjo apie draugystę asmeniškai paliudydamas: „Jėzus man padovanojo labai didelį gerų žmonių būrį – kunigus, seseris vienuoles ir daug įvairaus amžiaus pasauliečių. Tiek gerų žmonių be Jėzaus aš niekuomet nebūčiau turėjęs, todėl šią Bažnyčios bendruomenę laikau pačia didžiausia Jėzaus dovana. Šiomis dienomis, manau, ir jūs akivaizdžiai pamatėte, kad draugystė su Jėzumi ir jums padovanojo labai daug gerų draugų. <…> Tačiau Jėzus nusivedė mane ne tik prie altoriaus, bet ir į kalėjimą, ir kai buvo galimybė jo išvengti, Jėzus patarė geriau rinktis nelaisvę, bet neišduoti savo principų. Paklausiau šito patarimo ir ilgiems metams praradau išorinę laisvę. Sakau, išorinę laisvę, nes vidinę laisvę gali atimti tik sąmoningai daroma nuodėmė. Jei ne Jėzus, tikrai nebūčiau buvęs nei lageryje, nei Sibire. Jėzus kvietė nedaryti kompromisų, rūpintis pavestais žmonėmis, jaunimu bei vaikais ir net imtis rizikingo darbo. Bet visuomet, net pačiais sunkiausiais gyvenimo momentais, jaučiau jį esant šalia. O kiek buvo šviesių, sklidinų tikro džiaugsmo dienų, mėnesių ir metų!“ Ganytojas ragino „maldauti Dievo palaimos Lietuvos jaunimui, susirinkusiam čia, „Žalgirio“ arenoje, ir pasklidusiam po Tėvynę ir už jos ribų, kad jie visi labai brangintų draugystę su Jėzumi, o kurie tos palaimos dar nėra patyrę, kad Jėzaus ieškotų ir jį surastų“.

Šv. Mišių pabaigoje jaunimą pasveikino apaštališkasis nuncijus arkiv. L. Bonazzi: „Brangūs draugai! Galime sakyti, kad LJD dar tik prasideda. Turime išeiti iš šios arenos su nuostabia dovana – draugyste su Jėzumi. Labiausiai ją branginkime!“ Nuncijus pavadino jaunimą Bažnyčios ateitimi, aušros, kuri jau švinta, gražiausiais spinduliais.

arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Arkivyskupijos komandai tai didelis iššūkis, bet sykiu ir atsiliepimas į Viešpaties kvietimą. „Viliuosi, kad jis bus palaimingas“, – sakė arkivyskupas.

Pasak Misijų savaitės iniciatorės ir LJD koordinatorės Vaidos Spagelevičiūtės-Kneižienės, Miesto misijos Europoje prasidėjo prieš 10-metį. Penki Europos kardinolai svarstė, kaip prakalbėti šių dienų pasauliui, ir pasiūlė tokias misijas nuolat rengti vis kitame Europos mieste (jau vyko Vienoje, Paryžiuje, Lisabonoje, Bratislavoje ir kt.). „Jėzus ėjo pas žmones“, – sakė Vaida, pabrėždama, jog Misijų savaitės siekis – skelbti tikėjimo žinią šiuolaikine kalba, megzti dialogą, išgirsti, kuo žmonės gyvena. Įvairios miesto erdvės ir yra vietos susitikti su nedrįstančiais užeiti į bažnyčias.

„Mes turime dalytis tuo, ką turime – gyvenimo prasmės suvokimu, savo tikėjimo dovana. Žmonės praradę prasmę, praradę aistrą, nuotaiką gyventi – mūsų tėvynė pirmauja tokiais liūdnais skaičiais. Mūsų supratimu, miestui tokia Misijų savaitės dovana yra gelbėjanti“, – sakė arkivyskupijos augziliaras vysk. Kęstutis Kėvalas. Pasak ganytojo, renginiai vyks aplink pagrindinę miesto aikštę – Rotušę. Kavinių ir kitos erdvės – šiuolaikiniams žmonėms įprastos susitikimų vietos, tai draugiška galimybė susitikti, puoselėti mieste džiaugsmo ir vilties kultūrą. Į žurnalistų klausimą, kaip šį evangelizacijos iššūkį priima kunigai, vyskupas sakė, jog jie, viena vertus, jaudinasi, kaip pasiseks, ar bus priimti, bet sykiu ir nori pabandyti evangelizaciją neformaliose aplinkose. „Kunigai pasirengę atvirai priimti iššūkius ir priekaištus. Pati Bažnyčia turi suteikti erdvę tam priekaištui išsakyti ir į jį atsakyti“, – sakė vyskupas, vildamasis, jog, be siūlomų pokalbių temų, žmonės išsakys ir savų, „karštų“ klausimų. „Vis dėlto tai eksperimentas, nežinome, kaip baigsis. Bet tai žingsnis iš Bažnyčios erdvės į miesto erdvę švenčiant Tikėjimo metus. Norisi Bažnyčios erdvę padaryti artimesnę žmogui“, – sakė vysk. K. Kėvalas.

Misijų savaitė apėmė plačias miesto erdves – „Daugirdo“ amfiteatrą senojoje prieplaukoje, senamiesčio kavines, Istorinės prezidentūros kiemelį, senąją Šv. Jurgio Kankinio (pranciškonų) bažnyčią, 600 metų jubiliejų šiemet mininčią arkikatedrą ir kt. Čia pasklido daugiau kaip 100 evangelizuotojų komanda iš

Lietuvos bei Slovakijos – vyskupai, kunigai, vienuoliai, jaunimas. Katechezėmis ir tiesiog draugiškais pašnekesiais su kunigais (ne tik Kauno, bet ir Vilniaus arkivyskupijos, Panevėžio, Vilkaviškio, Telšių vyskupijų) senamiesčio kavinėse patraukliomis temomis, koncertais, Dievo žodžiu arkikatedroje, filmų peržiūromis bei diskusijomis, specialia programa vaikams, šeimoms penkias dienas dalytasi tikėjimo žinia. Vilties tomis dienomis buvo nunešta ir į Pravieniškių pataisos darbų koloniją. Renginiai (nemokami), pritaikyti įvairiam amžiui, kvietė kauniečius ir miesto svečius atrasti savo gyvenime tris didžiąsias M: MĄSTYK, MYLĖK, MELSKIS!, o jų organizatoriai ir dalyviai su jaunatviška energija miestui liudijo: ŠITOKS YRA MŪSŲ DIEVAS! Misijų savaitę kasdien lydėjo vakaro malda už Kauno miestą, taip pat nenutrūkstama Švč. Sakramento adoracija už LJD sėkmę Pranciškonų bažnyčioje, šv. Mišių malda arkikatedroje. Kauniečiai nuo pat pirmojo vakaro birželio 23 d. susidomėjo plačiai skleista Misijų savaitės programa, o kai kurie renginiai dalyvių skaičiumi ir jų teigiamomis reakcijomis pranoko lūkesčius. Per 100 jaunųjų komandos narių tą dieną su jauduliu dalyvavo šv. Mišiose Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje, kur pirmąkart Lietuvoje rengiamai evangelizacijai palaiminimą ir siuntimą Viešpaties vardu suteikė Mišioms vadovavęs vysk. K. Kėvalas.

Jau pavakare miestiečius, kurių Joninių išvakarėse netruko vaikštinėjančių ir besiilsinčių Santakos parke ir prieplaukoje, stropiai skrajutes daliję Misijų savaitės savanoriai nuoširdžiai kvietė į amfiteatrą pažiūrėti šokio spektaklio „Nematomas regėtojas“. Vėliau pilname žiūrovų amfiteatre suskambo br. Tomeko (kun. Tomasz Pilch OFM Cap.) ir draugų giedamos giesmės, ritmu ir prasmingais dainų tekstais džiugino žinomos grupės „Saulės broliai“, „Thundertale“ bei svečiai iš Slovakijos „Rieka Zivota“. Visus sveikinęs vysk. K. Kėvalas pabrėžė šio vakaro draugišką atmosferą, taip pat krikščioniškosios kultūros, kuri yra neatskiriama praeities ir šiandienos dalis, nešamą vilties žinią. Koncertus „Kad mūsų džiaugsmui nieko netrūktų“ amfiteatre vedė kun. Artūras Kazlauskas ir Vaida Spangelevičiūtė-Kneižienė.

Birželio 24-ąją, pasibaigus Šv. Jono Krikštytojo Gimimo iškilmei arkikatedroje ir arkivyskupijos dienos konferen-

Plojimų palydėtiems visų vyskupijų Jaunimo centrų atstovams arkiv. S. Tamkevičius įteikė dovanas – „Draugystės“ ikonas, vėliau vyskupai suteikė jaunimui ganytojiškąjį palaiminimą.

Ir pasibaigus Eucharistijos šventimui, jaunimas neskubėjo pietų ir keliauti į namus: sugiedojus LJD himną, dar ilgai netilo ovacijos, garsiais plojimais liejosi džiaugsmas dėkojant Viešpačiui už šių dienų bendrystę, turiningą, įvairią programą, bendrą maldą, savanorių ištvermingumą. LJD baigėsi atsisveikinimo agape prie „Žalgirio“ arenos Nemuno saloje.

-dg-

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai

Liepos 1 d. popietę netoli Žemaičių Kalvarijos esančioje istorinėje vietoje, vadinamoje Panų kalnu, 16 val. šv. Mišiomis tradiciškai pradėti Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai. Susirinko didelis būrys tikinčiųjų, ypač gausiai dalyvavo iš įvairių parapijų atvykę Marijos legiono nariai. Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupo vikaras, apašt. prot. Juozapas Pranciškus Gedgaudas, koncelebravo keletas Telšių vyskupijos kunigų. Šv. Mišių metu giedojo Alsėdžių parapijos sumos choras, pamokslą pasakė Telšių kunigų seminarijos prefektas kan. Andriejus Sabaliauskas.

Tos pačios dienos vakarą Žemaičių Kalvarijos bazilikoje iškilmingais Mišparais pradėti švęsti jubiliejiniai Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai. Mišparams vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, kartu meldėsi Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Telšių vyskupo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Žemaičių Kalvarijos bazilikos kanauninkų kapitulos kanauninkai, atvykę kunigai. Mišparus giedojo Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos grigališkojo choralo grupė, vadovaujama Vidmanto Budrecko.

Pamaldų pradžioje Telšių vyskupas pasveikino gausiai susirinkusius maldininkus bei garbų svečią – Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską. Telšių ganytojas priminė, jog šie metai ypatingi – jubiliejiniai, nes švenčiame Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejų ir Bazilikos 25-metį, taip pat prisimenamas prieš 20 metų įvykęs pal. popiežiaus Jono Pauliaus II vizitas Lietuvoje. Vysk. J. Boruta SJ gyvai papasakojo įspūdžius iš susitikimų su palaimintuoju ir priminė jo didelį ir nuoširdų dėmesį šiai šventovei.

Šventojo Rašto skaitinį komentavo ir savo įžvalgomis pasidalijo Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas. Jis ugningai kalbėjo tikintiesiems apie būtinybę atverti savo širdis Viešpačiui, kvietė drąsiai atsigręžti į jį ir gyventi jo malonėje. Pamokslininkas gyvai kalbėjo apie neseniai vykusias Lietuvos jaunimo dienas Kaune, džiaugėsi jaunų žmonių noru išgirsti autentišką liudijimą apie Dievą. Drąsino švenčiant Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejų dar labiau gilintis į Dievo žodį, aktyviai dalyvauti Bažnyčios gyvenime, nepasiduoti puolimams ir sunkumams. Vyskupas J. Ivanauskas kvietė padaryti savo širdyse vietos Viešpačiui, nes dažnai jos būna pripildytos ir perpildytos mūsų žmogiškumo.

Liepos 2-ąją, pirmąją Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų dieną, melstasi už *Caritas* darbuotojus, savanorius, medikus ir ligonius. Tą dieną Žemaičių Kalvarijos parapinių *Caritas* senelių globos namų, kuriuose šiuo metu gyvena daugiau nei 20 vyresnio amžiaus žmonių, koplyčioje 10 val. aukotos šv. Mišios. Joms vadovavo ir jų metu pamokslą pasakė Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, kartu meldėsi senelių namų direktorius kan. Jonas Ačas.

Pagrindinėms 12 val. šv. Mišioms bazilikoje vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Skuodo dekanato ir iš kitur atvykę kunigai. Šv. Mišių pradžioje į gausiai susirinkusius tikinčiuosius bei *Caritas* darbuotojus ir talkininkus kreipėsi Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Pasveikinęs visus jis priminė Bažnyčios mokymą apie būtinybę kiekvienoje parapijoje kurti *Caritas* organizaciją, plėtoti artimo meilės darbus, nes būtent tai atspindi tikrąjį krikščioniškumą. Šv. Mišių metu pamokslą pasakė Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius SJ, giedojo Skuodo Švč. Trejybės parapijos sumos choras, vadovaujamas vargonininko Bronislovo Anužio.

Sakydamas pamokslą arkivyskupas analizavo tos dienos Evangelijos ištrauką apie Šventąją Šeimą. Pamokslininkas išryškino keletą svarbių dalykų: Šventosios Šeimos ištikimybę vykdant tai, ko reikalauja Dievas, meilę, susiklausymą, rūpinimąsi vienas kitu. Tai buvo pamatas, ant kurio stovėjo Šventoji Šeima. „Klusnumas Dievui ir tarpusavio pagarba bei meilė yra nepajudinama uola, ant kurios gali būti sėkmingai statomas kiekvienos geros šeimos namas“, – sakė arkivyskupas. Jis taip pat kalbėjo ir apie dar vieną pamoką – visus įvykius, kad ir kas mums gyvenime nutiktų, būtina svarstyti Dievo šviesoje, kaip tai darė Marija. Arkivyskupas, apžvelgdamas dabartinę Lietuvos ir visos Europos situaciją, analizavo vykstančius neigiamus procesus, griaunančius moralės normas ir šeimos institucijos pagrindus. Baigdamas sakyti pamokslą jis sakė: „Evangelistas pažymi, kad Marija visus tuos dalykus svarstė savo širdyje. Šis tylus svarstymas – pati gražiausia malda, kuri augina mūsų tikėjimą, o mūsų širdyje kuria ramybę ir pasitikėjimą Dievo apvaizdos vedimu.“

Liepos 3-iąją, antrąją atlaidų dieną, melstasi už kunigus, seminarijas, šv. Mišių patarnautojus ir prašyta naujų pašaukimų. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupas emeritas J. Kauneckas, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM ir apie šimtas kunigų. Sumos metu giedojo Telšių katedros didysis sumos choras, vadovaujamas vargonininkės Dalios Pleškienės.

Per pamokslą Panevėžio vyskupas emeritas J. Kauneckas dalijosi įžvalgomis apie kunigų vaidmenį šių dienų visuomenėje. Jis ragino visus nuolat dalyvauti Dievo reikaluose, apmąstyti Dievo žodį savo širdyje, atsiverti Dievo malonei, gyventi taip, kaip trokšta Dievas. Pateikdamas pavyzdžių, kaip Dievas kviečia žmones į savo vynuogyną, ganytojas priminė svarbią tiesą – Dievas žmogaus gyvenime turi būti svarbiausias, o jau tada įgyja prasmę ir visi kiti dalykai.

Liepos 4 d. melstasi už tikybos mokytojus ir katechetus. 10 val. Žemaičių Kalvarijos kultūros centre jiems surengta konferencija. Gausų tikybos mokytojų ir katechetų būrį pasveikino Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Konferencijoje pagrindinį pranešimą skaitė Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas. Susirinkusiesiems jis kalbėjo apie Dievo skelbimo šių dienų pasaulyje aktualijas, sunkumus bei pasitaikančius išbandymus. Išsamiai pristatydamas Bažnyčios mokymo apie katechizavimą ir tikėjimo tiesų perdavimą esmę, arkivyskupas drąsino mokytojus nebijoti, drąsiai liudyti tikėjimą, gyventi Kristaus dvasia, remtis Dievo žodžiu, nuolat tobulinti savo dvasinį gyvenimą, skaityti įvairią literatūrą.

Lietuvos ir Telšių vyskupijos katechetikos centro direktorius mons. kan. Rimantas Gudlinkis ir Telšių vyskupijos katechetikos centro metodininkė Margarita Petrauskaitė aptarė per praeitus metus nuveiktus darbus, pristatė kvalifikacijas pakėlusius tikybos mokytojus, įteikė jiems atminimo dovanėles, cijai, šeimos rinkosi į pikniką Santakoje – įsikūrusios gamtoje, ant paklotėlių, užkandžiavo, džiaugėsi Palemono parapijos vaikų cirko programa ir kt. Po pietų tądien ir vėliau senamiesčio praeiviai turėjo progą, lankydami arkikatedrą, klausytis čia skaitomo Dievo žodžio. Pavakare Teatro klube katechezę vedė kun. Mindaugas Martinaitis.

Vakare prasidėjo netikėčiausias savaitės momentas – pašnekesiai kavinėse su kunigais. Apie 100 žmonių (ne visi ir tilpo) viešbučio „Daugirdas“ vestibiulyje klausėsi kun. Erasto Murausko, kuris kalbėjo tema „Pats didžiausias priešas – aš“. Daugiau kaip 30 žmonių „Sadutės“ kavinėje dalyvavo kun. Lino Šipavičiaus pokalbyje apie Šventąjį Raštą kaip vieną seniausių žmonijos istorijos kūrinių. Amfiteatre koncertavo Gediminas Storpirštis, kun. Erastas Murauskas ir Darius Žvirblis. „Rieka Zivota“ nariai ne tik giedojo, bet ir liudijo, kaip po truputį Viešpats leido jį atrasti kaip didžiausią grožį ir gėrį, užpildė gyvenimo tuštumą. Koncertą lydėjo lietus, bet, kaip sakė koncerto vedėjas kun. A. Kazlauskas, krikščionys be vandens negali – jie kaip žuvys Viešpaties tinkle, jie visa priima kaip dovaną.

Birželio 25 d. prasidėjo vaikų programa Istorinėje prezidentūroje. Nemažai praeivių patraukė Gerų darbų kiemelis Vilniaus g. prie arkivyskupijos Šeimos centro, į kurį pailsėti kvietė spalvingas plakatas, o Kauno verslo paslaugų mokyklos bendruomenė, be kita ko, – netgi nemokamai susišukuoti. Jaunimo centro kiemelyje valandėlę misionierišku užsidegimu dalijosi Bohušas Živčákas (Slovakija). Evangelizacija, pasak svečio, dar tebėra „nepatogus“ žodis, nors pal. Jonas Paulius II kėlė uždavinį Bažnyčiai visą energiją atiduoti evangelizacijai – tai yra tam, kad pakrikštytieji iš tikrųjų susitiktų Viešpatį, „išpakuotų“ per Krikštą gautas dovanas. Katechezę „Meilė ir priklausomybė – tai draugai ar priešai?“ vedė kun. Mindaugas Kučinskas. „Skliautų“ kavinėje kun. Arnoldas Valkauskas kalbėjo tema „Piktoji dvasia – mitas ar tikrovė?“, atkreipdamas dėmesį, jog žmonės kartais nesuvokia dvasinio gyvenimo rimtumo. „Sadutės“ kavinėje kun. A. Kazlauskas plėtojo pašnekesį tema „Kalbėtis su Dievu – šizofrenija?“ Dalyviai mielai dalijosi savo maldos patirtimi, o kun. A. Kazlauskas priminė, jog pats Jėzus mokė, kaip reikia

melstis, be to, pati malda kuria tikėjimą, o ne atvirkščiai, kaip neretai manoma. „Viešpatie, Tu esi mano meilė – miestas, kuriuo galiu pasitikėti" – vakare prieplaukos amfiteatre Viešpatį šlovino „Rieka Zivota", o vėliau pilnutėlis klausytojų amfiteatras sveikino Muzikos ir teatro akademijos nuotaikingąjį bigbendą „Sweat Band" bei „Quorum".

Birželio 26 d. Rotušės aikštėje įsikūrusioje „Sadutės" karuselėje susirinkusius klausytojus vysk. K. Kėvalas akino „rinktis (ne)viltį" teigdamas, jog galingas vilties pagrindas žmogui – požiūris, kad jo gyvenimas turi galutinę prasmę ir tikslą. Tai prieš 2 tūkst. metų žmonijai atskleidė Jėzus Kristus, parodęs, kad Dievas myli žmogų, kad esame broliai ir seserys. Vilties vaisius žmonija mato krikščionybės civilizacijoje, kultūroje; to nematyti ir nepriimti – tai grįžti į žmonijos priešaušrį, mitologinę mąstyseną. „Apsimoka" priimti tai, kas žmonijos jau išbandyta, priimta, be to, niekas kitas nesiūlo žmogui daugiau, nei Jėzus, kuris siūlo gyvenimą su prasme ir be pabaigos.

Senamiesčio vyninėje diskusiją tema „Ar seksas yra meilė" vedęs t. Gintaras Vitkus SJ apgailestavo dėl netikrumo žmonių santykiuose, kurį sukelia partnerystė, taip pat dėl to, jog žmonės ir šioje subtilioje bendravimo srityje yra linkę vienas kitu pasinaudoti. „Bernelių užeigoje" kun. Kęstutis Dvareckas, atsakęs į daugybę užduotų klausimų, atkreipė dėmesį, jog priklausomybės nėra asocialių, neišsilavinusių žmonių problema; nėra ir lengvų, nekenksmingų svaiginimosi būdų. Priimti save, savo gyvenimą, gerbti jį, kaip gerbia ir myli Dievas, – tai galimybė pakilti. Į vakaro programą prieplaukoje atėjusius kauniečius tąkart pasitiko svetingai muzikantų ištartas: „Labas vakaras, draugai!" ir tranki krikščioniškojo roko muzika – koncertavo „Conventus", Benas ir „Quest".

Tuo pat metu Šv. Jurgio konvento (pranciškonų) koplyčioje br. Paulius Vaineikis OFM vedė katechezę apie krikščioniškąją ikonografiją, padedančią atpažinti Jėzų kaip Asmenį. Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčioje vyko vidinio gydymo pamaldos norėjusiems susitaikyti su Dievu, kitais ir savimi.

Birželio 27-ąją kasdienių katechezių ciklą pavakare tęsė kun. Arūnas Simopadėkos raštais pagerbė aktyviausius, geriausiai tikybos pamokas organizavusius ir į parapinę veiklą įsitraukusius tikybos mokytojus ir katechetus.

Po konferencijos tos dienos pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Kauno arkivyskupo metropolito pagalbininkas vyskupas K. Kėvalas, nemažas būrys kunigų iš Šilutės dekanato bei kitų parapijų. Šv. Mišiose giedojo Pagėgių parapijos sumos choras, vadovaujamas vargonininko Felikso Alimo.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas, sakydamas pamokslą, atkreipė dėmesį, jog Dievas kviečia žmogų būti liudytoju, jo mokslo skelbėju. Būtent tas pašaukimas padaro žmogų laimingą. Arkivyskupas išryškino gyvybės dovanos svarbą ir Krikšto malonę. Per Krikštą mes tapome nuplauti, atgimdyti, tapome Dievo šventovėmis. Krikštas perkeičia mus ir suteikia mums visai kitą žmogiškosios egzistencijos lygmenį – orientuoja mus į amžinąjį gyvenimą, padaro Bažnyčios nariais. Arkivyskupas ragino nebijoti būti Dievo meilės nešėjais.

Liepos 5-ąją šventovėje kartu su iš Šilalės dekanato atvykusiais tikinčiaisiais ir visais maldininkais meldėsi apie pusantro šimto policininkų, teisėsaugos, migracijos tarnybos darbuotojų. Pagrindinėms tos dienos šv. Mišioms vadovavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, vyriausiasis Lietuvos policijos kapelionas kun. Aušvydas Belickas, Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato kapelionas kan. Remigijus Saunorius, Šilalės dekanato ir iš kitur atvykę kunigai. Šv. Mišių metu giedojo Šilalės miesto kultūros centro vyrų ansamblis, vadovaujamas Antano Kazlausko. Pamokslą pasakė apaštališkasis nuncijus. Jis kalbėjo apie būtinybę mokytis iš Dievo Motinos Marijos, nes ji savo gyvenimu mus moko trijų dalykų – klausymo, apsisprendimo ir veikimo. Būtent klausydamasi ir įsiklausydama Marija apsispręsdavo ir tada pradėdavo veikti. Tai akivaizdžiai matyti iš jos gyvenimo. Ji viską darė mylėdama, ir mes pakviesti veikti mylėdami.

Liepos 6-ąją Žemaičių Kalvarijos šventovėje buvo meldžiamasi už mūsų kaimynus brolius latvius, kurie nuo pat ryto iš įvairių Latvijos vietovių rinkosi į atlaidus. Taip pat tą dieną į Žemaičių Kalvariją rinkosi jaunimo piligrimų grupės iš Kretingos, Palangos, Mažeikių, Kražių. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Jelgavos ir Liepojos vyskupijų vyskupas ordinaras Edvards Pavlovskis, koncelebravo Jelgavos vyskupas emeritas Antonis Justs, Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas, Akmenės dekanato bei iš Latvijos ir kitų Lietuvos vyskupijų atvykę kunigai. Šv. Mišiose giedojo Akmenės dekanato jungtinis choras, vadovaujamas Akmenės parapijos vargonininkės Žydrūnės Kazlauskaitės, taip pat giedojo ir iš Latvijos atvykę tikintieji. Pamokslą pasakė Jelgavos vyskupas emeritas Antonis Justs.

Šv. Mišių pradžioje piligrimus pasveikino Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Jis į brolius latvius kreipėsi latviškai ir visiems priminė Žemaičių Kalvarijos šventovės sąsajas su latvių mylima šventove Agluonoje, kurioje, kaip ir Žemaičių Kalvarijoje, dirbo vienuoliai dominikonai, o, 1889 m. Žemaičių Kalvarijoje veikiantį dominikonų vienuolyną caro valdžiai uždarius, paskutiniai vienuoliai iš čia buvo išvežti į Agluoną, kur ir palaidoti.

Per pamokslą vyskupas Antonis Justs kalbėjo apie dviejų tautų – latvių ir lietuvių sąsajas ir susitikimo su Kristumi svarbą. Žmogus, savo gyvenimo kelyje susitikęs Kristų, keičia gyvenimo kryptį, tai jam padeda atpažinti savo pašau-

kimą. Vyskupas priminė, jog visi per krikštą tampame Dievo vaikai, tos pačios Bažnyčios nariai. Dvi krikščioniškos tautos – lietuvių ir latvių – susitikdamos šioje šventovėje atneša bendrystės, tarpusavio palaikymo, o svarbiausia – tikėjimo vienybės žinią. Vyskupas kvietė šią vienybę puoselėti ir branginti, nes tai apibūdina krikščioniškumo esmę.

Liepos 6-osios vakaras Žemaičių Kalvarijoje buvo skirtas jaunimui. Bazilikoje vyko Švč. Sakramento adoracija. Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, būrelis kunigų. Šv. Mišių ir Švč. Sakramento adoracijos metu giedojo Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos jaunimo choras, vadovaujamas vargonininko Petro Katausko. Šv. Mišių pradžioje į jaunimą kreipėsi Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Vyskupas L. Vodopjanovas OFM pamokslo metu kalbėjo jaunimui apie santykį su Jėzumi ir kvietė, kad jauni žmonės būtų atviri Kristui savo gyvenimo kelyje.

Po šv. Mišių jaunimas su Žemaičių Kalvarijos miestelio gyventojais ir Telšių vyskupu J. Boruta SJ sugiedojo Lietuvos Respublikos himną. Paskui, giedodami Kalnų giesmes, išėjo į Kryžiaus kelią, kur klausydamiesi kunigų sakomų pamokslų, melsdamiesi apmąstė Kristaus kančią ir jo meilę žmonėms.

Liepos 7-ąją, sekmadienį – pagrindinę Atlaidų dieną, melstasi už jaunimą ir jaunas šeimas. Minios maldininkų nuo ankstyvo ryto plūdo į šventovę, didžiuliai būriai ėjo Kryžiaus kelią, giedojo Kalnų giesmes. Pagrindinėms šv. Mišioms, kurias tiesiogiai transliavo Lietuvos televizija ir radijas bei *Marijos radijas*, vadovavo iškilmingai maldininkų ir kan. Jono Ačo prie bazilikos didžiųjų šventoriaus vartų sutiktas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Koncelebravo LVK pirmininkas, Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius SJ, Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas L. Vodopjanovas OFM, Kaišiadorių vyskupas emeritas J. Matulaitis, Lietuvos pranciškonų ordino provincijolas br. kun. Astijus Kungys, Klaipėdos dekanato ir iš kitur atvykusių kunigų būrys. Šv. Mišių metu giedojo Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės ir Šv. Juozapo Darbininko parapijų jungtinis choras, vadovaujamas kompozitoriaus prof. Gedimino Purlio. Chorui pritarė iš Klaipėdos atvykęs pučiamųjų orkestras.

Sakydamas pamokslą kardinolas kalbėjo apie tikėjimo svarbą ir pasidžiaugė, jog žemaičiai per 600 metų nuo tada, kai per Krikštą tapo Viešpaties malonių dalininkais, apgynė savo krikščionišką, katalikišką tapatybę ir iki šių dienų puoselėja savo tikėjimą. Jo Eminencija kalbėjo apie šeimos svarbą ir jos puoselėjimo būtinybę. Jis pasidalijo savo prisiminimais apie savo motiną, kuri išmokė jį melstis ir padėjo suvokti pagrindines gyvenimo ir tikėjimo tiesas. Anot pamokslininko, Dievas yra visa ko centras, taip pat ir šeimos gyvenime. To patyrimo kardinolas kvietė mokytis iš Marijos – Krikščioniškųjų Šeimų Karalienės.

Liepos 8-ąją melstasi už vienuolius, vienuoles ir melsta pašaukimų į pašvęstąjį gyvenimą. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Vilniaus arkivyskupo metropolito augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Gargždų dekanato bei iš kitur atvykę kunigai ir kunigai vienuoliai. Šv. Mišiose meldėsi ir būrelis seserų vienuolių. Giedojo Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos didysis sumos choras, vadovaujamas vargonininko Petro Katauskio, chorui pritarė pučiamųjų orkestras iš Telšių, vadovaujamas Adolfo Lukošiaus.

Per pamokslą vyskupas Arūnas Poniškaitis išryškino Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus šventimą Tikėjimo metais. Jis kalbėjo apie tikėjimo ir Krikšto navičius Teatro klube nuotaikinga katecheze apie maldą – ji nuobodi, o gal, kunigo žodžiais, – ir sunki? Tai kodėl gelbsti tūkstančiams? O susitikimai su dvasininkais – vysk. Kęstučiu Kėvalu ir t. Aldonu Gudaičiu SJ – vyko pilnutėliame „Daugirdo“ viešbučio vestibiulyje ir „Skliautuose“.

Po vakaro koncerto amfiteatre (koncertavo Linas Adomaitis ir „Šventara“) už Misijų savaitę Viešpačiui dėkota šv. Mišiose arkikatedroje bazilikoje, kurios skliautais tą vakarą iš jaunų žmonių širdžių liejosi džiaugsmingas Viešpaties šlovinimas. Homilijoje Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sakė, jog nepriklausomai nuo savo pasaulėžiūros kiekvienas žmogus stato savo gyvenimo namus. Gaila, bet dažnai matome juos nesustabdomai griūvančius. Arkivyskupas pasidalijo su jaunimu, kaip pats sakė, „receptu“ – gyvenimui reikia labai stipraus motyvo. Toks motyvas jaunam žmogui būtų pasiryžimas rinktis gyventi kaip Dievo vaikui.

Visuotinėje maldoje jaunimas meldėsi už Bažnyčią, už šeimas, dėkojo už tikėjimo malonę sykiu prašydami atsivertimo Dievo dar nepažįstantiesiems, už kiekvieną per Misijų savaitę sutiktą žmogų, už LJD savanorius. -kait-

Padėkos šv. Mišios

Birželio 24-ąją, Šv. Jono Krikštytojo gimimo iškilmės dieną, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas sukvietė vyskupijos kunigus ir vyskupijos savivaldybių merus, darbuotojus, seniūnus į padėkos šv. Mišias Panevėžio katedroje. Iškilmėse dalyvavo Lietuvos kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, Kaišiadorių ordinaras vysk. Jonas Ivanauskas, Vilkaviškio ordinaras vysk. Rimantas Norvila, Telšių ordinaras vysk. Jonas Boruta SJ, Vilniaus augziliaras vysk. Arūnas Poniškaitis, vyskupai emeritai Juozas Matulaitis ir Juozas Preikšas, nunciatūros darbuotojas mons. dr. Giovanni Gaspari, Panevėžio bei kitų vyskupijų kunigai, daug tikinčiųjų. Šv. Mišias transliavo *Marijos radijas*.

Šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė pats iškilmių šeimininkas vysk. Jonas Kauneckas. Vyskupas dėkojo rajonų merams, seniūnams, vyskupijos kunigams už sėkmingą bendra-

darbiavimą, trumpai apžvelgė darbo rezultatus. Pamoksle, be kita ko, sakė: „Mano vyskupavimo vizija buvo atkurti bendruomenes. Tikiuosi, kad tai iš dalies pavyko. Dėkoju, kad taip nuoširdžiai mane priėmėte. Taip nuoširdžiai sutikote šioje katedroje 2002 metais. Su jumis buvau tik vienuolika metų. Nuostabiausias man visuomet buvo Panevėžio kraštas. Čia praleidau ilgus mokslo metus. Panevėžio vyskupijoje dirbau krizės laikais. Koks Panevėžio žmonių jautrumas. Koks išskirtinis lietuvių nuoširdumas, gerumas. Niekada jūsų neužmiršiu. Niekada nenustosiu dėkoti už jus Dievui. Norėjau, kad jūsų džiaugsmai ir jūsų skausmai man būtų labai artimi. Vertinau kiekvieną bendravimo su jumis minutę. Prisimenu varpų šventinimo iškilmes įvairiose parapijose. Džiaugiausi, kai pakilote į kovą, kad Raguvėlėje nebūtų alaus baro. O paskui Krinčine. Pasvalio jaunimas pareikalavo, kad Pasvalio dienos būtų be alkoholio. Mačiau jūsų ašaras, kai tekdavo palikti parapijas be kunigų. Ar pavyko nors truputėlį tą skausmą sumažinti? Ar pavyko atkurti bendruomenes? Buvo daug įrengta bendruomenės namų, laidojimo patalpos, parapijos namai. Pirmaisiais mano vyskupavimo metais sunku buvo laidoti jaunus kunigus. Dėkoju kunigams, kad dauguma išlaiko kunigų ištikimybės priesaiką. Man asmeniškai brangi buvo įvesta adoracija Panevėžio katedroje. Su poetu A. Jakštu-Dambrausku noriu dėkoti: „Ačiū Dievui už dosnumą jo gausingą; už pasaulio šio gražumą stebuklingą."

Po Mišių Panevėžio katedroje vysk. Joną Kaunecką nuncijaus Luigi Bonazzi vardu sveikino jo atstovas mons. dr. Giovanni Gaspari. Sveikinime, be kita ko, sakoma: „Džiaugsmas yra jūsų savybė. Jūs esate nuolankus ir laimingas vyskupas. Jūs drąsiai skelbiate Evangelijos žodį, esate šeimų gynėjas ir draugas. Žinau, kaip gausiai jūsų homilijų klauso tikintieji per Marijos radiją. Jūs turite tokį Ganytojo uolumą, kokį retai galima sutikti. Jei reiktų trumpai atsakyti, kas yra vysk. Jonas Kauneckas, turbūt reikėtų pasakyti – tai vyskupas, kuris labai myli Bažnyčią." Po iškilmių Panevėžio katedroje žmonės rinkosi į Vysk. K. Paltaroko gimnaziją, kur gausūs sveikintojai dėkojo ganytojui ir išsakė nuoširdžius palinkėjimus. Vėliau nuoširdžiai bendrauta agapėje. Birželio 6 d. 75-ojo gimtadienio jubiliejaus proga vyskupą sakramento santykį ir to santykio svarbą žmogaus išganymo kelyje. Kreipdamasis į Dievui pašvęsto gyvenimo atstovus išryškino jų pašaukimo svarbą šių dienų visuomenėje. Vyskupas linkėjo visiems būti Kristaus dvasios nešėjais ir liudijant jį savo gyvenimu būti kitiems Dievo artumo patirties priežastimi. Jis padrąsino to mokytis iš Marijos.

Liepos 9-ąją melstasi už žemdirbius, ūkininkus, transporto bei kelių priežiūros darbuotojus. 11 val. Žemaičių Kalvarijos miestelio aikštėje iki pagrindinių šv. Mišių gausiai susirinkusiems piligrimams koncertavo Šiaulių miesto pučiamųjų orkestras. Šis koncertas – kelininkų dovana miestelio gyventojams bei atlaidų dalyviams.

Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Tauragės dekanato ir iš kitur atvykusių kunigų būrys. Šv. Mišiose giedojo Tauragės Švč. Trejybės parapijos sumos choras, vadovaujamas vargonininkų Sauliaus Bernoto ir Jūratės Kaplanaitės. Chorui pritarė Šiaulių miesto pučiamųjų orkestras ir iš Telšių atvykęs pučiamųjų kvartetas. Šv. Mišiose meldėsi didelis būrys iš visos Lietuvos atvykusių kelininkų, regiono kelių įmonių vadovai.

Vilkaviškio vyskupas R. Norvila per pamokslą kalbėjo apie tikėjimo svarbą. „Žemaičių Krikšto jubiliejus taip pat skatina mąstyti apie tikėjimą ir jį atnaujinti. Kiekvienas iš mūsų, būdami pakrikštyti, turime gyventi tikėjimu, jei viliamės būti išganyti. Krikštas ir tikėjimas labai artimai susiję dalykai. Nors ir būsime pakrikštyti, tačiau be tikėjimo nelaimėsime amžinojo gyvenimo. Nebūdami pakrikštyti, negalėsime gyventi tikėjimu", – sakė vyskupas. Toliau vyskupas, remdamasis Bažnyčios mokymu ir popiežių mintimis, atsakė į klausimus, kas yra tikėjimas, ką man reiškia tikėjimas, koks mano tikėjimas, ar gyvenu tikėjimu? Jis išryškino keturis svarbiausius tikėjimą palaikančius bei jį auginančius dalykus: Tikėjimo išpažinimą, jo šventimą dalyvaujant šventojoje liturgijoje ir naudojantis sakramentais, dorybių puoselėjimą laikantis Dievo ir Bažnyčios įsakymų bei gerus darbus ir maldą. Baigdamas savo pamokslą vyskupas kalbėjo: „Nuoširdžiai kviečiu jubiliejiniais Žemaičių Krikšto ir kartu Tikėjimo metais giliau perprasti tikėjimo svarbą mūsų gyvenime, jo reikšmę mūsų išganymui ir jį geriau pažįstant augti vienybėje su Dievu."

Liepos 10 d. melstasi už verslininkus ir savivaldybių darbuotojus. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupo metropolito augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, koncelebravo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM, nemažas būrys kunigų. Šv. Mišių metu giedojo jungtinis Palangos ir Kretingos parapijų choras, vadovaujamas vargonininkų Edmundo Jucevičiaus ir Aloyzo Žilio. Šv. Mišiose meldėsi Plungės miesto ir rajono bei Telšių miesto ir rajono savivaldybės atstovai, merai Albinas Klimas ir Vytautas Kleiva.

Sakydamas pamokslą vyskupas K. Kėvalas gvildeno Mato evangelijos tekstą apie bandomą Jėzų, kai jam buvo užduotas klausimas apie mokesčius. Vyskupas analizavo dabartinę situaciją ir kalbėjo, jog dažnai žmogus nori užimti Dievo vietą šių dienų pasaulyje ir nustatyti savą tvarką, o tai veda prie katastrofos. Neribota žmogaus valdžia, kai viską nulemia žmonių susitarimas, kas yra įstatymas ir norma, veda žmoniją į susinaikinimą. Pamokslininkas ragino gausiai susirinkusius maldininkus būti aktyviais krikščionimis, eiti ir skelbti Gerąją Naujieną. Jis pabrėžė, jog „demokratija be dvasinių vertybių nesunkiai virsta paslėptu totalitarizmu". Vyskupas kalbėjo apie Bažnyčios ir civilinės

valdžios bei verslo santykį ir pabrėžė, jog „Dievo netikėjimas virsta netikėjimu žmogumi“, o tai veda į Dievo atmetimą, žmogaus nuvertinimą, jo orumo negerbimą, kitaip sakant, sugriaunama būtina pusiausvyra šioje visuomenėje, tad labai svarbu atiduoti, kas Dievo – Dievui, o kas ciesoriaus – ciesoriui. Tik tai gali užkirsti kelią naujoms žmoniją galinčioms ištikti katastrofoms. Šiandien reikia naujo žvilgsnio į santykį su Dievu ir žmogumi, ir tai Lietuvoje turi keisti tie 80 procentų Lietuvos pakrikštytųjų.

Liepos 11-ąją visuotinėje Katalikų Bažnyčioje minimas šv. Benediktas, Europos globėjas, o Žemaičių Kalvarijoje tą dieną melstasi už priklausomybes turinčius žmones bei jų organizacijų veiklos sėkmę. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir gausiai susirinkusiems tikintiesiems pamokslavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, koncelebravo Telšių vyskupo augziliaras ir generalvikaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Mažeikių dekanato ir iš kitur atvykę kunigai. Šv. Mišiose giedojo Mažeikių Šv. Pranciškaus parapijos didysis sumos choras, vadovaujamas vargonininkės Virginijos Letukienės.

Pamokslo metu Šiaulių vyskupas E. Bartulis pabrėžė, jog Šv. Benedikto dieną svarbu melstis už Europą ir Lietuvą, kuri šį pusmetį pirmininkauja Europos Sąjungai. Būtina melstis, kad Europa nenuklystų iš tikrojo kelio ir neišsižadėtų savo krikščioniškų šaknų ir tikrųjų vertybių. Vyskupas kalbėjo apie mūsų šalies skaudulius – savižudybes, avarijas, žmogžudystes, alkoholizmą, lošimo namus. Vienintelis kelias – grįžti prie Dievo, nes kitaip neįmanoma išsivaduoti iš įvairių priklausomybių. Vyskupas kvietė nesmerkti suklupusių, o melstis kartu su jais ir už juos, kad jie ištvertų. Jis kvietė dalytis geru žodžiu, šiltais santykiais, atidumu ir nuoširdžia pagalba, nes tik tokia bendrystė padeda priklausomybių varginamiesiems išlikti ir atsilaikyti prieš visas pagundas. „Tokia kiekvieno krikščionio priedermė – viską vertinti ir daryti Didžiojo Dievo įsakymo šviesoje“, – baigdamas savo pamokslą sakė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Liepos 12-ąją, paskutinę jubiliejinių Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų dieną, melstasi už Žemaičių Kalvarijos ir kaimynines parapijas. 10 val. šv. Mišioms vadovavo ir jų metu 39 jaunuoliams iš Žemaičių Kalvarijos, Barstyčių parapijų Sutvirtinimo sakramentą suteikė Telšių vyskupo augziliaras generalvikaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM. Šv. Mišių pradžioje apie rengimąsi Sutvirtinimo sakramentui papasakojo Žemaičių Kalvarijos parapijos klebonas kan. Jonas Ačas ir Barstyčių parapijos klebonas kun. Tomas Žlibinas. Pamokslo metu vyskupas kalbėjo apie Šventosios Dvasios dovanas, kvietė jaunus žmones nuolat gyventi tikėjimu, atsiverti Dievo malonei ir pasitikėti Juo savo gyvenime.

Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo Žemaičių Kalvarijos dekanato ir iš kitur atvykę kunigai. Šv. Mišiose giedojo Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos didysis sumos choras, vadovaujamas vargonininkės Rūtos Černeckienės. Sakydamas pamokslą Telšių vyskupas išryškino Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus svarbą ir kvietė tą Jubiliejų švęsti šeimose – prie namų statyti, atnaujinti kryžius, koplytstulpius, koplytėles, išgyventi tikėjimo džiaugsmą ir bendrystę, dalyvauti renginiuose. Jubiliejaus šventimo vaisiai turi atsispindėti žmonių dvasiniame gyvenime kasdienybėje.

Po šv. Mišių nusidriekė Kryžiaus kelio procesija, kurios priekyje kryžių nešė Žemaičių Kalvarijos seniūnijos seniūnas Liudas Gricius. Skambant bazilikos varpams, mušant didiesiems būgnams buvo giedamas padėkos himnas Dievui „Tave, Dieve, garbinam...“ Padėkos žodžius už atlaidų organizavimą, pagalbą ir palaikymą visiems tarė Žemaičių Kalvarijos bazilikos rektorius kan. Jonas Ačas. Tardamas pabaigos žodį Telšių vyskupas J. Boruta SJ pakvietė Joną Kaunecką pasveikino Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė, ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius ir Seimo pirmininko pavaduotoja Irena Degutienė.

-kad-

Šv. Jono Krikštytojo diena

Birželio 24-ąją, švęsdama Šv. Jono Krikštytojo Gimimą, Kauno arkivyskupijos bendruomenė iškilmingai minėjo savo dangiškojo globėjo dieną. Labai gausius Arkivyskupijos dienos dalyvius sveikindamas arkikatedroje, iškilmingai Eucharistijos liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ kvietė melstis, kad kiekvienam asmeniškai šv. Jonas Krikštytojas parodytų Jėzų Kristų ir kiekvienas taptų geru Viešpaties sekėju. Eucharistiją koncelebravo augziliaras vysk. Kęstutis Kėvalas ir apie 70 arkivyskupijoje tarnaujančių kunigų.

Per pamokslą vysk. K. Kėvalas pabrėžė, jog šv. Jonas Krikštytojas rengė kelią žmonėms sutikti meilės Dievą, susitikti su Juo per atleidimą ir išsivadavimą iš nuodėmių. Šiandienė kultūra žmogui siūlo paviršutiniškumą, prie jos tiesiog priprantama nepastebint melo ir dviveidystės. Kita vertus, žmogaus širdis tebealksta prasmės ir pilnatvės.

Vėliau pilnutėlėje Kauno arkivyskupijos salėje buvo surengta konferencija. Joje arkivyskupas apžvelgė svarbiausius arkivyskupijos gyvenimo įvykius nuo 2012 m. birželio. Šiuo laikotarpiu minėjome Lietuvos Krikšto 625-uosius ir Pal. Jurgio Matulaičio metus. Kaip rimtą paskatą ir progą atsigręžti į Viešpatį arkivyskupas įvardijo Bažnyčioje švenčiamus, dar popiežiaus Benedikto XVI tiesiog pranašiškai paskelbtus Tikėjimo metus. Dabar turime progą įsižiūrėti į popiežiaus Pranciškaus tarnystę Bažnyčiai, kur ji yra kreipiama. Šiuo laikotarpiu arkivyskupijoje atsisveikinta su augziliaru Jonu Ivanausku, paskirtu Kaišiadorių vyskupu, o augziliaro tarnystę gražiai pradėjo vysk. Kęstutis Kėvalas. Pranešime pasidžiaugta svarbiu, nelengvai žengtu žingsniu – pradėtu nuolatinių diakonų rengimu; 7 kandidatai (ne tik Kauno arkivyskupijos) sėkmingai baigė parengiamuosius metus. Džiugu, kad mokyklose pagausėjo moksleivių, besirenkančių tikybos pamokas. Arkivysk. S. Tamkevičius pasidalijo didžiausiu rūpesčiu – pašaukimų į kunigystę žymiu

sumažėjimu. Pasak ganytojo, labiausiai tikėtina, jog pašaukimų daugiau rastis gali gerose, pirmiausia gausiose šeimose, o kunigystei reikia vyrų, kurie būtų pasirengę tarnauti.

Šventės proga arkivyskupas nuoširdžiai padėkojo broliams kunigams, su meile tarnaujantiems Bažnyčiai; pasidžiaugė ir tais, kurie, turėdami sunkumų (pvz., priklausomybių), juos pripažįsta ir stengiasi įveikti. Taip pat nuoširdžiai padėkojo ir Viešpaties palaimos palinkėjo ypač uoliems, net ir kunigams pavyzdį kartais rodantiems pasauliečiams, tarp jų – tikybos mokytojams, katechetams, labiausiai prisidedantiems prie gyvosios Bažnyčios kūrimo.

Šioje šventėje Kauno arkivyskupas įteikė aukščiausius arkivyskupijos garbės ženklus – Šiluvos Dievo Motinos medalius grupei asmenų, kuriuos savo dekretu apdovanojo už tarnystę Bažnyčiai, Evangelijos liudijimą bei krikščioniško gyvenimo pavyzdį. Taip pat įteiktos arkivyskupo įsteigto „Bažnyčios kronikos“ fondo padėkos žurnalistams – už sąžiningos, objektyvios ir principingos žurnalistikos bei krikščioniškųjų vertybių puoselėjimą viešumoje. Šiais metais „Bažnyčios kronikos“ apdovanojimai skirti dr. Andriui Navickui (*bernardinai.lt.*) ir Sauliui Kubiliui (Vatikano radijas). Primindamas apie vis labiau artėjančias Lietuvos jaunimo dienas, arkivyskupas taip pat įteikė premijas jauniesiems jų giesmių kūrėjams. -kait-

Kuršėnų bažnyčios jubiliejus

Birželio 23 d. iškilmingai paminėtas Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios 80-metis. Kartu švęsta Kuršėnų miesto šventė ir Šv. Jono Krikštytojo atlaidai. Jubiliejui paminėti bažnyčios šventoriuje pastatytas naujas kryžius. Kryžių ir naująjį marmurinį altorių bažnyčioje iškilmingai pašventino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Iškilmėse dalyvavo altorių dovanojusios Vokietijos parapijos atstovai. Birželio 20 d. Kuršėnų etninės kultūros ir tradicinių amatų centre atidaryta Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios meno kūrinių paroda. Joje eksponuojami liturginiai indai ir drabužiai, bažnyčios paveikslai, reikšmingi bažnytiniai dokumentai ir kt. Bažnyčios jubiliejaus bei miesto gimtadienio iškilmės prasidėjo sekmadienį, birželio 23-ąją, bažnyčios šventoriuje. Klebonas kun. Saulius Paliūnas su parapijiečiais pasitiko Šiaulėtė visus į Žemaičių Kalvarijoje, Telšiuose ir Varniuose vyksiančius Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus renginius.

-kasab-

Palaimintojo Jurgio Matulaičio atlaidai

Liepos 6-ąją, prieš Palaimintojo arkivyskupo J. Matulaičio atlaidus, jaunimas nuo Marijampolės bazilikos patraukė į piligriminį žygį Lūginėn, tėvo Jurgio tėviškėn. Miesto gatvėmis nusidriekė apie 80 žmonių procesija. Giedodamas ir melsdamasis jaunimas ėjo paskui kryžių. Tos dienos intencija parinktas teiginys: *Palaimintasis Jurgi, nepalaužiamo tikėjimo vyre, lydėk mus tikėjimo kelionėje.* Pasiekę Lūginę jaunuoliai įsikūrė nakčiai ir pasirengė vakarinei programai, veiklai. Po šv. Mišių, vakarienės ir kun. Arūno Simonavičiaus katechezės, pasiskirstę grupelėmis aptarė dienos įspūdžius bei lūkesčius. Vakaronė ir lietuvių liaudies šokiai tarsi liudijo, kad tikėjimas veda į džiaugsmą. Po vakaro maldos prasidėjo adoracija.

Liepos 7-ąją, pirmąją atlaidų šventės dieną, melstasi už parapijų jaunimo grupes, chorų narius ir visus jaunus žmones, o ta diena buvo skirta intencijai: *Palaimintasis Jurgi, jaunimo mokytojau ir kelrodi, mokyk mus gyvo tikėjimo.* Šv. Mišias aukojo vyskupas emeritas J. Žemaitis MIC, homiliją sakė bazilikos klebonas A. Šidlauskas MIC. Pagrindinė homilijos mintis – draugystė; koks turi būti draugas, ar aš būčiau geras draugas ir kodėl Jėzus, išsiųsdamas 72 mokinius, padalijo juos po du. Kunigas pacitavo keletą fragmentų iš palaimintojo Jurgio laiško savo draugui Pranciškui Būčiui. Šie du draugai taip pat ėjo kartu tikėjimo keliu ir atliko jiems Viešpaties patikėtą misiją. Po šv. Mišių prie palaimintojo relikvijų buvo sudėti votai, klebonas supažindino su liudijimų turiniu: dvi seserys liudijo apie stebuklingą savo motinos pagijimą po sunkios tulžies akmenligės formos. Antrasis liudijimas buvo jaunos šeimos, kurios dvejų metukų neturinti dukrelė susirgo leukemija. 2011 m. keletą kartų buvo kovojama dėl jos gyvybės, aukojamos šv. Mišios, meldžiamasi palaimintajam ir įvyko stebuklas, dukrelė pasveiko.

Liepos 8-ąją į baziliką rinkosi Alytaus dekanato tikintieji, palaimintojo Jurgio Matulaičio draugijos nariai iš Alytaus, Rumbonių, Santaikos draugijos skyrių. Šią dieną visi meldėsi už katalikiškų judėjimų, maldos grupių ir bendruomenių narius, kreipdamiesi į palaimintąjį ir prašydami: *Palaimintasis Jurgi, darbštumo ir maldingumo pavyzdy, įkvėpk mums veiklaus tikėjimo.* Šv. Rožinio maldą prie palaimintojo relikvijų vedė draugijos nariai, slėpinius pristatydami palaimintojo žodžiais iš „Užrašų“. Katechezę skaitė kunigas Tomas Miliauskas MIC. Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, pradėdamas šv. Mišias, pasveikino tikinčiuosius, priminė palaimintojo nuopelnus Bažnyčiai ir jo atlaidų reikšmę šiais Tikėjimo metais. Per pamokslą kun. T. Miliauskas MIC apmąstė šv. Pauliaus žodžius apie kentėjimo už draugus džiaugsmą, apie prasmingą kentėjimą, kentėjimą, turintį tikslą, pakylantį iš fizinio lygmens į dvasinį.

Liepos 9 d. socialiniai darbuotojai ir savanoriai su Aleksoto ir Prienų dekanato piligrimais meldėsi už *Caritas*, Maltos ordino, Kolpingo draugijos narius bei visus socialinius darbuotojus bei savanorius. Tos dienos intencija – *Palaimintasis Jurgi, dvasinės giedros ir ramybės nešėjau, ragink mus nešti tikėjimo džiaugsmą.* Po rožinio maldos, kurią prie palaimintojo relikvijų vedė draugijos Ratnyčios skyriaus nariai, susikaupę tikintieji klausėsi Rokų parapijos klebono Virginijaus Gražulevičiaus katechezės apie tai, ką reiškia būti Dievo tauta, ką reiškia patirti dieviškosios malonės gausą.

Šv. Mišias aukojo vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, koncelebravo Aleksoto, Prienų bei Marijampolės dekanatų kunigai. Pradėdamas iškilmę emeritas pakvietė visus pagerbti kilnųjį tautos sūnų palaimintąjį Jurgį, prisiminė tą dieną, kai tėvas Jurgis buvo paskelbtas palaimintuoju. Kunigas Virginijus Gražulevičius per pamokslą priminė, kad šiandien meldžiamasi už organizacijas, kurios padeda labiausiai nuskriaustiems, kad tarnystė yra skirta visai Dievo tautai ir Jėzus ragina visus įsitraukti į šią kilnią pareigą. Ir šiandien, atsiliepdamos į krikščioniškąjį pašaukimą apaštalauti, įvairios organizacijos, bendruomenės, bendrijos neturėtų pamiršti maldos svarbos, nes tikroji Evangelijos galybė kaip tik ir yra nuoširdi malda.

Liepos 10-ąją tikintieji meldėsi už tikybos mokytojus ir katechetus, visus švietimo bei žiniasklaidos darbuotojus. Šios dienos intencija – *Palaimintasis Jurgi, blogio gerumu nugalėtojau, išprašyk mums drąsaus tikėjimo.* Rožinio maldai vadovavo vieno gausiausių Palaimintojo Jurgio Matulaičio draugijos skyrių nariai, vadovaujami Danutės Grimalauskienės. Katechezę vedė Vilkaviškio vyskupijos Katechetikos centro vadovas bei parapinės katechezės, tikybos mokymo ir religinio švietimo koordinatorius kunigas Rytis Baltrušaitis. Prelegentas daugiau dėmesio skyrė žiniasklaidai. Jis išskyrė dvi medalio puses: publicistikos kūrėjus ir jos vartotojus, skaitytojus, antrąją medalio pusę. Mes, skaitytojai, kalbame, kiek daug purvo ir negatyvo mūsų spaudoje, bet juk neprivalome viso to skaityti; jei niekas nepirktų ir neskaitytų, tai tokia spauda pati sunyktų; jei nors mes, katalikai, nepalaikytume tokios spaudos, kaip pasikeistų padėtis. Šiais Tikėjimo metais yra puiki galimybė atnaujinti ryšį su Jėzumi būtent skaitant katalikiškąją spaudą. Bažnyčia turi išnaudoti internetines galimybes Evangelijai skleisti; apie tai kalbėjo dar popiežius Jonas Paulius II.

Vyskupų R. Norvilos, J. Žemaičio MIC ir atvykusių kunigų koncelebruotose šv. Mišiose melsta Dievo palaimos ir pagalbos dorinio ugdymo (tikybos) mokytojams. Homilijoje kun. Rytis Baltrušaitis daug dėmesio skyrė Vilkaviškio katedros konsekravimo metinėms, pabrėždamas katedros reikšmę žmogaus ir Bažnyčios gyvenime. Jis kalbėjo apie vidinę mūsų šventovę, tarsi klausė, ar esame pasirengę susitikti su Dievu? Dabar madinga skelbti įvairias akcijas, todėl gal ir mums pats laikas Tikėjimo metais paskelbti savo širdies restauravimo akciją. Širdies šventovės atnaujinimas nėra individualus dalykas, nes ir tikėjimas yra viešas dalykas, šiandien broliai ir sesės maldoje prisiliečia prie kito žmogaus gyvenimo; malda, ypač vieša, yra ypatinga malonė.

Liepos 11-oji, penktoji atlaidų diena, prasidėjo Varmijos arkivyskupijos piligrimų apsilankymu Marijampolės bazilikoje. Tos dienos intencija – *Palaimintasis Jurgi, uolusis Kristaus Evangelijos šaukly, skatink mus liudyti tikėjimą.* Minėjimas tęsėsi tradiciškai – rožinio malda prie palaimintojo relikvijų. Lazdijų dekanato atstovai ir daug atvykusių kunigų iš Kauno arkivyskupijos, Panevėžio, Šiaulių, Vilkaviškio vyskupijų meldėsi šią dieną už vyskupus, kunigus, seminaristus, vienuolius, vienuoles ir pasauliečių institutų narius, giedojo Krosnos parapijos choras. Sakydamas katechezę Vytautas Brilius MIC, Lietuvos marijonų provincijos vyresnysis, aptarė Bažnyčios mokymą apie Dievo tautą, Bažnyčios narių sąrangą, priminė 2-osios Kanonų kodekso knygos teiginius. Šv. Mišioms vadovavo vyskupas R. Norvila, pamokslą pasakė kun. Vytautas Brilius MIC.

Liepos 12 d. melstasi už ligonius, slaugytojus bei medikus. Tos dienos intencija – *Palaimintasis Jurgi, ligonių ir vargdienių guodėjau, melsk mums kantraus tikėjimo.* Ši diena ypatinga tuo, kad tai Palaimintojo beatifikacijos diena, todėl ir katecheze, ir homilija bei vyskupo R. Norvilos, aukojusio šv. Mišias, sveikinimo lių vyskupą Eugenijų Bartulį. Ganytojo aukotose šv. Mišiose melstasi už visą Šiaulių vyskupiją ir ypač už Kuršėnų miesto gyventojus, valdžią, mokytojus.

Per pamokslą Šiaulių vyskupas trumpai priminė, kokie svarbūs įvykiai ar asmenys nušviečia švenčiamą jubiliejų. Tai prieš 490 m. Kuršėnuose pastatyta pirmoji medinė bažnyčia, 600 m. Žemaičių Krikšto jubiliejus, Jono Krikštytojo, kurio atlaidai švenčiami, gyvenimas ir misija, kryžius, primenantis, kokia baisi yra nuodėmė ir kokia brangia auka esame atpirkti. Tarp Žodžio ir Aukos liturgijų buvo šventinamas naujasis bažnyčios altorius, į jį įdėtos šv. Faustinos Kovalskos relikvijos. Sakydamas pamokslą, ganytojas ragino atkreipti dėmesį į svarbų šventosios Faustinos gyvenimo įvykį, kai ji nusprendė atsisakyti savo valios ir vykdyti vien Dievo valią. „Jei mes kiekvienas tai suprastume ir atsisakytume širdyje savo valios, gyvenimas radikaliai pasikeistų“, – sakė vyskupas, minėdamas gyvenimiškąsias situacijas, kai renkamės savo, ne Dievo valią. Ganytojas daug dėmesio skyrė šeimai, vaikų rengimui sakramentams, pabrėžė tėvų atsakomybę. Po šv. Mišių žmonės pasiliko bažnyčioje pasiklausyti Kuršėnų meno mokyklos moksleivių koncerto. Vėliau Šiaulių ganytojas, parapijos klebonas, šv. Mišiose dalyvavę kuršėniškiai ir miesto svečiai dalyvavo šventinėje eisenoje iki centrinės miesto aikštės. Eisenos metu buvo nešamos Kuršėnų ir Lietuvos trispalvės vėliavos, grojo dūdų orkestras. Tiek bažnyčioje, tiek miesto aikštėje išsakyta daug sveikinimo žodžių, pasidžiaugta miesto ir Bažnyčios bendradarbiavimu rengiant šventę.

-irat-

Mirė kun. Kęstutis Trimakas (1930–2013)

Liepos 19 d. amžinybėn iškeliavo buvęs „Ateities“ vyr. redaktorius, iki šiol aktyvus žurnalo bendradarbis, redkolegijos narys, ilgametis Šiaurės Amerikos ateitininkų dvasios vadas kun. Kęstutis A. Trimakas. Kęstutis Trimakas gimė 1930 m. vasario 21 d. Kaune. Čia baigė pradžios mokyklą, vėliau mokėsi Miuncheno lietuvių gimnazijoje Vokietijoje, kurią baigė 1948 m. 1949 m. atvykęs į JAV, įstojo į Jėzaus Draugiją. Vestono koledže baigė filosofijos ir teologijos mokslus, Bostono koledže įgijo humanitarinių mokslų magistro laipsnį. 1960 m. įšventintas kunigu. 1969–1972 m. Čikagos Lojolos

universitete studijavo psichologiją, apgynė daktaro disertaciją, dirbo klinikiniu psichologu ligoninėse, taip pat pastoracinį darbą, redagavo žurnalus (nuo 1960 m. žurnalo „Laiškai lietuviams“ viceredaktorius, 1962–1969 m. – vyriausiasis redaktorius, 1975–1983 m. – žurnalo „Ateitis“ vyriausiasis redaktorius, 1980–1991 m. – vienas žurnalo „Aidai“ redaktorių). Nuo 1977 m. bendradarbiavo su Lituanistikos institutu, aktyviai dalyvavo lietuvių diasporos kultūriniame bei sielovadiniame darbe. Gyvendamas JAV, K. Trimakas išleido keliolika knygų, daugybę mokslinių ir publicistinių straipsnių. Atsisveikinta su kun. K. A. Trimaku liepos 27 d. Laidotuvių šv. Mišios aukotos tą pačią dieną 10 val. Čikagos Šv. Antano lietuvių bažnyčioje, Cicero IL. Velionio palaikai bus kremuoti ir rudenį palaidoti Kauno Prisikėlimo bažnyčios kriptoje.

-bernardinai.lt-

Mirė kunigas jubiliatas Bronislovas Nemeikšis (1925–2013)

Liepos 6 d. Radviliškio parapijoje mirė kun. jubil. Bronislovas Nemeikšis. Kun. B. Nemeikšis gimė 1925 m. sausio 10 d. Šiaulių Šv. Jurgio parapijoje. 1943–1950 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. 1949 m. rugsėjo 25 d. įšventintas į kunigus. Tarnavo šiose parapijose: Dotnuvos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelės Marijos parapijoje – vikaru, Šlapaberžės Nukryžiuotojo Jėzaus parapijoje – klebonu, Viduklės Šv. Kryžiaus parapijoje – vikaru ir Žalpių Šv. Benedikto parapijoje – klebonu, Bazilionų Šv. Bazilijaus Didžiojo parapijoje – klebonu; Joniškio Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijoje – altaristu, Labūnavos Dievo Apvaizdos parapijoje – klebonu, Radviliškio Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje – altaristu, Radviliškio Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje – vikaru, Šaukoto Švč. Trejybės ir Pakapės Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijose – klebonu, Liolių Šv. Simono ir Judo Tado parapijoje – administratoriumi, Joniškio Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijoje altaristu. Nuo 1982 m. iki mirties buvo Radviliškio Švč. M. Marijos Gimimo parapijos altaristas. Kun. B. Nemeikšis buvo pašarvotas Radviliškio Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos liepos 8 d. Palaidotas Radviliškio parapijos šventoriuje.

-Š-

ir padėkos žodžiais buvo ne kartą kreipiamasi į palaimintąjį prašant mokyti kantraus tikėjimo, ramybės, o ištikus negaliai pasitikėti Dievu.

Šv. Mišiose iškilmingai ir gražiai giedojo Vilkaviškio katedros choras, patarnavo katedros ministrantai, meldėsi 140 tikinčiųjų iš Vilkaviškio, iš kurių buvo 52 vaikai. Nuo provokuojamų klausimų vaikams ir kunigams, ko jie čia atvyko, kam reikia melstis, savo homiliją pradėjęs tėvas Kęstutis aptarė, kada ir kaip reikėtų melstis, kiek laiko skirti maldai ir kad ji turėtų būti kasdieninė. Vis iš naujo mokomės mylėti melsdamiesi, kas nesimeldžia, rizikuoja prarasti vidinį, dvasinį gyvenimą. Baigdamas homiliją tėvas Kęstutis tarsi apibendrino, kad Bažnyčios užduotis nėra atsakyti į visus įmanomus klausimus, jos užduotis – pažadinti žmogaus norą pažinti jame esančią Dievo karalystę.

Liepos 13 d. intencija – *Palaimintasis Jurgi, nuolankumo ir šventumo mylėtojau, padėk mums gyventi tikėjimu*. Marijampolės dekanato tikintieji ir piligrimai bei PJM draugijos nariai iš Skardupių, Kazlų Rūdos ir Marijampolės skyrių meldėsi už sužadėtinius, darnias ir iširusias šeimas, vaikus ir visus tarnaujančius šeimų sielovadoje. Apie meilę, žmogaus pašaukimą mylėti katechezėje kalbėjo Vilkaviškio vyskupijos kancleris kunigas Žydrūnas Kulpys. Žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą, turi tuos pačius bruožus kaip ir Dievas: yra laisvas, protingas, valingas. Vienintelis apaštalas Jonas apibūdina savo Evangelijoje Dievą ir apibūdina vienu sakiniu – Dievas yra meilė. Eucharistijos dovana mums parodo meilės esmę; aukodamas save ir mirdamas ant kryžiaus Kristus visiškai atiduoda save. Santuokoje, šeimoje atiduodame save sukurdami asmeninę bendrystę. Sutuoktiniai pašaukti mylėti vienas kitą Dievo meile, iš visos širdies mylėti. Šis atsidavimas ir savęs kitam atidavimas yra paremtas valingu pasirinkimu, jau negalima niekam kitam savęs dovanoti. Dovana turi būti tvari ir neišardoma.

Liepos 14-ąją, pagrindinę iškilmių dieną, ir vėl iš širdies plaukė rožinio malda, nuolankus kreipimasis ir prašymas palaimintojo užtarimo, dėkojimas jam už visas patirtas malones. Šios dienos intencija – *Palaimintasis Jurgi, Lietuvos vaikų Dievui užtarėjau, melski už mus.*

Katechezę, skirtą Mergelės Marijos temai, vedė kunigas kanauninkas Kęstutis Žemaitis. Prelegentas apžvelgė Mariją – Naująją Ievą kaip prieštaravimo ženklą daugeliui. Pateikė dailės ir literatūros kūrinių, atskleidžiančių, apdainuojančių Marijos dvasinį grožį, pavyzdžių. Tik dėl Mergelės grožio ir tyrumo bei nekaltumo Dievas ją išsirinko savo Sūnaus Motina. Nuolankumu, teisingumu, tyrumu ir gera valia ji patiko Dievui ir buvo išrinkta. Kunigas Kęstutis pabrėžė, kad kreipdamiesi į Dievo Motiną maldoje, turime dažniau įsisąmoninti, kad bet kuri malda jai, kaip sako A. Bliūmas, reiškia: „Motina, aš nužudžiau tavo Sūnų. Jeigu tu man atleisi, tai man bus atleista! Jeigu sulaikysi atleidimą, niekas negalės išgelbėti manęs nuo pražūties.“ Nuostabiausia, kad Dievo Motina, kaip matyti iš Evangelijos tekstų, leido mums suprasti ir įkvėpė drąsos eiti pas ją kaip tik su šitokia malda. Taip išreiškiamas Marijos dalyvavimas Kristaus kančioje, begalinė meilė žmogui, dėl kurio nuodėmės mirė jos Sūnus.

Šią ypatingą dieną pagerbti palaimintojo į Marijampolės baziliką suplaukė didelis būrys tikinčiųjų bei piligrimų iš visos Lietuvos, Punsko, Daugų, Vilniaus Šv. Kryžiaus namų ir Kiauklių palaimintojo J. Matulaičio draugijos skyrių nariai. Šv. Mišias celebravo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, koncelebravo Vilkaviškio vyskupas R. Norvila, kiti Lietuvos vyskupai ir kunigai. Visus susirinkusiuosius nuncijus pasveikino ir džiaugėsi galėdamas dalyvauti šiame susitikime ir perduoti popiežiaus Pranciškaus

nuoširdų draugiškumą ir sveikinimus. Pasidžiaugė arkivyskupas ir tuo, kad šiomis šventomis Mišiomis gali kartu su mumis užbaigti maldų ir vienybės su palaimintuoju savaitę. Ryšys su šventaisiais labai svarbus, jis leidžia išgyventi svarbų tikėjimo matmenį, vadinamą *šventųjų bendravimu* ar, kitaip sakant, tarpusavio meilės ryšį, jungiantį Bažnyčią danguje ir Bažnyčią, keliaujančią žemėje. Šventieji rūpinasi tuo, ką mes darome žemėje, ir tęsia tą veiklą, kurią darė žemėje. Palaimintasis buvo vyskupas ir ganytojas, todėl ir toliau rūpinasi Lietuva ir mus užtaria. Ypač jis rūpinasi savo broliais vyskupais, kunigais, vienuoliais ir visais tikinčiaisiais.

Pradėdamas homiliją nuncijus arkiv. L. Bonazzi priminė palaimintojo žodžius, pasakytus 1918 m. gruodžio 8 dieną, kai jis pradėjo tarnystę Vilniuje: *Būsiu bičiulis neturtėliams ir nelaimingiesiems. Guosiu pavargėlius; raginsiu turtingus, kad dalytųsi su jais <...>. Noriu būti atlaidus piktiems, parama silpniems, užvėja geriems.* Tėvas Jurgis iki galo įvykdė šią savo gyvenimo programą, būtent jo draugiškumas vargšams paskatino jį įsteigti Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų kongregaciją. Arkivyskupas pažymėjo nuostabią dermę tarp palaimintojo Matulaičio ir popiežiaus Pranciškaus, kuris jau daug kartų sakė: *kaip trokštu vargšų Bažnyčios vargšams.* Todėl dabar ir mums kiekvienam iškyla tas pats klausimas, kuris buvo užduotas Jėzui: kas yra mano artimas? (kitaip sakant, kas yra vargšas?). Vėl primintas palyginimas apie samarietį. Jėzus sako: *Praeinant jį pamatė ir jam pagailo.* Gailestis suartina tuos du žmones ir kiekvienas iš mūsų turime mokytis tokios meilės ir tokio gailesčio; turime išmokti gerumo rizikos, nugalėti baimę, išankstinius nusistatymus, skubėjimą. Ar galime taip gyventi? Taip, nes Jėzus mums paliko pavyzdį. Kelias iš Jeruzalės į Jerichą yra kaip istorijos paveikslas, o pusgyvis žmogus – tai žmonija. Pasak nuncijaus, mes nesame pajėgūs tikrai vienas kito mylėti, Dievas, kaip gerasis samarietis, ateina, kad pasirūpintų sužeistu savo kūriniu. Tai jis ant mūsų žaizdų pila savo malonės, Žodžio ir sakramentų aliejų, įveda mus į Bažnyčią. Popiežius Pranciškus taip pat parodė tokį gailestingumo ir užuojautos pavyzdį, kai birželio 8 dieną nuvyko į Lampedūzos salą, į kurią per 15 metų atvyko daugiau nei 200 tūkst. pabėgėlių ir kurios 20 tūkst. nepasiekė, nes paskendo jūroje. Popiežius nuvyko ten melstis kartu su pabėgėliais, apverkti mirusiųjų ir atkreipti pasaulio dėmesio į didžiulę problemą, kai daugybė žmonių yra priversti palikti savo šalį ieškodami geresnės ateities, solidarumo, kurio taip ir neranda. Nuncijus pasiūlė tikintiesiems melsti Viešpatį dviejų dalykų: kad būtume pagydyti iš meilės trūkumo ir kad Jėzaus pavyzdžiu taptume geraisiais samariečiais.

Iškilmingos pamaldos baigtos Viešpaties pagerbimu Eucharistinėje procesijoje. Vėliau visi buvo pakviesti į agapę ir nuotaikingą Tautkaičių kaimo kapelos „Sūduva“ (vadovas L. Penkaitis) koncertą Marijonų vienuolyno kieme. Bazilikos klebonas A. Šidlauskas MIC padėkojo visiems padėjusiems organizuoti atlaidų oktavą. Norintieji, kaip ir kiekvieną atlaidų dieną, vyko į palaimintojo tėviškę Lūginėje, adoravo Švenčiausiąjį Sakramentą, lankė muziejų.

-vmick-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS
Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS
Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKCINĖ KOMISIJA
Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:
arkivyskupas Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:
Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS
Gediminas Žukas

REDAKTORIAI
Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI
Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA
LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 710 egz.
ISSN 1392-6098

© 2013, „Bažnyčios žinios“